



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Avla ... Thesavrorvm Dei In Passione D. N. Iesv Christi
Effusorum ad Resvrrectionem Mvltorum**

Eyschen, Georg von

Coloniæ, 1657

Caput XXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45549

quærebant scire professionem Christi, de se ipso, qua eam intentione quæsierint, Denudatus est animus; velum scissum est, animus amarus, invidus, fallum diligens jam apparet, Si enim serio veritatem amassent, utique dixissent: & quomodo probas vel ostendis te Dei esse filium, ut credamus & congruenter honoremus. Nihil horum hic fit; sed præiudicio pessimo tota actio consuminatur, quasi dicerent, Non est iste vilis homo, filius Dei.

Domine lectu, patientiam habe, (uti habes) modò, postea tua causa melius defendetur; videbunt, in quem transfixerunt,

§. 148. *Ipsi enim audivimus de ore eius. v. 71.*

Quid audistis Iudæorum principes & populi seniores? quia Christus dixit filius Dei ego sum. Bene. Etsi audistis, cur non creditis probandi veritatem; fides enim ex auditu. Sed vos vultis capere Iesum in sermone malitiosè, ut mortis declareretur reus ante oculos hominum; & hoc & quod in- tus audistis, odio in ipsum efferati estis, & favore erga inimicum ejus capitale pontificem Caipham, qui eum occidendum decreverat, ut mortuus non morderet amplius; unicum enim timebat quia ipsius & aliorum pontificum malitiam arguebat, ut emendarèt. Sic consilarii multi favent inordinate judici, & similiter multi Curialistæ principi assentiuntur, & sicut Iudæi Caiphæ, respondere conantur, secundum quod sentiunt principum suorum affectum duci plus ad unam partem, quam ad aliam, sive iure, sive injuriis: hujus etiã generis sunt multi adulatores extra curias principum & magnatum qui, volentes captare benevolentiam hominum; illis applaudunt & in omnibus consentiunt; etiam in manifestè malis; & tales bene figurantur per canes venientes ad mendicum Lazarum & lingentes uclera eius, sed non sanantes, magis autem innovantes, ne sub Christo sanentur.

Innocentissimus interim Dei filius, Deus ipse damnatur à Blaphemis; ad- judicatur morti fons vitæ veritas à mendacio, justitia ab iniquitate, pietas à blasphemia damnatur. Fontem vitæ mortis reum pronuntiant mortui. Mirare & obstupescere cœlum,

CAPUT XXIII.

§. 149. *Et surgens omnis multitudo eorum, duxerunt illum ad Pilatum v. 1.*

Quo furore? quo impetu? quo gaudio & clamore? quæ mens concipere, quæ lingua explicare, poterit: ut data est copia Iesum de duceudi, latellibus & tortoribus principum, irruunt in agnum lupi rapaces; in paulo

pastorem diri latrones, in patrem filii degeneres: in Deum peccatores; in
 lum en verum filii tenebrarum, nihil vel ejus mansuetudine, vel deitatis ma-
 jestate, vel miraculorum terriculamento permoti manus iniiciunt in eum:
 occupant paratum teneri, trahunt volentem trahi, qui si vellet obtuli,
 nihil quidem in injuriam ejus impiæ manus possent. Hic itaque impletum
 est, quod jam dudum David in persona Christi prædixerat: *Quoniam tri-
 bulatio proxima est; & non est qui adiuvet: Circumdederunt me vituli multi, tauri
 pingues, obsederunt me, aperuerunt super me os suum sicut leo rapiens & rugiens, sicut
 aqua effusus sum. Circumdederunt me sicut apes, & exarserunt sicut ignis in spinis.*
 Et quoniam non modo in memoria passionis Christi mentio habetur de
 Pilato, verum etiam & in nostræ religionis symbolo, in quo legitur, quod
 Christus passus est, Crucifixus, & sepultus, sub Pontio Pilato; Audire
 iuvat, quis fuerit Pilatus, nimirum homo Ethnicus, in Iudæam à Tiberio
 Imperatore missus, ut illic præsidem ageret; & Iudæis jus pronunciaret,
 quo publicam inter se pacem servare possent: qui tamen quod ad reli-
 gionem attinet, fuerit impius; attamen multis mundanis virtutibus pol-
 lere visus est; qui nostris magistratibus apprime conveniunt, quas comme-
 morabimus potissimum commendatur à mundana prudentia modera-
 tione & iustitia; neque verode illa loqui iustitia intendo, quæ per fidem
 vivam, coram Deo inchoatur, nam cum homo Ethnicus fuerit, palam
 est, quod ea caruit; sed de iustitia forensi verba facimus, quæ in cunctis
 actionibus publicis moderatione adfert ex lumine naturæ dictantis, quid
 deceat, quæque tam Ethnicis iudicibus, quam Christianis maxime con-
 venit. Exemplum de prudentia ejus sæculari hoc audi. Cum provin-
 ciam Iudæorum administrandam suscepisset; & imagines Cæsarum in ea
 habere teneretur; eas nocte intempesta in urbem intulit, postea publicè
 prospiciendas. at ubi dies illuxit, Iudæi modis omnibus obstiterunt,
 multis quoque precibus contenderunt ut Pilatus imagines tolleret &
 ab urbe ahottansferreret, cum id esset contra Mosaicæ legis, uti ipsi opi-
 nabantur decretum. Ex adverso Pilatus Iudæis multum restitit, affir-
 mans, se majorem Imperatoris & Majestatis rationem habere, quam
 legis Iudæorum. Cum autem constanter repugnarent Iudæi, civita-
 tem suo exercitu circumdedit, quo invitati Iudæi per imagines Cæsarum
 susciperent obedientiæ professionem, quos tamen ubi vidit esse tam
 constanti animo, ut morti præficerent quam peccare in legem Moyfi
 & jam nudatas cervices, excipiendis gladiatorum ictibus porrigere, ne
 ipsis viventibus lex Moyfi infringereetur: ipse gentis Iudæicæ con-
 stantiam admiratus, tollere imagines, & eos dimittere illæsos maluit,
 quam

quam ultra progredi; ne quid crudelitatis & sævitæ in religionem eorum committeret. Quod autem homo maximè cum moderatationis tum iustitiæ fuerit, per passionis intervalla satis superque constabit. Nam etiam homines magis quam Deum timuerit; ideoque ne odia eorum suscitaret in se & vitæ pericula subiret, injustam adversus Christum sententiam eulert; attamen virtutes benignissimi Iesu sæpè & est admiratus ipse, & prædicavit, & tutari intendit. Legitur sane quod de miraculis per Christum editis, de suscepta patienter cruce, de pronuntiata die tertio resurrectione, multa ad Imperatorem Tiberium scripsit; postquam autem annis decem Iudeorum provinciam administravit; tandem in multis accusatus Romam reperivit; ubi se videns multis calamitatibus oppressum, cupiens mortis celeritate graviora effugere tormenta se propria manu interfecit. Atque iste fuit finis & exitus hujus præsidis.

Protector in te sperantium Deus, sine quo nihil est validum, nihil sanctum, multiplica super nos misericordiam tuam, ut rector, te duce, sic transeamus per bona temporalia, ut non amittamus æterna, non incidamus in tales angustias, in quales devenit iste miser, foris felix apparens, Pilatus.

§. 150. Cæperunt autem illum accusare. v. 2.

Præsentantes autem Iesum Iudæi conspectui Pilati prædicti, manibus ligatis & catena ferrea, in collo posita (in cuius typum sacerdotum modo collo apponunt stolam: uti moris erat, quoties quis ab Ecclesiastico tribunali, deducebatur ad sæculare) accusare cæperunt illum de tribus maxime criminibus, 1. quod peccasset graviter contra populum, 2. gravius contra Cæsarem, 3. gravissimè contra Deum. Sed quomodo illa probabant? postea videbimus; nullo. O quoties idem adhuc fit hodie apud homines, ut noceant proximo excogitant & proloquuntur, quæ probare non possunt; non considerantes quod obligentur ad restitutionem honoris ablati, si volumus ut dimittatur peccatum: ego hic me merito pudore & verecundia suffundor, qui fortè in similibus reum me deprehendo.

Ignosce ò Deus, ignosce Deus; constringe bone Iesu, constringe cor meum vinculis & tui, & proximi amoris, ut nunquam verbum loquar vel contra proximum agitatus, ut Iudæi isti invidiæ vel odii stimulis

§. 151. dicentes: hunc invenimus subvertentem gentem nostram. v. 2.

Cum in genere eum accusare non sufficeret apud Præsidera prudentem, uti ostendi, bene & merito venerunt ad particularia omnia, quæ Deum, religionem & statum vel publicam pacem & tranquillitatem concernent, dicentes.

discentes, Invenimus hunc subvertentem gentem nostram: quod imprimis tantum aberat, ut potius gentem ad Deum converteret, non solum suis monitis docens; sed & exemplo edificans in omnibus se legis observatissimum ostendens, unde & ipse dicebat, non veni solvere legem sed adimplere omnes ad penitentiam & virtutis studium excitavit omnibus benefaciens corpore & animo; quod si nomine subvertentis gentem, seditiosum hominem intelligant, impudentissimum hoc erat mendacium, cum Christus nullam unquam seditionem excitasset, quin præceperat inimicos diligere, pacem & fraternam charitatem colere, magistratui legitimo prædicavit non esse contradicendum; imo interpellatus à duobus fratribus de dividenda hereditate, noluit falcem mittere in messem alienam Iudicium secularium, & erat tum temporis tota provincia illa maxime quieta, & tranquilla.

Quis autem non indignissime ferat, sua benefacta à calumniatoribus malitiose depravari? de hujus doloris indignitate conqueritur plalmista, invidum hominem sic alloquens: *Quid gloriaris in malitia? cur linguam tuam acuis, ut sicut novacula acuta dolum faciat: & quid est acutius novacula recenter præparata? attamen multo vivacius penetrant calumniatoris verba: nam novacula tantum superflua, vel faciei, vel capitis radit: veram famam, hominis cunctis opibus longè meliorem & spirituale bonum detradunt verba detractorum.*

O Innocentissime. Iesu quam patienter illas injurias & tormenta sustinuit propter peccata mea! & quid ego pro amore tuo patienter fero? quam in omni vel minima occasione sum impatiens! da veniam, & emendandi gratiam ad animæ meæ salutem & gloriam tuam,

§. 152. *Et prohibentem tributa dari Cæsari. v. 2.*

Et hoc falsum erat, & cognitum ipsi Iudici Pilato perbene; ipse enim ut credibile est, cum Herodianis suos miserat olim à Christo percunctaturos; an liceret tributa dare Cæsari, an non? Et Christus responderat viso numismate census, *Reddite, quæ sunt Cæsari, Cæsari, & requisitus ab exactoribus tributum; id est solvere didrachma non solum pro se, sed & pro Petro, secundario capite familiæ, solum adhuc designato, integerrime Cæsari solui præcepit: nihil enim Christus a deo aut verbis docuit, aut re ipsa ostendit; quam pacem, etsi vere ille ad tributum dandum non tenebatur, utpote Deus & Dominus ipsorum Dominorum & Regum, & Imperatorum; nunquam etiam in toto Evangelii decursu reperietur eum prohibuisse dare tributa principibus, sed aperte potius docuisse. Habetis igitur Iesum, justum filium Dei, si aliud non habetis,*

P

Beng

BEne video, iste in se suscepit omnium hominum peccata, qui hoc sepe fecerunt de quo ipse falsò inculatur. Ah. quoties ego non dedi honorem, quibus debui, vel aliud obsequium neglexi! quoties etiam innocens videri volui; & me excusare quæsi vi aliam in nullius momenti rebus & non sine mendaciunculis! sed nunc, ô Domine, protestor, tuo nunc motus exemplo, me velle unicuique dare quod suum est; tacere ad injurias privatas, & tibi soli commendatû quicquid mihi ut privato accidere poterit. Tu ergo Domine, mi Iesu unicum refugium animæ meæ, qui coram Pilato de multis falsis accusari voluisti testimoniis: custodi me à fallacis iniquorum, & da mihi Christianam fidem non fallaciter, sed cum bonis veraciter profiteri, & semper in omni patientia possidere animam meam.

§. 153. *Et dicentem, se Christum Regem esse. v. 2.*

Et hæc erat tertia accusatio, quæ ex aliis deducebatur: dicebant enim *invenimus eum*: Ab aliis, nos non audivimus, sed ipsi oculati testes sumus & propriis auribus percepimus, eum se venditasse Christum. Iste Christus autem, quem Judæi imaginabantur falsò, erat futurus, uti alii Reges terreni, pervadentes urbes & provincias vastantes, & pecunias colligentes; & hinc est factû quod in calumniæ loco posuerunt Regium nomen; quod tamen à Christo non expetebatur, imò reiiciebatur in illo sensu Iudæorum ut potè tyrannicam, non rationabili, nec humana: erat igitur Rex quidem, & hoc non negabat, sed *Rex spiritualis, Rex virtutum, Rex gloriæ, & gratiæ*; hoc non erat contrarium Romano Imperio; sed utile & honorificum. Tales multos; imò omnes oportebat esses Reges & Imperium Romanum totum.

O Invidia? quomodo tu nosti palliare, accusationis tuæ (ut noceras) nomina! quomodo potes ea ad gustum torquere! tu Deus, per invidiam accusare, mentibus nostris, quæ sumus, bonitatis divinæ lumen infunde, ut omni procul illusione & nequitia sentota, sincero cunctos affectu prosequamur, & opprobria exprobandium perferentes inter filios tuos computari mereamur.

§. 154. *Pilatus autem interrogavit eum, dicens. v. 3.*

Audiens Pilatus, Regni Iudæorum præses, ab Imperatore Tiberio constitutus, ad tranquillitatem & pacem conservandam in provincia, Christum se Regem appellasse & quidem, uti Regni Iudaici, ab his qui essent de genere Iudæorum appetitorem accusari turbatus est timens, ne quid Imperatori suo præjudiciosum in rebellis gentis lateret, & regno occupato à Iudæis ipse expelleretur, & antedicti Imperatoris iram incurseret.

ret, quod curam sufficientem non habuisset provincie sibi commissae: ideo audita accusatione triplici Iudaeorum adversus se sum, ipse Pilatus de prima parte accusationis parum curavit, eo quod gentilis esset, & parum curabat legem Moysis & Iudaeorum caeremonias, de secunda similiter non curavit, quia sciebat jam eam simpliciter falsam esse, & examinatione indignam ex certa scientia, quod Iesus alias per suos submissos tentatus acutè satis non prohibuerat dare censum Caesari, imò iusserit: de tertia ergo accusatione solum curavit, eo quod videbatur, visceraliter tangere honorem Imperatoris Romani; & ideo omisiss duabus primis accusationibus, tantum instat & interrogat Christum de tertia, qua penetrata facile aliz omnes penetrarentur, quia ubi regni injusta est affectatio, ibi nulla solet esse abominatio ullius sceleris: quia regnum est maximum apud homines praemium, fecit igitur Pilatus sicut bonus causidicus & Iudex, nolens condemnare Iesum, nisi prius auditum & Confessum, qua confessione facta, posset formare sententiam & informare Imperatorem cuius maxime intererat curam habere, ne alius rex eleveretur in Iudaea, quae per Sulpitium Quirinium sive Graece Cytium erat in fiscum Caesaris ante aliquot annos ab Augusto Caesare redacta, uti narrat Iosephus, Tacitus & Cassius.

Istud considerans, oro te Domine Iudex universorum, pro omnibus causidicis, Notariis, Tabellionibus, Procuratoribus, Advocatis, Iudicibus, praepositis, commissariis, & omnibus qui rem publicam vel communitatem aliquam gubernant, vel iudicant, ut desillis imitari, hunc licet Ethnicum Iudicem, Pilatum; ut nunquam ex auditione solius unius partis, vel praepudicio auctoritatis eorum qui accusant, non audita parte altera, vel non citata iudicent, sed iustitiam tenaciter observent cum magna cautela & prudentia.

§. 155. Tu es Rex Iudaeorum v. 3.

Iam dixi quare Pilatus hoc unum quaesierit, & vide quam clare & aperte quaerat, & quanta brevitate! poterat dixisse: tunc ad diadema regium adspiras in hac provincia obtinendum? & quo titulo? sed omissa loquacitate, quae prudentes non decet, breviter totam rem ponit; & Christus Dominus majori adhuc brevitate respondet.

Domine obsecro. sum semper brevis, & clari sermonis; quia in multiloquio non deerit peccatum vel iudicii deficientis, vel alterius virtutis.

§. 156. At, ille respondens, ait, Tu dicis v. 3.

De hac loquendi formula dixi ad passionem Domini secundum

P 2

Mat.

Marthæum ad c. 26. v. 25. Quomodo autem Pilatus tam facile & bene acquieverit defensionem Domini quo ad regium nomen & sumptum de hoc accusationem pulchrè in S. Ioannis narratione patebit, quo illud remitto.

§. 157. *Ait autem Pilatus ad principes sacerdotum & turbas v. 4.*

Ingenuam confessionem excepit præsidis æquitas, iudicans hoc regnum quod ita ingenuè confiteretur professor eius nihil obfuturum Augusto, cum nemo male agens, quod aliis nociturum sit, tam facile confiteatur maximè iudici.

DEus meus video, quod magnum sit bonum candor & ingenuitas: illa transit angustias plurimas, ante quas hæret vafrices & duplicatas, volo igitur & ego ei impensè studere, simpliciter agere & loqui. Tu per candoris tui meritum, da mihi virtutis tam insignis exercitium & habitum,

§. 158. *Nihil inuenio causa in hoc homine. v. 4.*

In omnibus illis, in quibus eum accusatis, ô principes, sive aspiciam populi subversionem, sive Cælaris tributum, sive quod se regè Iudæorum dixerit, non inuenio aliquid plectendum in ipso jam examinato. Imo laudandum, quia miseris succurrit, imperitos docuit legem, & bonos mores, ægros sanavit, sacerdotibus suum jus tribuit, Imperatorum tributum accuratè solvit & pependit ipse, ac suos iussit dare, & cum sit Regum, quondam ex gente vestra creatorum filius, nihil contra tamen contra statum vestrum vel Rom. Imperium molitus est.

Quis mihi dabit, ut dicatur de me quoque in die iudicii, quando stabo ante te, Deus meus, iudex iuste, tremens & expectans sententiam extremam vitæ vel mortis, cumque adversum me stabunt cæli & terra, ignis & aqua, & omnes creaturæ cum quibus & per quas ego miser peccator heu nimis peccavi, ut dicatur, inquam tunc mihi, *Nihil inuenio causa in hoc homine*, quia pœnitentia, deleuit culpam. O me tunc bectum! ô felicissimum! itaque nunc iuste iudex ultionis, donum fac remissionis, ante diem rationis, ingemisco tanquam reus, culpâ rubet vultus meus, supplicanti parce Deus.

§. 159. *At illi invalescebant, dicentes. v. 5.*

Commune est omni superbo & peccatori, invidiæ vel odii stimulis agitato, si vel minima injustitia, superbia, invidia tanguntur, moveri, stormachari, clamare, cōqueri, quasi sibi nulla fieret justitia. Id plane his Iudæis contigit audientibus à Pilato, Christum ab eis male accusatum, & delatum esse

esse sibi, & innocentem reperiiti, dilecebantur cordibus, & attollentes vocem clamare cœperunt, clamoribusque innalescebant. Metuebant enim, ne audiente populo de Christi innocentia per Pilatum Præsidentem prolata, tumultuaretur, & Dominum saluaret de manibus suis & Præsidis. Tam ergo ardens erat Pontificum & Sacerdotum Christi interimendi cupiditas, odij rabies, & zelus, ut æquior in eum esset Pilatus alienigena, quam Iudæi, & homo profanus magis, quam Sacerdotes.

O sæuum imperium passionum! ô Tyrannis! quantum tu mali facis in hominum cordibus, in præsentem vsque diem! silentio hic opus est, & lachrymis, non verbis, quæ nihil profunt.

§. 160. *Commouet populum docens per vniuersam Iudaam, à Galilæa, vsque hac. v. 5.*

Audiamus, quomodo passionati Iudæi accusationis suæ capita probent, Pilato iudici, non agnoscenti culpam in Christo. Ecce primum articulum suum probant variata phrasi: dixerat; subuerte eum gentem suam, Probant, commouet populum, incipiens à Galilæa vsque huc. Hoc est probatio articuli primi.

O Vecordia! passionati vos Pontifices, est hoc sapere? est hoc esse sanctum? pudeat vos talium probationum. Vere fatemini factis, quod dixit Pilatus verbis, non inuenimus causam in eo.

§. 161. *Pilatus autem audiens, Galilæam interrogauit, si Galilæus esset. v. 6.*

Bene aduertebat Pilatus ex his, quod sibi negotium esset cum furentibus passionum suarum amaritudine, contra optimum hominem, propter iustitiam, quodque in probandis accusationis suæ capitibus deficerent, variando solum phrasès, & has loco probationis instar sepiæ atrorem, offundendo. Ergo ex his impetuosis & dementaris capitibus; eriperet, consilium hoc inuit, ut eum, si à Galilæa incepisset, in Galilæam iudicandum remitteret, & ibi, tanquam in principio actionis eius, siue bona, siue mala ea fuerit, melius ex circumstantijs & testibus auditis cognosceretur: quia multa vis actionum humanarum est communiter in earum initio, tanquam in semine, vnde tota series sequens excresecat, ita ut facile totam seriem sequentium penetret, qui initia bene cognouit.

Pilate, iudex & præles adhuc æquissime, ego te laudo, quod tam prudenter procedas. Si ita perseueres, beatus eris. Ego precor Dominum quem

tu iudicabas, ut me tuam prudentiam, hactenus exhibitam faciat imitari, in quaestionibus litigiosis & compositionibus, nempe ad initium rei terminando penetrare, & de hoc bene se informare.

§. 162. *Et ut cognovis, quia de Herodis potestate erat, remisit eum ad Herodem. v. 7.*

Aliam simul virtutem, cum prudentia dicta, noto hic in Pilato Romano. Nimirum quod Pilatus nolit dilatare fimbrias suas, seu iurisdictionem suam auidè extendere, habebat hominem suo tribunali oblatum in sua diocesi, poterat eum iudicare ad tribunal suum Caesarium, quod usque Ierosolymam grassatus diceretur Christus. Quid facit Pilatus? cupit eum ab alio potius iudicari; dimittit causam libenter alio quo iure remittere potest, non trahit ad se, quam poterat ad se trahere. Imo remittit ad Herodem Regem, minorem se, & inimicum suum, & differentem religione & sanguine.

Domine miror magis & magis hunc Romanum Iudicem, nec miror iam quod, si tales Romani sunt, Dominus orbis ipsius terræ imperium primo politicum, & postea multo maius Ecclesiasticum, supremum in orbe terrarum, Benedico te Pater cœli & terræ, quia ut tibi placuit, ita fecisti reuera dona magna Romanis dedisti præ cunctis nationibus adhuc hodie in eis elucent, quando sincero corde aliquis attendit. Non dico quod nemo Romanus sit, quin sit Sanctus. Non dico hoc: sed quot meliores Romanos, cum melioribus aliarum gentium componendo inuenio superare Romanos. Esto quod deteriores Romani forte superent deteriores aliarum gentium personas. Sed queramus bonos, omittamus malos,

§. 163. *Qui & ipse Hierosolymis erat istis diebus. v. 7.*

Hic Herodes Antipas cum esset Iudæus ex parte matris; nam Pater suus fecerat se circumcidi, ut posset contrahere iam dicta matrem suam Iudæam; ideo reputans se Iudæum, venerat in Hierusalem ad Pascha, cum Christus istuc patri voluit, forte & alij de causis eodem aduenerat, uti solet fieri ad nundinas & panegyros & comitia magna populorum: vel, ut videre posset Iudaicam ex omni natione gentem, quæ tum eo conuenerat, diuersos nationum habitus & gestus, & mores, mercimonia variarum Provinciarum perferutari & intelligere, curiositate quadam regali. Sed iste aduentus reuera fuit Herodi infauus; quia ea occasione adhibitus est ad tragæ-

diam omnium maximam mundi; vt in ea suam quoque ageret personam, vti & pessimo fecit exemplo, & suo malo.

O Deus conferua me, ne vnquam accedam ad loca etiam sancta nisi sancta & bona intentione, & si in eis prauides me lapsurum: impedit dignate meum in talia accessum.

§. 164. *Herodes autem viso Iesu gauisus est valde. v. 8.*

Gauisus est, non eo gaudio quo Abraham & reliqui SS. Patriarchæ, qui diem eius videre expetierant: sed curiositate & cupiditate videndi miraculi, quo putabat se à Christo, tanquam circumforaneo mimo, aut circulatorè cohonestandum, vt liber dimitteretur: gaudebat insuper: & eum honorem sibi delatum à Pilato, cum quo dissidebat: sed melius optasset videre Iesum sicut Zachæus.

O quam multi similes sunt Herodi! quorum studium non est discere aliquid ad salutem: sed videre & audire multa curiosa. Hi etiam quandoque conciones adeunt: sed vt audiant, non vt animo interant: & proficiant: ex curiositate volunt explorare ingenium & doctrinam, siue eloquentiam concionatoris: cuius forte fama eos ad audiendum allexit. Videant, qui tales sunt, ne & ipsi, vti Herodes, in vanum, imo damnum suum viderint & audierint Christum.

§. 165. *Erat enim cupiens ex multo tempore videre eum. v. 8.*

Quare? certe non ex deuotione: sed titillatione quadam: nam ipse erat, quem Pater suus Herodes inter pueros in Bethlehem interemptum iuerat, simulans se velle adorare: idem ipse hic erat, qui Ioannem Baptistam, reprehensorem adulteriæ eius, donauerat occidendum scorti suæ filiz saltatici: erat etiam, cui retulerant sui aulici quod multa faceret miracula, quod nunciura satis nequiter irriserat: erat denique is, de quo Christus dixerat, quod esset *vulpes*. Sciebat igitur nomen Christi, & non pauca de illa: sed, propter grauitatem Regalem, nunquam eum, vt videret: accesserat: quia maiores sæculi non inuisunt eos: quos minores reputant, sed visitari expectant: quod tunc impetrauit Herodes: sed malo suo satis magno.

Domine, egote vnice, & cum desiderio filiali desidero videre, hic & perpetuum: hic in ænigmate per fidem, illic in maiestate & gloria facie ad faciem per claritatem. Sicut Domine anima mea ad te Deum meum fontem viuum; quando veniam & apparebo ante faciem tuam? &
fons

fons vitæ, vena aquarum viventium quando veniam ad aquas dulcedinis tuæ, de terra deserta, in via, & in aquosa ut videam virtutem tuam & gloriam tuam, & satiet ex aquis misericordiar tuar. Sitio Domine, fons vitæ es, satia me, sitio, Domine, sitio te Deum vivum. O quando veniam & apparebo Domine ante faciem tuam.

§. 166. Eo quod audierat multa de eo. v. 8.

Ibi causam habes, quam Herodes in libenter viuendo Domino habebat, quid autem audiisset iam ante insinuauit. Sed quid est hoc? Propterea velle videre aliquem, quod multa de illo audieris? Quantum sapio & quantum capio, malum motiuum est ad videndum; quia motiuum bonum debet tendere in aliquem finem adhuc obtinendum; Audiisse autem multa de aliquo iam obtentum est in præterito tempore, in hoc vti futurum adhuc non potest tendi, vti prudentes homines solent intendere. Si Herodes iste volens videre Dominum intendisset auditionem suam perficere visione vti Regina Austri in videndo Salomone, bene intendisset, iam quid dicam melius nescio, quam quod Christus de eodem dixit, Vulpes est.

Domine, qui viam virtutis & veritatis derelinquunt; quidquid agunt, impingunt; gloriam quærent, & ignominiam inueniunt; sperant voluptatem & metuunt dolorem. Nolo imposturam viam illorum, nolo consilium, nolo cathedras, melius tecum mihi erit IESV.

§. 167. Et sperabat signum aliquod videre, ab eo. v. 8.

Antea vanum erat in Herode motiuum, nunc etiam viciosum de promptum è pœnu curiosorum; adeo, ut dicat Egesippus, quod Herodes iuravit Christo per coronam suam, quod eriperet eum de manu Iudæorum, faceretque eum Hæredem regni sui, si modo vellet coram eo facere aliquod miraculum, quia multum curiosus erat. Vnde etiam euenit in casu contrario, quo signum nullum fecit, quod contrarium regalis dignitatis ludibrium imposuerit Christo tanquam homini, qui non saperet, nec ageret quod posset, cum ei spes regni tam clare proponeretur.

O Deus arce à me obsecro & populo tuo curiositatem, quia multi per eam perierunt & inciderunt in ea, ad quæ missis impertinentibus libi attendere debuissent, & cauere, vti iste, qui cælum speculans incidit in puteum.

§. 168. Intec-

§. 168. Interrogabat autem eum multis sermonibus. v. 9.

Certe valde serium fuit Herodi videre miraculum, pro quo emendicando adeo, deposita regali maiestate garriebat. Sed non obtinuit percussor S. Iohannis, & adulter, & mali corui malum ouum, suum curiosum intentum.

Domine cum me considero, video quod in tali occasione honoris obtinendi & gratiæ fecissem, quidquid potuissem; sed & video aliud esse tuum iudicium, quam meum. Cum igitur tu sis vera sapientia; ecce abijcio meum iudicium & affectum & probo tuum; Nolo hominibus placere vt tuus seruus esse queam cum Apostolo rug.

§. 169. At ipse nihil illi respondebat. v. 9.

Stultæ & risu dignæ interrogaciones responsum non merebantur, quia neque signis, neque verbis Christi futurus fuisset melior Herodes, qui non profectum quærebat; sed nouitatem & vanitatem sectabatur; vt Nero in nouo Icaro & alij in circulatoribus; cuius & manus sanguine iusti Iohannis, à se occisi, plenz erant.

DA & mihi ô Domine, hanc prudentiam; vt & tempore & loco, sileam & loquar, loquar autem tantum vbi eloquium tuum diuinum pijs atque attentas aures inuenit: & silentio inuoluam, quod non ædificat; ne verbis meis maleuolum quempiam ad malum prouocem, aut silentio pijs scandalum patem.

§. 170. Stabant autem Principes Sacerdotum & Scriba. v. 10.

Stabant oblitici passionibus & impetu animorum suorum decori, quod attendere debuissent; & ideo etiam Herodes eos stare permisit; qui alias confidere debuissent, etiam coram Rege, maxime extraneo, ipsorum Principum sacerdotum.

Domine Deus iuste permittis contemptum in sacerdotibus & Magistratibus, quando ipsi deserunt officium suum honoris & gloriæ plenum; ne permittas obsecro in seruis tuis indignitatem hanc, ne incurrant in illam alteram, honorent vt honorentur ab alijs quia tu glorificantes te glorificas, & in SS. tuorum honoribus honoraris.

§. 171. Constanter accusantes eum. v. 10.

Continue, pertinaciter, acriter, intento & mixto clamore pergebant
accu-

accusare ægrè ferentes Herodem alienis quæstionibus tempus terere; sed de quibus eum accusabant malitiosi isti Principes, licet S. Lucas nihil dicat; tamen aliqui conijciunt, quod accusabant eum dicentes; *Quod ipse esset pater tronis Ioannis Baptiste occisi; cumque coram populo extulisset in celum & canorasset: quodque ex Gallilæa homines, ad Romanorum territorium, in Iudæam lapsus & multum abduxisset; & sic regnum Herodis diminuisset, etiam ab officinis & labore homines ad ambulatoriam mendicatio viuendi formam adduxisset &c.*

Ela Domine, largire mihi hanc gratiam, vt patienter feram, si mihi calumniæ, notoriæ falsæ, obueniant, siue ab hominibus contemnar, siue propuero vel minimo habear; semper sub tua profundissima humilitate tales æquo animo accipiam: si enim me ipsum ita perdidero inter homines propter te; certus ero, quod & in te me ipsum perpetuo inuentam, Amen.

§. 172. Spreuit autem illum Herodes cum exercitu suo. v. 11.

Ex quadam indignatione animi, & furore turbatus, quod sibi respondere noller, coram tot proceribus astantibus & Pontificibus ad interrogata sua: & ne verbum quidem proloqui quo silentio turpiter se victum indignabatur Herodes, vnde spreuit eum à quo sperni videbatur: habens eum tanquam fatuum, qui vitam suam negligeret; qui Regi eum eripere cupienti: nullum honorem haberet cum exercitu; id est parte copiarum; quas metu Pilati Hierosolymam conduxerat: aut cum omni comitatu satellitum & aulicorum: qui solent mores Principis imitari, qui ei obiecebant, Christum nihil scire, nihil posse: mendacem esse, ventilatorem, hominem simplicem, fatuum; fabri filium: & quidem ex Nazareth, Regem imaginarium, Philosophum non re ipsa: indoctum illusorem, impostorem, ex dæmonis virtute operantem: & nisi hoc esset, vtique operaretur quid signi in consessu Regiæ suæ maiestatis & Pontificum & totius aulae procerum,

§. 173. Et illudit. v. 12.

Coniitijs, probris, varijs modis scenicis, vexationibus, scommatibus, quantum in exercitu toto, vbi plurimi scurræ & ardeliones, nihil illudionum ignorant, solent reperiri, fuit inuentum,

Ple & exorabilis Deus, imploro pietatem tuam, per virtutem humilitatis tuæ & silentij huius admirabilis: repelle à me omnem cupiditatem honoris mundi, omnem elationem & ostentationem: arrogantiæ & præ-

præsumptionem, proteruiam & contumaciam: procacitatem & tumorem; contentionem & inobedientiam; calliditatem & simulationem: omnes fastus superbiæ; appetentias inanis gloriæ; non sit Domine, neque videri possit vllum tantum malum; tantæque perditionis signum in seruo tuo; neque in moribus meis, neque in verbis meis, neque in cogitationibus meis. Da mihi bona tua quæ tibi placent in veritate eum tanta etiam profunda humilitate, vt nullus in me pateat locus inimicorum insidijs, & præsta vt sim paruulus in oculis meis, quatenus plenam gratiam inueniam in oculis tuæ maiestatis.

S. 174. *Indutum veste alba. v. II.*

Textura vel falso argento splendenti, sed attrita ex ædium forte ferutis extracta & verusta ac læcera. composita ad ludibrium more comædoram, ridicula, vt esset pro aulico morione à cunctis habendus atque exhibendus. Heu mihi hunc contemptum indignissimum: considera paulisper, ò Christicola, quomodo ille, qui est verbum, quod procedit ab ore altissimi; qui est vnicus Dei patris filius, à cunctis fuit irritus, illulus, spreus qui venerat omnium misereri. Sed in hac irrisione aliquid longe diuersum occultabatur, quod nesciebant Iudæi: etenim Christus fuit veste alba donatus ab aula Herodis in testimonium innocentis vitæ: in aula Pilati veste coccinea vel purpurea in testimonium Regiæ potestatis, à Principibus sacerdotum & satellitio eorum funibus & catenis in signum peccatoris: ab illusoribus in nocte velo, in signum Prophetæ, per Angelum in horto, calice passionis: & sic collegit Christus Dominus & meruit mundum & ornatum omnem, quo hodie sui ministri, sacerdotes dico, vtuntur in sacris, siue ministerio Domini, seu liturgia.

Quid agis Herodes cum tuo scelerato exercitu: quem præ manibus vos habere existimatis: an aliquem Nabal, qui secundum nomen suum stultus sit: an quemlibet & è triuio, qui ignorare, errare, vel peccare possit vt cæteri? toto cælo fallimini; tamen vobis videamini sapientes; Dominus ac Deus vester est, in cuius manibus vita, mors; qui solo nutu gubernat omnia. Hæcine reddis Domino popule stulte & insipiens! nunquid non ipse est pater tuus, qui possedit te & fecit & creauit te. Vere stulti facti sunt Principes Tancos (hoc est motus & tumultus istius) & sapientes ac consiliarij Herodis dederunt consilium insipiens. Propter hos audite verbum Domini: Viri illusores, flagellum mundans cum transferit,

Q 2

eritis

eritis in conculcationem, sed sola vexatio intellectum dabit. Attamen quid egistis? factum vestrum, factique rationem lubet penitus indagare. Non dubitatis, quin aurum ex luto vestro, qui Christum aspersistis, queamus eruere. Ecce vestis illa illusoria facta est per Christi patientiam, vestis decora & honoris plena. Ista in sacris Christianis habet maiestatem miram. Reges & Principes ea vtuntur ad gloriam sacram; imo cum Deum Patrem depingimus in ea, eum producimus decorum. Salue ò vestis honorata, olim probrosa; nunc gloriosa &c.

§. 175. Et remisit ad Pilatum. v. 11.

Quomodo: vinctum, neque damnatum sed neq; absolutum. In hoc ciuilitas Herodis ludæorum impietatem tacite damnabat, qui Iesum pessime criminatum tamen morte damnare non potuit, sed vt fatuum haberi posse, qui nequaquam, vt nec pueri, suppliciorum ciuilium sunt capaces. Non potest tamen Herodes iste excusari, quod eum adeo infatiam sine causa fecerit, & subditum suum nouis denuo. capiendum tormentis ad Pilatum remisit eique contumeliam intulerit, non solum domi suæ, sed & dum per vicos & plateas duceretur omnibus derisui ac ludibrio exposuerit, sane fertur à prætorio Pilati ad Herodis palatium fuisse iter trecentorum quinquaginta gressuum, siue 755. pedum: incertum tamen an eadem via reductus, an alia longiore quo magis innotesceret eius captiuitas, & plures ad eius extorquendam condemnationem ex eius hostibus corrogarentur.

O Iniquum & obtusum Herodem, filius Dei, sapientia illa increata, qui vniuersam mundi machinam creauit & moderatur, in quo omnes scientiarum & præscientiarum Thesauri absconditi sunt, in quo diuina prouidentia habitat, ab Herode eiusque Aulicis instar fatui, hebetis & stulti habitus fuit, & instar stolidi delusus. O quam magna & sancta persona sub stulti habitu tunc latebat.

§. 176. Et facti sunt amici Herodes & Pilatus ipsa die nam antea erant inimici ad inuicem. v. 12.

Huius quidem discordiæ duplex erat causa; prima quidem fuit communis hominum miseria, quod semper potentes vicini æmulentur & sibi inuicem sunt suspecti: vbi enim eminentia, ibi inuidencia. Altera causa inimicitiarum erat specialis inter Herodem & Pilatum; nimirum, quod Pilatus turbaret jurisdictionem Herodis, multos captiens, ^{incarcerans}

capiens, incarcerans, puniens & occidens de jurisdictione Herodis; sicut signanter patet de Iuda vel Theoda, quodam Galilæo, qui multos, nescio quales homines secum animaverat, quasi faciens se principem Iudæorum, dicens omnino esse Iudæis illicitum recognoscere pro Domino superiore hominem idololatram & paganum, cuiusmodi erat Imperator Romanus. Multi ergo consenserunt ei in tantum, quod prohibeant oblationes fieri pro salute Romani imperii. Hoc igitur audiens Pilatus totus indignatur & furibundus venit repente cum multitudine Romanorum militum ad montem Garizim, & invenit eos ibi sacrificantes Deo cæli, quos in eodem loco interfecit in tantum, quod sanguis interfectorum fuit mixtus cum sanguine sacrificiorum; uti insinuat in Evangelio.

O Domine, Dominus noster, quam admirabile & nomen tuum in universa terra tibi inferitur ignominia & injuria, sed pacem & unitatem tuam refundis. Nunquid malum pro malo reddidisti? Nequaquam. Sed bona pro malo, ut legem charitatis perfecte adimpleres. Da mihi Domine hoc tuum exemplum imitari; ut filius inveniat patris cælestis, qui solem suum ortiri facit super bonos & malos: & æqui bonique consulam, si quid à malignis mihi inferatur, & precer illis felicissima quæque pro malo mihi allato, si opere ipso in bonum vertere nequeam. Largire Domine ut in omnibus tecum unum sim, quo non frustra pro me passus sis, sed in omnibus passionis tuæ documentum habeam; ut intelligam quomodo in doloribus & miseriis me gerere debeam. Amen.

§. 17.7. *Pilatus autem convocatis principibus sacerdotum & magistratibus & plebe. v. 13.*

Iam Christus cum debitis circumstantiis & indebitis erat restitutus Pilati iudicio, & ipsi iterum caput incumbere onus defendendæ innocentiae, contra invidiosos. Quid igitur facit? ut Christi innocentiam in omnibus ijs, in quibus accusatus fuerat, palam omni populo faceret; simulque ab iis peteret alia, si quæ haberent, argumenta, contra Iesum edicerent in tempore; dicit se *constituisse eum*, tanquam male accusatum, & non inventum reum, in omnibus, quæ de ipso dicta fuerant absolvere & dimittere; ea propter convocasse non solum Principes sacerdotum; qui erant de statu Ecclesiastico, sed & Magistratum, qui erat politicus, in super & plebe hoc est cives Hierosolymorum, cuiuscumque status vel conditionis, ut veniret, audirent, intelligerent, scirentque Iesum Christum innocentem inventum in omnibus accusationibus, non solum coram se Iudice, sed & Rege Herode, postquam non modo intra & seorsim, sed palam & publice est examinatus.

§ 1

Yti

VTinam & Christiani gubernatores & iudices in hoc imitentur presidem, hunc Pilatum; ut non suo iudicio particulari ita firmiter inhaerent, ut nocentem saepe dimittant corrupti, aut innocentem damnent ex odio; sed convocarent Magistratus, & si opus est plebem; quorum & consilio & auxilio uterentur, ne quod horrendum est, reum damnent ad mortem, qui saepe, saepius de crimine alienissimus est; & hanc mihi in particulari gratiam concedi unice peto à te, iuste iudex cordium, & Deus meus, ne iudicio iniquo publicè vel privatim damnem innoxium.

§. 178. Dixit ad illos obtulistis mihi hunc hominem quasi averentem populum v. 14.

Quasi diceret: ego, non invenio veritatem accusationis, etiam postquam rigide examinatus à me, & ipso Herode Tetracha non enim averitisse populum à lege, sed convertisse ad legem: non averitisse à recta ratione, sed ad rationem fidei & virtutum omnium, tam externarum quam internarum non venisse solvere legem, sed adimplere, uti audistis ex ore eius: & ipsi vos testimonium tulistis de ipso dicentes: *Magister scimus quia veritas & viam Dei in veritate doces.* Ex operibus insuper patet quia circumcidit se fecit, in die festo venit ad templum, agnum paschalem comedit & elegit assidue peregrinari. Non igitur averitit populum à lege, sed potius edificavit verbo & exemplo, quod autem fecerit aliqua miracula in die sabbathi, hoc opus pietatis fuit & necessitatis, quæ omni tempore fieri lex non prohibet. Sed neque in politiam peccavit, nam non prohibuit dari tributa Cæsari, sed obedientiam docuit exhibendam Romanorum principi.

Certe Sanctitas & innocentia Domini Iesu magna fuit, quæ ab omnibus adeo approbata est ab ipsis quidem Iudeis, qui falsa querebant testimonia contra ipsum, vera enim invenire non poterant, quod vel in legem peccasset, vel Imperij principem: à proditore Iuda, peccavi, inquit, tradens sanguinem iustum, ab ipso Pilato saepius, quid enim mali fecit & nullam invenio in eo causam, ab ejus uxore, Nil tibi est iusto illi, ab Herode, qui illum induit vestem alba, induc innocentiam, & indemnatum remisit, à titulo superposito Cruci, Iesus Rex Iudaorum à latrone Crucifixo, Hic vero nihil mali gessit, à centurione Crucifigente, vere filius Dei erat iste, denique ab omnibus Creatoris inanimatis, quæ in morte sui Creatoris commotasunt.

OIesu Sancte, innocens, impollute, à peccatoribus se gregata, da nobis tuam sanctitatem colere, interius & exterius profiteri, & cum sanctis Seraphim intonare illud Trisagion, *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus, Iesus passus.* O Iesu sancte Sanctorum & auctor omnis sanctitatis, *amplius lava me ab iniquitate mea & à peccato meo munda me, purifica & sanctifica animam meam.*

§. 179.

§. 179. *Et ecce, ego coram vobis interrogans. v. 14.*

Iam olim clam exploratum per submissos, an aliquid ageret do-
 ceterve contra Reip. quietem & pacē, etiam publice hodie, & vobis quidem
 presentibus examinavi. Quid amplius possum Iudex justus præstare?

Res deploranda quidem est videre Iudicem vivorum & mortuorum
 ita contemptibiliter coram vili homine stare, & coram subditis,
 pro quorum salute mori desiderabat, præsentari ad audiendum, an ha-
 beant contra ipsum accusationes, & produci in eius interitum quævis et-
 iam falsa, attamen hoc nobis valde proficuum fuit, patuit eo modo, non
 pro se, sed pro aliis mori Christum Dominum, qui sic privatim tentatus,
 exploratusque, & publice examinatus, semper innocens, & segregatus à
 peccatoribus est inventus. Laus tibi Domine Rex æternæ gloriæ.

§. 180. *Nullam causam invenio in homine iusto. v. 14.*

Emphasim habet quod signanter dicit in homine iusto, non invenio
 causam: solius enim Christi est omnis criminis & peccati expertem esse;
 aliorum autem hominum nemo mundus à sorde, ne quidem infans diei
 unius super terram. Magnum igitur innocentiae Christi testimonium est;
 quod ipse Iudex, qui ipsum postea Crucifixit, non semel, sed sæpius, & in
 ipso iudicio innocentem proclamavit hunc Iesum, quod vel solum nobis
 satis est contra calumnias Iudæorum & Paganorum.

O Pilate, non invenire te causam mortis in Christo, gaudeo & exulto.
 Iam video esse hominem, qui pro aliis satisfacere possit Deo. Gratias
 tibi ago, quod eum tam candide demonstrasti esse innoxium, hoc est fun-
 damentum nostræ religionis.

§. 181. *Ex his, in quibus eam accusatis. v. 14.*

Hic non solum pro Christo stat Pilatus; sed etiam adversarios ejus
 ostendit mendaces, quos manifestè confundit.

O Miranda est, alienigena innocentiae tuæ Domine defensor erat, &
 Hebræi ipsi, ex quibus secundum carnem natus es, morti te tradere
 satagebant: verum longe ante prædixeras, quod *inimici hominis domestici eius.*
 Si tu ergo Dominus meus, & Deus meus ita odio habitus es, à populo tuo;
 quorsum ego indigne feram si à proprio sanguine persecutionem patiar!
 sed respice, ô Domine, in firmitatem meam; & tuo exemplo me conforta,
 ut in injuria, quam proximi mihi inferunt, solatium habeam, per hanc tibi
 illa-

illatam, super omnia autem gratias agens, quod me tuis doloribus & miseriis conformas, atque ita omnia quæ à fratribus meis, sororibus aut amicis inferuntur, de manu tua accipiam. cogitans, quod sic oporteat me Crucem tuam portare & Patri tuo cœlesti gratum obsequium fer ritatis, prestare.

§. 182. *Sed neque Herodes. v. 15.*

Crescit Christi Domini mei encomium inter voces mentientium, & inimici eius sunt iudices, & testes innocentie eius; inter quos etiam cogitur esse Herodes, illa vulpes, ille mali corui malum ovum. Quid mirabilius? vere Domine non solum ex ore infantium & lactentium; sed etiam adulatorum & inimicorum virorum imo Principum ac Regum percipis laudem; cum tibi fuerit complacitum.

O Bone Iesu, quando in aduersitate me resigno in voluntatem tuam, vel quando in injurijs à proximo illatis, cogito, quod à te hoc procedat, licet proximus forte illas ex malo affectu inferat, sustineam in patientia; tu potes convertere inimicorum opprobria in encomia.

§. 183. *Non remisi vos ad illum. v. 15.*

Cognoscens per vos eum de ditione & jurisdictione Herodis esse, ut judicaret vestras in eum accusationes, graves satis & morte dignas, si verè probari possent, ablegavi vos cum illo ad ipsum. Et sane erat iste Herodes de genere vestro, Iudaica religionis, & ambiens, vobis placere; ut aliquando sese, si resferret, in Regem acceptare libenter velletis: tales multas & graves causas habebat Herodes iudicandi pro vobis contra illum unicum despectum & desertum à patronis omnibus; dummodo species aliqua veri afflisset in accusationibus vestris.

Domine Iesu Christe, qui à Pilato ad Herodem; & ab Herode ad Pilatum mitti & remitti permisisti, ut per hoc tua innocentia magis illustraretur; da mihi iniquorum adversum me tolerantiam non timere, sed eorum exercitatione sic me proficere; ut tibi merear conformari. Amen.

§. 184. *Et ecce, nihil dignum morte actum est ei. v. 15.*

Verum igitur in Christo invenitur quod dixerat. *Venit princeps mundi huius, & in me, non habet quidquam.* Stat ille etiam nunc & clamat opere: quis ex vobis arguet me de peccato? jam incipit impleri, quod postea dixit Apostolus: *Sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem transiit*

*transit peccatum & mors; sic & per unius iustitiam in omnes homines in iustificatio-
nem vite transit gratia: Egrotavimus ergo per primum Adam in obedi-
entia, maledictionisque morbo: locupletati autem sumus per secundum,
nempe Christum; per obedientiam & benedictionem. Benedictus sit per
omnia mirabilia sua Deus.*

§. 185. *Emendatum ergo, illum dimitte am. v. 16.*

Quid emendatum in Christo, Pilate? nonne ipse jam jam coram
omnibus, videntibus eum, & audientibus publice eum innocentem de-
claravit per verba: *Nullam invenio in eo causam.* Quid tibi in mentem venit?
suspicio te ex una parte videre innocentem Christum, & ex alia velle pla-
cere & gratificari Iudæis; aded in ejus perniciem incumbentibus. Hinc
puto, te duorum male coherentia facere & loqui; nempe diligere iusti-
tiam & amare homines facientes injustitiam quæ duo non compatiuntur
se uti nec tuum testimonium de innocentia, & propositum de emenda-
tione.

Politici: ego vos hic invito ad spectandam actionem valde vobis ac-
commodatam, in theatro urbis Ierosolymæ, ibi prodit iustitia perso-
nata in Christo; & prodit amator iustitiæ Pilatus; & simul amator inique
agentium & iniustitia serviens in Iudæis. Videte, quomodo illi se gerant,
& speculamini vos ipsos in illis. Vos propter rationem status sæpe adheretis
iniqua agentibus; & tam en sectamini iustitiam, uti Pilatus. Videte an
utrumque possitis simul tenere. Ille certe excidit; de vobis, vos ipsi videte,
oculos habetis. Etiam vos reformatores Religionis Catholicæ habetis
hic Theatrum; quia vos etiam voluistis emendare abusus in fide Romana.
Quos abusus? prætenso, æque atque Pilatus voluit emendare Christum.
Sed male cessit Pilato sua emendatio, itaque vobis etiam male cedit vestra
reformatio. Etiam vos videte, vultis esse & putatis vos lynceos esse.

§. 186. *Necesse autem habebat dimittere eum per diem festum, unum. v. 17.*

Dum de corripiendo Domino cogitat Pilatus; & per primum gra-
dum erroris descendit ad iniustitiam; venit illi in mentem alia ratio, illuna
à morte eripiendi, per quam tamen, ut qui jam cœperat descendere, de-
scendit ad secundum gradum iniquitatis. Occurrit illi quod esset antiqua
conuetudo Iudæorum hætenus observata, qua ob miraculi memoriam,
quo Angelus Ægyptiorum domos pervaserat, & eorum primogenita ad
mortem percussit Israelitos liberos dimiserat, unum etiã ipsi ex malefa-
ctoribus liberabant quotannis in paschate, ad aliquod signũ grati animi

R

exhi-

exhibendum Deo, & excitandū populū ad memoriā beneficij divini. Illo ergo modo Pilatus Christū liberare cupiens cœpit quasi in via plana & cōstrata ambulare. Cū autē hujusmodi consuetudo tantū Iudæos respiceret, creditur, quod ab Ethnicis magistratibus alia ex causa non fuerit observata; nisi ut dimissione malefactoris sibi populi favorem venarentur. Ad hanc igitur anchoram Pilatus inter amorem justitiæ, & amorem iniquorū confugit, volens utrumque inter se connectere amorem, & salvare, ne alterum perderet. O quantum ingenij adhibent filii hominem ut virtutes & vitia concilient, ut gratiam simul teneant & peccatum, ut lucem & tenebras simul observent, ut habeant Religionem & simul servent suas passiones: Christum & mundum simul diligant, duobus contractis Dominis unā serviant! sed revera oleum & operam perdunt, uti Pilatus in se demonstrabit esse factum, justitiæ amorem perdidit, iniquorum amorē retinuit. facinam ex cribro amisit, fures retinuit. quanquam & cito istos amisit.

Omnipotens sempiternæ Deus, qui in filii tui humilitate jacentem mundum erexisti, mentium nostrarum quæsumus elide superbiam, ut neque laudantium ora in vanum nos attollant; neque vituperantium voces à recto deiiciant, non diligamus simul mundum & Christum: religionem & passionem, concupiscentiam & sanctitatem; sed in humilitatis soliditate fundati securius de tua misericordia confidamus & justitiam præ omnibus diligamus.

§. 187. *Exclamavit autem simul universa turba, v. 17.*

Quid Pilatus dixerit ad turbam proponendo optionem inter Barrabbam & Iesum, omittit hic S. Lucas; uti satis ab aliis explicatum, solumque annotat, quid Pilatus suo consilio, vel invento satis iniquo, obrinuerit. Nempe uniformem clamorem turbæ, quasi aquarum multarum rapientium illum in gurgites vel abyssos injustitiæ suæ & passiones suas.

Ecce Pilate; ita fit, quando aliquis incipit obliquare vela à recto tramite justitiæ, & vult simul esse justus, & iniquis non displicere; tunc iniqui incipiunt dominari ipsi & obruere eum.

O Iesu patientissime, quam justa de causa lamentatus es per prophetam dicens: *facta est mihi hereditas mea quasi leo in sylva; dedit contra me vocem.* Quam vocem? *Tolle, Tolle, Crucifige eum.* Hoc conclamatum est piissime Domine in caput tuum ex omni parte. O mitis Iesu, impletur hic figura *Levi-*

Levitici de duobus hircis, super quos sacerdos mittebat sortem, qui eorum immolandus esset; & quis in caprum emissarium esset dimittendus. Christus Dominus, tamen si agnus ob innocentiam suam; propter iniquitates tamen nostras, quas in se expiandas suscepit, hircus fœrens videbatur Barabbam autem revera fœtidum hircum esse; nemo ambigit, excepto populo Iudaico, cui improbitatis fœtor, velut spurcissimis scarabæis gratior fuit, quam suavis odor innocentiae Christi. Ille ergo hircus figuratus, hirco vero dimisso, immolatus est. Alter vero hircus verus emissarius caper factus est. At sicut illi qui emissarum caprum in desertum deducebant, immundi reddebantur; donec se lavarent aqua lustrationis: ita Judæi, petentes Barabbam sibi dimitti, immundi facti sunt; nec unquam mundari poterunt; donec lustrali aqua baptismi laventur in Ecclesia nova per Christi mortem fundata.

§. 188. Tolle hunc. v. 18.

Quid clamabant, vociferantes turbæ? quod ipsi volebant: non quod Pilatus optabat. Quasi dicerent: non possumus eum amplius videre, frustra nos vexas & te, fac voluntatem nostram, ut jam cæpisti, perge, istum nec audire amplius volumus & minus pati possumus, ut vivat.

O Pilate, vides quid feceris? vides, quod justitiam non possis simul tenere, & hominibus placere! sed perge jam miser ingressus viam malam; non potes jam non errare, nisi relegas totum iter quod in ea confecisti. Redi ad primum verbum tuum: nullam culpam in venio. & adde, ne quidem emendare in aliquo possum.

§. 189. Et dimitte nobis Barabbam. v. 18.

Vides Pilate jam, quod verum sit vetus dictum proni sunt sensus hominum in malum; tanta pronitate, ut si ex una parte stent vitia cum patibulis, ex altera, virtutes cum coronis, homines malint currere ad vitia, quam virtutes. Vides hoc: ita certe factum est ante oculos tuos; negare non potes. O indicibilis corruptio humani generis facta in Adam! quanta! quanta! Iesus sanctus, innocens, & verus Deus postponitur Barabbæ latroni, seditioso & homicida! obstupescite cæli; nam terra hoc quod fecit; quomodo stupebit?

Domine Iesu Christe, fili Dei vivi, qui hora diei tertia, pro salute humana à Iudæis reprobari voluisti, petentibus eis Barabbam latronem dimitti; te vero vitæ authorem Crucifigi: da mihi te creatorem meum præ omnibus semper eligere; & pro nulla te creata te unquam reprobare. Amen.

R. 2

§. 190.

§. 190. *Qui erat propter seditionem quamdam factam in civitate, & homicidium missus in carcerem. v. 19.*

Duo assignat in Barabba prædicata; unde magis appareat oppressio Christi iniqua, nempe culpam seditionis, utque ad homicidium progressæ in turbulento capite Barrabbæ, & pœnam istius culpæ, nimisum, missionem in carcerem, tanquam indomitæ feræ, quorum neutrum, erat in Christo, qui & innoxius erat, & recens captus, quasi per furorem, nondum ad carcerem erat damnatus. Iste tamen tali duplici labe infamatus huic utraque carenti fuit comparatus; imo postponebatur, ut peior.

O Domine, quomodo tractant te peccatores! & hoc in pridie summæ totius anni festivitatis paschæ, in quo omnibus modis iustitiam sedari debebant Iudæi; sed fiebat tunc, quod etiam nunc multi homines conqueruntur fieri, nempe quanto majus festum imminet, tanto diabolus magis in prævio die furere & turbare. Erat ergo vere, uti Christus dicebat hoc peccatorum & potestas tenebrarum; erat tempus quo dudum præfiguratus agnus Dei per typicos agnos paschales debebat immolari & juxta Exodi. 12. Caput cum hædo componi hic dimitti, ille occidi in lupine domus. Consolare Domine, consolare propter redemptionem totius mundi in te sientem; ista tua comparatio, & depressio ista parat exaltationem æternam salvandorum, etiam tuâ super omnia quæ sunt in cælo & in terra.

Da oro & mihi, misericordissime Domine gratiam patienter ferendi si quando contemnat aut parvi fiam, cum mihi tanta ignominia, quantum tibi irrogata est, nunquam inferri queat: & ego peccatis meis ignominiam omnem mihi illatam, promeruerim centies.

§. 191. *Iterum autem Pilatus locutus est ad eos, volens dimittere Iesum. v. 20.*

Quidquid clamarent Iudæi, ut eis dimitteret Barabbam; sustinere tamen adhuc volebat Pilatus causam Christi innocentis; unde iterum locutus est ad eos, quasi non intellexisset turbulentos occlamatōres, revera volens extorquere aliam petitionem contra primam eorum petitionem, ut posset cum bona iniquorum venia dimittere Iesum & esse bonus politicus, supra modum admirans, quomodo Iudæorum populus; & maxime principes ita truculenti sint, ut cum nulla in Christum efficac, ne quidem per speciem causa inveniat, tam turpiter eum occidi postularent, nec alio modo tam celebrem populi dimitti benefactorem, nihil enim Pilatus ab illis audiebat præter casta & vacua rebus verba odii, furoris, & detractionis, quasi diceret: cum fuerim tantum ab hoc iudex constitutus, ut nocentes, parvi officij mei iure, lege, & potestate dimittere,

O Pilate,

O Pilate, si tu non cogitasses & dixisses antea quod eum velles emendare, & si tu eum postea peius non composuisses cum Barabba latrone, (& sic illaqueare, vt tenereris ex tua hypothese eum perdere, si ipsi Barabam peterent) & sic cœpisses à tramite iustitiæ deflectere ad occupandum vel tenendum fauorem Iudæorum insanientium, forte Deus te custodisset ab vltiori ruina; in qua nunc incipis necessitate morali vltius labi. Videte mortales, ne fenestram primis lapsibus aperiat: si incipitis, finis cadendi per vos esse non poterit, vt nec Pilato vestro speculo finis cadendi fuit, antequam homicida imo Deicida est factus.

§. 192. At illi succlamabant. v. 21.

Sic fit, quando rector populi, vel Dominus seruis, vel pater filijs passionis & malis incipit condescendere; tunc continuo illi audacius progrediuntur in peius. Antea clamabant: nunc succlamant; incuruantes se, & toto nisu ventris vocem intendentes ad insultandum Pilato, vt surdastro quasi dicerent: alte clamamus, ignosce, videris obsurduisse, videris munera spectare ab eo cui ita studes &c.

Sed obsecro, nullus hic vir, qui se opponat Iudæis? qui persuadeat, vt non eligant exitium, sed salutem, vitam beatam & filium Dei, non vero mortem & filium diaboli! si nullus se præsentet; surge & curre anima mea in occursum Domini tui, sollicita populum: vt tot beneficiorum memor, à Christo acceptorum illum eligat. Concurrant infirmi, surdi, muti, cæci, claudi, leprosi, omnes ab ipso sanati; famelici palti in deserto: mortui resuscitati; à dæmonibus liberati, & quotquot adhuc hisce malis laborant; conclament omnes, dimitte nobis IESUM, quia medicus & medicina, Saluator & salus, Pastor & Pater noster est: ipse est vita nostra; forte horum verba obruent clamores, iniquorum & præualebunt postulatis illis iniustis.

§. 193. Dicentes: crucifige, crucifige eum. v. 21.

O Confirmatio maligna! repetitio peruersa: dissecabantur enim eordibus Iudæi, quod veller Iesum dimittere Pilatus: vnde magis magisque attollentes vocem clamabant suum illud *crucifige crucifige*. Quasi dicerent: Quid tergiversaris? quid necis moras? matura, prope nefarium hunc supplicio addicito, condemna, in crucem sustollatur. O crudelitas inaudita! ô barbaries incredibilis! O Principum & Seniorum obstinara malevolentia! & odij rabies in Christum efferata! ô vulgi leuitas & incon-

R 3

stanti

stantia: quæ quinto ab hinc die lætissimis verbis cantu, etiam actionibus
 eodem exceperat: nunc diris vociferationibus ad crucem efflagitat: motu
 crucis quæ Barabbæ debebatur vt latroni: ex legibus Romanis, vt homici-
 cidæ, ex instituto Iudæorum in Christum innocentem transfereatur, & non
 attenditur quo iure?

NUnquam digne mortales deprædicare poterunt: quod tu ô Pater æ-
 terne, tu spiritus sancte Deus, Tu ô Saluator fili Dei, nos, quos Barab-
 bas referebat, scelestos ac facinerosos præferri sinteritis vitæ diuissimæ,
 honori ac saluti sanctissimæ humanitatis Dñi N. Iesu Christi in æternum
 erit hoc admirationi omnibus saluatis.

§. 194. *Ille autem tertio dixit ad illos. v. 22.*

Desiderabat adhuc Pilatus illis adeo effreni modo clamantibus,
 Dominum è manibus illorum liberare, si non tanquam iustum & ius-
 tum, saltem tanquam iniquum & iniustum. Vnde cum iam omnem lap-
 idem mouisset: tam refellendo argumenta ipsorum in genere, quam &
 accusationes in specie: adducendo etiam Authoritatem Herodis & testi-
 monium; & sui ipsius examinationem rigidissimam, & in omnibus, in quibus
 eum accusabant inuentam innocentiam, quod a tot alijs quoque iu-
 dicibus examinatus à nullo iudice esset damnatus omnes porus eius iu-
 dices, siue prophani, siue sacri innocentiam eius testes essent obstupescens
 peruiticiam clamantium ministrorum & ciuium à Pontificibus peruerso-
 rum, incipit cum eis disputare, vt æqualis, qui erat eorum superior. Et hic
 est tertius gradus descensus Pilati ad iniquitatem, nempe ex iudice fieri
 sodalem & consultorem iudicij fieri, qui erat accusator.

O Deus serua omnes Iudices, Magistratus & potentes ne in tales pellic-
 cas incidant, in quas se miser ille Pilatus sensim inuoluit.

§. 195. *Quid enim mali fecit. v. 2.*

Attendamus gnauiter, quid iam tandem pressi dicant accusatores
 Christi? Ego nihil audio, si quis audit aliquis, dicat: sed neque Euangeli-
 listæ aliquid audierunt; & ideo nihil scripserunt. Ecce sic confusi, & Prin-
 ceptus & populus tacent. Nesciant enim quid Pilato respondere possint.
 Vnum volunt, cuius rationem dare non possunt, volunt enim mortem Ie-
 su: causam mortis nesciunt. Quid autem hoc est? estne hoc humanum? ne-
 quaquam, est insanientium, est obsessorum à dæmonio: sed hæc permittit
 Deus pro isto die & hora, vt exiret de diaboli potestate humanum genus
 sine vltiore mora.

O di-

O diuinæ iustitiæ seueritas in filium Dei vnigenitum; quomodo desæ-
uies in seruos & peccatores? Parce Domine, parce, & non intres in iu-
diciu cum seruo tuo Domine; timeo enim, & merito seueritatem iudi-
cis Dei peccator miserimus, si ita in inuocentem filium propter peccata
mea desæuisti.

§. 196. *Nullam causam mortis inuenio in eo. v. 22.*

Non capio quomodo Pilatus tam constanter affirmet *innocentem*
Dominum, nullam in eo esse causam mortis &c. Miror quod non crediderit affir-
mantibus Iudæis ipsum esse malum. Aliquid diuinum agnosco in illa con-
stanti assertioni: quomodo enim homo per tot, tantosque clamantes, &
accusato tacente, non induceretur vt crederet esse vti clamantes dictabant
Dico igitur me obstupescere & mirari illam asserendi constantiam, & esse
miraculosam; nobis autem vtilissimam: quia si Pilatus credidisset accusa-
tiones esse verosimiles, multum de gloria Christi & religionis nostræ splē-
dore dimisisset: quod vt non fieret; Deus gratia sua efficaci in Pilato præ-
cauteum illuminando, vt peruideret innocentiam & in hoc confitendo
teneret perseverantiam insolitam.

O Peccatores, aduertite, iste Pilatus gerit se, vti in vobis se solet gerere
dictamen conscientiæ. Hoc constanter dicit veritatem; sed Principes
Iudæorum habent se, sicuti in vobis solet se gerere voluntas, ista in vobis
contra dictamen rationis tendit in id quod allubuit. Hoc speculum quæ-
so ante oculos habete, & quoties male agitis huius rei mementote.

§. 197. *Corripiam ergo illum. v. 22.*

Quid audio? Tu Pilate dicis, esse *innocentem Christum*, quod est ante-
cedens, & inferis, *ergo corripiam illum*. Qualis est ista æquitas iudicij? inno-
centem emendare! irreformabilem, reformare? credo potius quod velis
mendare, seu deteriorem facere: cæteri homines semper habent vnde
emendentur. Iste solus est inter homines emendationis liber.

Domine Iesu, splendor paternæ gloriæ, corripe me hic per pœnitenti-
am, dum satisfacere possum pro peccatis meis, vt merear, cum sanctis
tuis & electis, videre in cælis splendorem tuæ innocentiam male quidem
sed fœlici euentu pro me correptæ à Pilato.

§. 198. *Et*

§. 198. *Et dimittam. v. 22.*

Iam dixit ineptissime; se velle innocentem emendare, nunc addit peius, se velle Iesum Salvatorem dimittere. Quid est Iesum dimittere? velle à se abdicare, nosse apud se remanere. O quam malam est cum impijs conuersari? Ecce iste Pilatus egit cum Iudæis, qui iam Barabbam latro-nem prætulerant auctori vitæ: cum his agens Pilatus iam didicit operarum, interea dum etiam eis obnitiatur, nam & ipse se subtiliter elongat à Iesu, & eum, quem intererat teneri apud se vult abdicare à se, vti Iudæi.

O Pilate, si tu vis innocentem corripere; profecto teneris eum apud te retinere, & pro iniuria in gratiam Iudæorum irrogata mulcere, demereri, placare; Hoc malum est consilium quod iniisti, & quartus gradus, quo ad iniquitatem descendisti. In tale tuum & Iudæorum consilium, non veniat anima mea.

§. 199. *At illi instabant vocibus magnis postulantes, vt crucifigeretur. v. 23.*

Ecce quomodo impij aperiunt os suum, vocibus magnis clamantes vt dimittatur impunè nocens, & crucifigatur innocens; iam enim condescendente cum eis sæpe Pilato didicerant esse audaces, vti filios indigentia patrum blanda, nō solum facit segnes; sed etiam nequā. An non enim nequam erant hi qui accedentes ad Pilatum erant accusatores: nunc postoram sunt Iudices & dictatores sententiæ in Christum. Certe eximij nequam sunt isti, qui ita deceperunt indulgentem Pilatum.

O Deus, da obsecro animi magnitudinem Rectoribus populorum, vt aspernantes indulgentiam ineptam, ausint perire impete iniquitatem, ne condescendendo subditis, à subditis, in suam & subditorum perniciem trahantur in malum.

§. 200. *Et inualescebant voces eorum. v. 23.*

Dupliciter, secundum altitudinem, & multitudinem, plures enim tam civium, quam exterorum aduenientes conclamabant, & de submissio tono ad altiore contendebant voces. *Crucifige, crucifige eum.*

Bone Iesu, in quo statu hic est Præses, vult te innocentem castigare, & tunc dimittere: Hic populus vult te non castigari, sed crucifigi, & ne quidem probrole habitum dimitti, tumultuans contra tam Iudæorum, quam Romanorum morem, vt crucifigendus prius castigetur, ita sitiunt mortem

tuam & crucem tuam: Ego in his malis te Dominum meum adoro & opto, ut totus mundus pro his toleratis te incipiat honorare & amare. & quidem semel ad minimum solemnitate aliqua, uti Colonienfes faciunt sua solemnissima Theophoria Feria vi. post Dominicam in Albis, qua celebrant maxima maiestate Festum Clavorum & Lanceæ & c. instrumentorum Tuæ SS. Passionis. Ita decet Christianos esse gratos.

§. 201. Et Pilatus adiudicauit fieri petitionem ipsorum. v. 24.

Iam quintum & vltimum ad impietatem descensum facit Pilatus, nempe, plane consentit iniquitati. O crimen! ô homicidium! imo Deicidium, reum non esse & condemnare: non confessum nec conuictum pœne capitali, imo crucis ignominiosissimæ subijcere? O Pilate, ubi est constantia tua? ubi iustitia? ubi æquitas gentium & imprimi Romanorum? sicine per te perditur, quæ per totum orbem terrarum in Romanis laudabatur iustitia? & compensabatur ab altissimo dato dominio populorum? sicine iam per te despoliabitur & in nihilum redigetur tam pulchra, tam sumptuosa, tam splendens & magna orbis terrarum ciuitas Roma? O malum præsidem qui missus à Romanis ad prouinciam regendam iunxit te regi ab iniquis Prouincialibus & prouinciam perdit grauando & Romanam Remp. & Iudæam irâ Omnipotentis, dum petitionem tam manifestè iniquam annuit fieri. Non enim Deus magis curat lapides & ligna mundi, quam virtutes & sapientiam, ut non magis zelet, si hæc contendantur, quam zelant homines si sui mari & ianua perfringantur. Sed hæc oculis mundi modo sunt abscondita: postea aperienda, quando Romani prius vltionem facient Duce Vespasiano & Tito de Iudæorum gente & vrbe, & postea Barbari populi vltionem sument de Romanis Imperium illorum peruadentes & lacerantes, uti fecerunt, Franci, Wandalij Alani, Picti, Hunni, Gothi, Longobardi, Saraceni, Parthi & c.

§. 202. Dimisit autem eum qui propter homicidium & seditionem missus fuerat in carcerem, quem petebant. v. 21.

Describit hic Euangelista personam Barabbæ, ut maior appareat Iudæorum malitia, qui hunc talem, Christo præposuerint. Interpretatur autem Barabbas *filius patris*. At cuius patris? certe non valde boni; sed potius eius, qui sua indulgentia fecit filium suum audacem, seditiosum; percussorem, qui virgæ & seueritati in iuuentute pepercit; talis patris, & talis matris iste filius fuit iste tamen (O indignam rem!) præ filio

filio Virginis Mariæ & Ioseph tam sancte educato, amatur, praefertur, & adoptatur,

A. A. A. Domine nescio loqui. O qualia, sunt iudicia mundi! Consolare, ô Christiane, cum talia iudicia de te quoque sentis? Cum vides Turcas, Iudæos, Athæos, omnes impios & Hæreticos tolerari à Reformatis, solum te non tolerari, extirpari, memor esto tunc iudicij de Domino IESU facti.

§. 203. *Iesum autem tradidit voluntati eorum. v. 25.*

Non dicit voluntatibus; quia omnium adstantium Iudæorum & vociferantium erat vna eademque voluntas, vt ipsis traderetur innocens IESVS: vt in eo facerent voluntatem suam. At, qualem? diabolicam, discerpendo, vulnerando, cedendo: virgis, flagris, scorpionibus, tundendo pugnis, pedibus, fustibus, armis, illudendo verbis, cachinis, petitionibus falsis, hortamentis, mortificando in anima & corpore, execrationibus, adiurationibus, maledictis, blasphemijs, sputis fœdis & excrementis varijs, coronatione, & tandem, fame, siti, nuditate, baiulatione propriæ crucis, terebratione manuum & pedum: dira eleuatione, & dimissione crucis, donec mors sequeretur nigredine, & horrore infami eum inuoluens, si fieri posset æternum eradendo memoriam eius de terra. Hæc erat voluntas illa, cui Iesum tradidit Pilatus. opera, quæ consecuta sunt, talem illam fuisse voluntatem demonstrant.

S. Alue hora, salue dies, in qua tali sententia lata cœpit mundus redimi! Hætenus prælusum fuit redemptioni isti, nunc incipit salus ipsa prodire, cum pro nocentibus, innocens datur, non solum à Deo, sed & à magistratibus, Dei occultam voluntatem sua malitia implentibus. Interea ego tuam patientiam, tuam charitatem adoro, ô Iesu.

§. 204. *Et cum ducerent eum. v. 26.*

Vt præda facta fuit Christus canibus famelicis: quid putas fecerunt? **S.** Lucas commotis quasi visceribus transiit acerbissimum modum flagellationum & coronationis & statim properat ad montem Caluarie, quasi præ condolentia non sustineat illa probrosa enarrare.

B. Ene facis, ô sancte Dei amice, scriptor pie, quod silentio tuo ostendis affectum compassionis: impetra mihi & omnibus fidelibus, etiam à B. V. M. cui tu singulariter fuisti familiaris, compassionis affectum quem illa habuit acutissimum,

§. 105. Ap.

§. 205. *Apprehenderunt quendam Simonem Cyrenensem venientem de Villa. v. 26.*

Ecce quam verè dixerim S. Lucam compassionis affectibus plenum, facere in passione Domini memoranda, saltum: nam vti dolentes & rem amarissimam præ oculis habentes, solent ab ea oculos, imò cogitationes auertere: sic S. Lucas calamum à Christo nimis immaniter patiente auertens, vertit eundem ad aliud obiectum, nempe contumeliam, quam petulantibus milites interrogarunt Simonem Cyrenensem innoxie venienti ex villa sua, & tendenti in urbem fortè ad res venales eo deportandas, quem arreptum coegerunt portare crucem post Iesum. Non erat illis religio immaniter Christum crucifigere; at ferre crucem aut tangere religio erat, quasi vero ille qui patibulum tangeret, magis quam in eo innoxium suspenderet, inquinaretur.

O Proteruiam militaris licentiæ! & sæpe miserabilem sortem rusticorum hominum; sed quid Simon ille est? nisi obediens. Quid Cyrenæus? nisi hæres, & vnde veniebat? nisi è villa; quæ pagus græcè dicitur, vnde & Pagani nomen traxerunt. Vt igitur paucis finiam, quotquot paganissimi mores, gentilitios ritus, vanitates mundi deserunt & ad Christum accedunt portantes Crucis vexillum, hi cœlestis regni hæredes fiunt; sed quoniam apprehenderunt hunc Simonem? Iudæi? Christo non compatiens, verum ut sufferendis maioribus supplicijs idoneus seruaretur: quid igitur mirum est, si gentes pro Iudæis aspernatoribus Christi crucis in regnum pro eis intrauerunt. Benedicite itaque omnes gentes Dominum: & benedictus sis tu Simon quia per tuam coactionem cœpisti gentibus aperire regnum cœlorum. Sed & tu Domine Iesu amantissime fac me, vel coge me tuam crucem arctiori assumpta pœnitentia sponte apprehendere, eamque post te & hodie & in omni tempore, ob tui nominis amorem, bailare.

§. 206. *Ut imposuerunt ei crucem portare post Iesum. v. 26.*

Quid hic dicemus esse portare crucem post Iesum? Variè enim id potest intelligi. nempe primò, vt Christus anteriorem partem portauerit, Simon posteriorem, totam simul vterque, secundo quod Christus in tempore antecedenti tulerit; Simon in tempore sequenti; tertio quod Christus intereundem præcesserit loco anteriore ductus, Simon secutus sit eum cum cruce tota loco sequente ordinatus à ministris in hac processione, quarto quod dignitate Christus tulerit quasi prius, Simon vt minus dignus post, quomodocunque vero illi ordinauerint, & nos meditemur esse factum, admiranda inuenimus Mysteria; animæ nostræ pascua, ex singulis & omnibus simul.

S 2

O Ani-

O Anima mea porta & tu crucem post Iesum, ille prius tulit, & nisi ille tulisset prius nemo ferret ante eum, & gratias age semper ei, qui tulit ante, vt tu posses post portare.

§. 207. *Sequebatur vsem illum turba multa populi. v. 27.*

Aliqui non pia Christi commiseratione per moti, sed curiositate, vt fieri solet, videndi, alij vt mortem eius accelerarent, quam valde cupiebant ex odio & inuidia in ipsum, iuxta dictum sapientis: *Morte turpissima condemnemus eum, quia contrarius est operibus nostris.* Alij ex pio affectu vt viderent finem tribulationum eius, quæ tam multiplices erant, vt scribi non valeant, alij ex amore & gratiarum actione, pia commiseratione: & si occasio esset causa adiumenti: vt erant eius discipuli: vel ab ipso varijs morbis curati: aut se moribus instructi diuinis, miraculorum varietate conuersi amici. Cæpit igitur iam tunc operari in animis hominum vicus crucis Christi: cæpit tunc coalescere immanis turba Christianorum, qui abnegantes secularia desideria, iuste, pie, & sobriè viuunt propter ipsum, contemntes secularia, vt habeant æterna: qui exhibent corpora sua hostiam viuentem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium: in omnibus exhibentes se, sicut Dei ministri in multa patientia, in multis tribulationibus: in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus, in seditionibus: in laboribus, in vigilijs, in iunijs, in castitate, in scientia, in longanimitate, in suauitate, in spiritu sancto, in charitate non ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei, per arma iustitie, à dextris & sinistris per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam, vt seductores & veraces, siue qui ignoti & cogniti, quasi merentis & ecce viuunt, vt castigati, & non mortificati, quasi tristes semper autem gaudentes, vt egentes multos autem locupletantes, tanquam nihil habentes: omnia autem possidentes. Isti sunt veri amatores & imitatores Christi, qui Christo, quatenus possibile est aliquam pro morte illius vicem reddunt, exponentes rationabiliter etiam periculis animas suas, sicut & Christus suam pro eis animam posuit, cupiuntque omnia perdere & arbitrari vt detrimenta, quo Christum lucrifaciant, nec spernunt quemquam, sed ipsi contemni gaudent. Ceteros magnificiunt & sanctos credunt, se vero vilipendunt, ducuntque pronihilo: cunctis pios & benignos; solis sibi rigidos & seueros se exhibent, ex aliorum malis virtutes eliciunt, suasque virtutes pro nihilo ferè habent; & alios denique omnes ad sua collatos peccata, iustos & virtute præditos ex animo arbitrantur: quis hos humiles, sectatores Christi, amatoresque dicere dubitet, qui & se ipsos funditus abnegarunt, Christumque cum sua cruce sequuntur!

Exist.

Exurge igitur anima, exurge cor & corpus meum cum omnibus potentibus & viribus; accurrite ad crucem cum Christo Domino & Salvatore vestro portandam, considerantes ad amissim, quæ fecit & passus est pro vestro bono & salute, non temporalia modo, sed & æterna, considerate ut anima ejus tristis est, caput spineto transfixum, sanguine tincta coma turbata lineamenta, lacrymosi oculi, vincæ manus, incurvati renes, & ossa contusa, os sanguinolentum, humeri graviter onusti, collum humiliatum, celsipitantes, pedes, corpus gelidæ mortis imagine plenum; O mi Iesu!

§. 208. *Et mulierum. v. 27.*

Specialiter voluit Dominus per Evangelistam suam mentionem facere mulierum, ut intelligamus nullum sexum à passione Dominica excludi, secundo ut earum non vilipendatur devotio; quam Christus pijsimè admisisse legeretur, tertio ut insinuaret fœminarum in Christianismo futuram magis audacem devotionem in hoc primo devotarum fœminarum fermento quod ipse misit in totam mundam, ut totus ex eo fermentaretur, uti & factum videmus. Quænam autem ille fuerunt? indubiè multæ filia Hierusalem. Civium vxores, Principum, Consiliatorum & militum cognatæ, & ipsa mater Iesu cum sororibus Maria Jacobi & Salome, Veronica, Magdalenis, Marthæ, Ioanna, & alijs tam consanguineis, quam Christo devotis.

Utinam ò utinam omnes fœminæ in eorum numero essent, & viderent, quæ passus sit propter eas Dominus meus, & cognoscerent gratiam quæ data est ipsis. Utinam declinarent fœminas ab ambulando, & sequendo eos qui non sunt Christi, sed Diaboli, qui sectantur vanitatem, & ponunt ipsis verba mendacia, & ludificationes ipsis fabricantur. Utinam non formas filiorum hominum, sed in faciem Christi contemplarentur, multo profecto quietiorem vitam obtinerent, nec ingemiscerent, sero se fuisse ab hominibus delusos & desertos.

§. 209. *Quæ plangebant & lamentabantur eum. v. 27.*

Bonum & sanctum exercitium fœminarum plangere in sequendo Christo Domino, licet enim non defuerint viri etiam lamentantes & mestissimi, ut turba amicorum Christi, tamen de mulieribus specialis sit mentio planctus; quia eis ad planctum natura liberaliorem dispositionem de-

dit, sicuti & ad compassionem. Cum igitur Christus ita dehonorus esset, viro-
rum verberibus & contumeliis, ecce confestim mulierum lacrymis
& lamentis honoratur; quia considerabant amittere sese virum pi-
um & sui consolatorem in omnibus angustiis & tribulationibus: quia videbant
Christum tam miserabiliter sub ingenti sanctæ crucis mole vix incedere
posse ob acerbissimos dolores corporis, vulnera, sanguinis effusionem
copiosissimam, *novissimum virorum vermem & non hominem, sed opprobrium
hominum & abiectiorem plebis, circumvallatum ærumnis & hominum pedi-
bus conculcatum.*

Sic certe plangerent te omnes si in veritate te Dominum Deum suum
cognovissent. Quis enim non lamentaretur considerata tua innocentia,
quod tu Dei filius contumeliam, quam ipsemet commoverat patereris;
profecto vel laxo corde esse debebat & omnium ingratus quibus
non lacrymaretur, ubi duæ tam magnæ causæ offeruntur; videlicet quod
homo peccator hæc pati debuisset, & tu ipsa iustitia, verus Dei filius qui
peccatum non feceras, in cuius ore dolus inventus non fuerat pro ho-
mine hæc pati dignatus sis.

§. 210. *Conversus autem ad illas Iesus. v. 28.*

Magna fuit hæc Christi Domini in tantis malis generositas, quod
non solum, ad circumstantes personas & actiones earum ad vertit oculos
& mentem: sed etiam eas animose alloqui, imò sui doloris oblitus con-
solari alios potuerit, neque solum consolari, sed quasi in templo quietus se-
deret erudare. Quam verè & bene dixisti per prophetam tuum: *conver-
tini ad me, & ego convertar ad vos.* Ecce enim istæ mulieres sese modo
converterunt ad te, plorando & compatiendo & statim conversus allo-
queris eas, doces, viam monstras ad salutem. Bonus Dominus, qui tam fa-
cile respicit ad convertos.

TU, O Domine qui tantam lacrymis dolorique prærogativam indidisti,
ut iratum te placent, & veniam peccatorum obtineant: concede pro-
pitius ut eò omnem doloris & luctus copiam convertamus, ubi sicut male-
mè est opus, ita & uberrimus eorum fructus exoptatur: quo tandem, qui
per peccatum cecidimus, per veræ pœnitentiæ lamenta surgamus & con-
solari mereamur.

§. 211. *Filiz Ierusalem. v. 20.*

Amicum & humanissimum exordium, orationem totam spondet
benignam & quid aliud expectetur a bonitate melliflua Christi: in manu
III

ma tamen angustia illa, in qua nos homines solemus esse morosissimi, tanto illa bonitas est pluris facienda, quanto rarius nos afflicti solemus loqui verbum gratiosum. Hinc non turbati foris, omnes turbamus domi, tingamus, inuimuramus, imprecamur, nulli bonum damus verbum, & multo minus benevoluntatem auditum, frontem caparamus. Christus autem benignissime suavissimeque compellat eos, quorum patres, magistratus, cognati, & forte viri conjugesque ipsum ita affligebant.

O Anima mea, esto etiam tu uti afflictus ab hominibus Dominus tuus: benigne loquens in aduersitate, in offensionibus, in mortis, in melancholia. Noli tunc murmurare, & esse uti leo in domo tua, lacerando, imprecando, contumeliam dicendo, verberando & frangendo imitare Iesum, imitare Iesum.

§. 212. Nolite flere super me. v. 28.

Quare? bone Iesu, videntes angustias animæ tuæ, sudorem sanguinolentum, onus importabile crucis in humeris tuis, plagas circum strepere comitantes latrones, & te penè bestia excoriata, quam homini similiorem non deberent plotare? certe cautibus essent duriores si id non facerent in tanta tua innocentia, & antea cta beneficentia ergo omnes mortales.

Quid est hoc? O bone Iesu, tu in miseris tantis es, & mulieres in se nihil mali sentiunt, & non vis ut flant saltem super te? nunquid non iuxta prophetam recte plangunt eum, qui egreditur, quia non reuertetur ultra, nec videbit terram natiuitatis suæ? si quidem tu, ô bone Iesu, moriturus egredieris, non amplius in carne mortali rediturus, sine obsecro, sine flere super te super acerbissimos dolorum tuorum aculeos, ut merear conregnare tibi, qui publicani fecisti per sanctos Apostolos tuos, *si compatimur & conglorificabimur.*

§. 213. Sed super vosmet ipsas flete. v. 28.

Optimum hic modum suggerit Ecclesiæ suæ pro meditando passione Domini, ipse patiens Dominus noster, nimirum peccata, quæ in auditæ huius tragædiæ initium & causa fuerunt, consideremus, eorumque nefandissimam turpitudinem & malitiam inexplicabilem ex magnitudine remedii, contra ipsa à Deo sapientissimo, adhibiti æstimare discamus, si enim vulnera nostra non essent tam grandia, ut tali egerent medela, certe Dei sapientia ea tantis impensis non procurasset ea sanari.

O Supreme Magister, qui etiam in mediis afflictionibus tuis, tui officii curam geris, & doces me flere super me, meamque miseriam & pec-

peccata potius, quam super doloribus tuis, quos jam pridē superasti & qui te modo multum oblectant, ob fructum iude toto orbe enatum, sicut olim valde affligebant, gratias ago tibi, pro tam utili doctrina. Fac oblecto me profunde penetrare ex tuę passionis Consideratione malitiam peccatorum, & eorum penitus imbibere horrorem.

§. 214. *Et super filios vestros. v. 28.*

Ecce aliud pulchrum documentum Salvatoris, qui non solum suadet pro se flere, sed & pro aliis propter illorum peccata & ruinas, maxime tamen pro illis, qui orantem concernunt uti sunt domestici, & agnati & amici & alio modo nobis propinquiores sive voluntarie sive necessario.

Bonum verbum, & valde bonum eructavit cor tuum Domine Iesu, cum sic consolaberis lugentes. Hęc enim est vera consolatio, quę affert æternam tranquillitatem.

§. 215. *Quoniam ecce venient dies. v. 29.*

Qui dies 7 utique valde mali, si propter eos magis debemus lugere, quam propter tantam enormem Christi passionem. Hi dies utique sunt dies ultionis sumendę de peccatis propriis. Invitat ergo hic filios & filias Hierusalem ad pœnitentiam, ut venturam præcaveant ultionem, præ fortibus imminente, mirabilem & à sæculis inauditam quam facturi erant tunc primo Titus & Vespasianus in obsidione civitatis Hierusalem, quam ita destruent, ut nec lapis mansurus super lapidem forti exercitu valde, multo tempore, coangustando vndique, tribus aggeribus concludendo eam, & prohibendo introitum & exitum, introductionem victualium & armorum, ut præ angustia famis mulieres proprios filios comedere cogantur & capta civitate turres & muros diruant & cuncta ædificia palatiaque auro fulgentia deiciant ad terram, & cunctos filios & habitantes in ea prosterneant, aliquos occidendo fame, gladio, crucibus aliquos captivando & alios vendendo prelio vili, ut mancipia perpetua, & delicta in Deum factorem suum, & recessum à Deo salutari suo, & provocationem in deos alienis & in abominationibus multis. Denique propter finalem mundi devastationem quam ipse Dominus faciet multo quam Titus potentior ac terribilior.

Domine isti dies satis amari sunt, & bene fecisti nos admonendo contra eos ut à nugis abstineamus, & tempus melius redimamus. Quid retribuam tibi pro fideli admonitione tua 7 hoc ut quod mones caveam, cavebo.

§. 216.

§. 216. In quibus dicens Beata steriles & ventres qua non genuerunt. v. 29.

Homines solent putare se esse valde beatos si habeant matrimonium complacitum, & in eo obtineant filios & filias, quomodo ergo nunc beata steriles dicuntur? Ista est magna atque insperata metamorphosis, verum tamen primo quidem, quia steriles mulieres, adveniente obsidione & captivitate civitatis Hierusalem, erant agiliores ad fugiendum, quia tunc temporis multae virgines & steriles & magni est parvi affugerunt e civitate in specus & cavernas & montes, ut ibi salvarent se, ante omnimodam obsidionem, quod per multitudinem & amorem prolium aliae mulieres nuptiae non poterant, & ideo coactae sunt videre, miserabiliter proles suas vel fame vel gladio perire, etiam se ipsas cum suis prolibus, deinde steriles certe in aliis non patiebantur, ut matres & patres in patiente prole sua patiuntur.

Deus miserabile est urbium vastatio; sed magis miserabilis hominis mors, & miserabilissima damnatio aeterna, o Deus salva nos maxime ab isto ultimo malo.

§. 217. Et ubera qua non lactaverunt. v. 29.

Audite novum Ecclesiasten in ipsa sua passione, in qua utique maxime verum dicit, si unquam, quia ibi ioco, vel non terro loqui nulla erat causa, quid girit ille Beatus pronuntiat, *qua non lactant*, id est castas, dicit beatas, quia sunt quasi lilia candidissima paradisi, quibus delectatur anima Christi, quod bene intelligentes discipuli, utiliter pugnant pro decore castitatis & dignam iudicant pati multos labores & angustias pro candore puritatis eius, tenent gladios super humerum suum & praecincti lumbis vigilant, ne unquam inquinentur stolae eorum quibus decorantur, & praeparantur ad nuptias agni Dei; difficulter numerati possunt vigiliae, jejunia, cilicia, & aliae corporis castigationes, quibus exercent se ad tuendum decorem puritatis, quae somno, cibo & mollietate solet offendi.

Deus cui castitatis devotio ita complacet, ut etiam in passione ad eam adhortari volueris, & beatos dixeris ventres, qui non genuerunt & ubera qua non lactaverunt, erue me ab homine isto malo, qui interiorena ad similitudinem tuam factum, per voluptatum illecebras fraudulentem querit subvertere, & per concupiscentiae blandimenta trahere me nititur in partem indignam, ab his igitur ad versarii insidiis libera me, esto mihi in Deum protectorem, & in locum munitum ut salvum me facias.

T

§. 218

§. 218. Tunc incipient dicere montibus: cadite super nos, & collibus operite nos, v. 30.

In die illa iræ, calamitatis & miseræ, quando mittet Dominus exercituum principes militiæ belli, venientes de terra procul & aliena, super civitates & terram Iudæ. 2. quando à summitate cœli Dominus vasa furoris emittet, ut disperdat omnem terram, tunc dissolventur omnes manus & omne cor hominis tabefiet & conteretur, arescentibus hominibus præ timore, & quasi parturiens, dolentibus; & unoquoque ad proximum suum stupente, cum erunt facies combustæ, vultus eorum, & dicent, ecce dies Domini venit crudelis & indignationis plenus, & ira furorisque ad ponendam terram & vrbes in solitudinem, & peccatores eius conterendos, de ea. Quis poterit exspectare diem illum in quo omnis, qui inventus fuerit occidetur, & omnis qui supervenerit cadet in gladio; infantes nostri allidentur coram oculis nostris diripientur domus nostra, facile tunc extorquebitur vox illa & votum montes cadite super nos, & collis operite nos, melius enim erat subitanea, quam tam lenta, & calamitosa petire morte, & tectum montibus non videre mala, quam inspiciendo gravari. Lege lib. 2. Iosephi de bello Iudaico.

VÆ miseris nobis, quando dies iudicij advenit! dies iræ, dies furoris Domini, Iudicis universorum, cum omnia patebunt, ad cuius nutum omnes creaturæ insurgent contra insensatos & peccatores, quando fractis sigillis libri conscientiarum operientur, & cuiusque legetur peccatum in specie & in genere, quando & mea publicabuntur coram toto universo pro iustitia facienda & subeunda sive in bonum sive in malum! quid sum miser tunc dicturus, quem patronum rogaturus; cum vix iustus sit securus? utique nisi scirem misericordias Domini, quas in æternum cantare desidero, jam tum desperandum foret; sed ibo in tempore ad Patrem meum, Patrem misericordiarum, & totius consolationis: & dicam: Pater peccavi in cœlum & coram te, non sum dignus vocari filius tuus, præ multitudine iniquitatum mearum. fac me sicut virum ex mercenariis tuis ut vivam & non æternum peream. Amen.

§. 219. Quia, si in viridi hac faciunt, in arido quid fiet? v. 31.

Per lignum viride Christum intellige qui fuit quasi lignum juxta aquarum decursus plantatum, fructum salutarem proferens nobis redemptio tempore opportuno: qui tamen si innocentissime vixit, sine tormentis tamen grandibus & multiplicibus non occubuit. iam contemplare quæ illos manebunt tormenta, qui in die novissimo coram Deo stabunt tantquam infrugiferi palmites aut arbores fructibus vacuæ? Hanc contemplationem nobis voluit inculcare Christus sua passione, quam quia nos rudes & stupidi non eramus ex nobis adhibitori, ideo ipse applicans ait: si ego

vitis fructus optimos nunquam non producat, à filiis vestris tam impie & atrociter judicor & tractor, illudor, angustior, &c. quid de illis futurum putatis, qui tanquam palmites aridi erunt à vite vel oliua, optimi fructus matre, radicitus avulsi? Deus pater mihi filio suo omnium innocentissimo non parcit, sed pro abolendis realibus alienis tam severe a deo dilectum percussit, quomodo mei Crucifixoribus & granum peccatorum operariis parceret? quandoquidem promissit redditurum se unicuique secundum opera ejus.

O Peccatores, peccatores evigilate. Quid adhuc iniquitatibus nostris ad blandimur? Videntes Christum tam horrenda pro nobis passum supplicia? qui tuit arbor salutaris, optimique succi plena, & vere frugifera, & tamen Deo permittente in ignem amaræ passionis coniectus est. Quid oro fiet de nobis maxima peccatorum mole gravatis, qui in vanum viximus, sicut vivunt ligna infrugifera vel arbores infructuosa! *ô Deus misere, miserere & miserere.*

§. 220. *Ducebantur & alii duo nequam cum eo ut interficerentur. v. 32.*

Recte Evangelista dicit, ductos fuisse etiam alios duos nequam, hi inviti ducebantur, Christus autem ibat se ipsum offerens, volens, lubens, bajulansque sibi crucem propriam, plenus desiderio salutis nostræ; dicimus nimirum ille amator ad mortem currebat incitatus flammis & ardoribus dilectionis, propter infinitam in nos Charitatem & vehementiam amoris, id est mori volebat in amore, per amorem; pro amore & amore.

O Bonitas æterna! O Clementia! spes atque refugium peccatorum! indigesne aliqua Creatura tua, quando sic agis, tamque sollicitè eam quaeris; ac si absque ea vivere non valeres? profecto non egres, ex quo vivunt omnia, & sine quo nihil omnino factum est; sed amor inestimabilis, & immensa benignitas Creatoris hoc totum quod video, lego & audio fecit, ista excessum istum causavit, qui in alio homine vocaretur dementia & fatuitas, si sic duce eligeret ob amorem alterius. Sis igitur benedictus in sæcula, Amen.

§. 221. *Vi interficerentur. v. 32.*

Novum ab his duobus nequam tormentum accessit, sive isti casu ab hominibus adiuncti sint; sive ex intentione. Nemo enim naturaliter cum infamibus & cum contemptis ambulat, habitat, aut conversatur. Ipsos filios solet pudere, si paulo melius sint vestiti, quam parentes sui, & si tunc parentes vel cognati deterius vestiti, vel moribus simplices

T 2

iplos

iplos alloquantur, in palam; subducunt sese, subterfugiant. Ecce hoc naturaliter faciunt homines, quomodo igitur natura illa, honorem suum jubere tenens, cum latronibus, cum nequam istis ambulaverit, qui que ex se zelimet. Fuisset Domino solatium, solitariè duci; sed cum talibus duci, revere erat dolor, cor conscindens; istum tamen dolorem propter nos (Ecce propter nos) suscepit, & uti calicem bibit.

Domine Iesu fortiter occidisti in te superbiam meam, & renacitatem honoris indebiti, perdendo honorem tibi maximè debitum. Da ut cum in sancto Sacramento suscepero te, de te fiam humilis corde, & de te uti de vite vera trahā humorē virtutum, tibi laus & gloria in sæcula. Amen.

§. 222. *Et postquam venerunt in locum qui vocatur Calvaria. v. 33.*

Locus iste in quem venerunt cum Christo Iudæi, olim vocatus est Mons Moria, in qua præceperat Dominus Abraham offerre filium suum, in quo & ligna præparaverat holocausti, & filium suum unigenitum ex obedientia sua posuerat, jam jam decollandum proprio gladio & manibus nisi Angelus Domini ictum cohibuisset voce cœlesti interceptum. Ille tamen locus à Calvaria Adami (qui ut gravissimi Patres tradunt) ex antiquissima traditione ibi sepultus erat, sive à Calvitie petrosa, sive à mortuorum animalium & hominum istuc educi solitorum, ossibus aggregatis & spatis, nomen nactus in nullo tunc erat honore, cū eo Dominus ductus est.

Verè, Fratres, non cōgrue creditur, quia erectus sit medicus, ubi jacebat agrotus, & dignum erat, ut ibi ceciderat humana superbia, ibi se inclinaret d. vina misericordia, & sanguis ille pretiosus etiā corporaliter pulverē antiqui peccatoris, dum dignatur stillando contingere, redimisse credatur, ait belle S. Augustinus & ego cum ipso. Pro quo beneficio etiam ex corde gratias divinæ majestati ago.

§. 223. *Ibi Crucifixerunt eum. v. 27.*

In monte scilicet Calvariæ inter occidentem & septentrionem medio circiter atque urbi Hierosolymæ adjacente loco affixerunt eum cruci isti, qui Cruces & patibula promeruerant omnia. Cruci duo brachia habenti & malum seu truncum. Ad hanc Crucem alluisse Apostolos ad Eph. 3. cap. dicens, *ut possitis comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ sit latitudo, longitudo, sublimitas & profundum*, in latitudine brachia, in longitudine truncum considerant, & denique firam in sublimitate & profunditate, quomodo autem affixus seriem Christus Beatissima Brigitta ita contestata est. l. 7. c. 15. ut ipsa refert: *Ad montem Calvaria dum essem in ætissima plorans vidi Dominum nudum & flagellatum, ductum per Iudeos ad crucifigendum: qui diligenter ab eis custodiebatur, vidique tunc foramen quoddam excisum in monte & Crucifixerunt*

circu paratos ad operandū crudelitātē, Dominus autem conversus ad me dixit mihi, attende tu quia in isto foramine petra infixus fuit pes crucis mea tempore passionis, & statim vidi qualiter ibi crux eius à Iudais figebatur & firmabatur fortiter in foramine petra montis, cum lignis confixis, cum malleo validissimo circumquaque ut crux solidius staret, ne caderet. Cum igitur crux ita solide firmata esset ibidem, statim adaptantur tabule lignee in circuitu stipitis crucis per modum graduum vsque ad locum ubi pedes eius crucifigi debebant, ut crucifixores ascendere & super tabulas illas aptiori modo stare ad crucifigendum eum. Post hoc autem ascenderunt ipsi per illos gradus detentes eum cum irrisione & vituperio maximo, qui gratanter ascendens, velut agnus mansuetus ductus ad immolandum, cum esset iam super tabulas illas non coactus, sed statim voluntariè extendit brachium suum, & aperta sua dextra manu posuit eam in cruce, quam illi saui tortores immaniter crucifixerunt, perforabant eam clauo per illam partem, qua os solidius erat, tunc etiam trahentes cum fune vehementer manum eius sinistram cruci affixerunt eam simili modo. Deinde extenso corpore ultra modum in cruce posita fuit vna tibia eius super aliam & sic iunctos pedes affixerunt in cruce duobus clavis & in tantum extenderunt illa gloriosa membra in cruce vehementer, quod quasi omnes vena & nerui eius rumpebantur quo factò coronam de spinis quam deposuerant de capite eius cum crucifigeretur iterum imposuerunt, & aptauerunt capiti suo sacratissimo, qua tam fortiter pupugit reuerendum caput eius, quod oculi sui repleti fuerunt ilico fluente sanguine, aures quoque obstruebantur & facies & barba quasi tegebantur, & intincta erant illo rosco sanguine, & statim illi crucifixores & milites amouerunt velociter omnes tabulas illas quae adhaerebant cruci & tunc remansit crux sola & alta & Dominus meus crucifixus in illa. Hæc fuit contemplatio B. Brigittæ quæ nullum præiudicium facit, nec aliorum contemplationi Evangeliorum historie qui valde rationabiliter videntur asserere, & pingere, quod Christus antequam cruci sese coextenderet, vestibus nudatus, atque genuflexus, oculos manusque ad cælum extulerit dicens: hæc aut similia v. r. b. Suscipe sancte Pater æterne me dilectum filium tuum, qui se tibi offert in sacrificium immaculatum pro salute omnium hominum, & remissione omnium peccatorum. Ecce iam non amplius offeruntur tibi legalia sacrificia hircorum aut agnorum, sed caro innocentis filij tui sponte morientis pro honore tuo. Quibus verbis absolutis crucem amplectens ac postea dorsum suum illi applicans, se tanquam agnum præbuit immolandum.

O Lignum sacrum! ð Cruz diuina, cui affixa est illustris & inextinguibilis lampas vniuersum mundum collustrans, ut è tenebris peccati & auctijs vitiorum emergat. Tu vnica scala es, per quam securè ad eminentissimas vitæ æternæ contignationes ascendere possumus: quæ inexhaustam lætaturiginem aquarum misericordiæ producis, quibus ignea tela nequissimi

mi aduersarij extinguantur. Tu verum defensionis armamentarium, turrei
 Dauidica præfiguratum, vbi pendent mille clipei tantæ soliditatis, vt nullo
 mundi aut carnis iaculo penetrari possint. Tu Virga quæ nos maiori mita-
 culo ad gloriam cœlestem, quam illa Moysis populum Hebreum per de-
 sertum Sin deducis, quæque melius naturam nostram aridam & languen-
 tem in desertis peccati & salutis siticulosam reficis & instauras, quam illa
 Mosaica, percutiens Petrum. Tu illa es in qua Saluator brachia extendens
 profundum illud mare rubrum damnationis nostræ atefecit, ab illos pec-
 cati ad iustitiam exæquauit, adeoque tenebras erroris illustrauit, vt lenita
 à terris ad cœlum (sine te inaccessibilis penitusq; antehac incognita) com-
 planata modo, facilis & aperta percurratur. Tibi merito accinit Ecclesia,
 Ô Crux aue, spes vnica, auge pijs iustitiam, reisque dona veniam.
 Amen.

§.224. Et latrones vnum à dextris alterum à sinistris. v.33.

Latronum autem, nomina tradunt quidam fuisse hæc, Dismas & Gil-
 mas: sed nomina aptiora attribuit illis sacra scriptura; ista vocat duos
quam latrones, &c. Sed cur vnus à dextris alter à sinistris appensus est: vtique
 quia Deus hoc elegit permittere, quod erat grauius Christo, & nobis simul
 vtilius. Graue fuisse in medio duorum latronum suspendi, & in medio
 duorum nequam, accipere locum supplicij satis patet. ita vero fieri nobis
 vtile fuisse patebit, si se quilibet consideret; indies habere, quæ pati cogi-
 tur, & vel cum patientia spiritus vel impatientia se ferre agnoscat; si cruci
 affixus fers patienter propter Domini ordinationem, iam à dextris Domi-
 ni crucifixus es cum Domino; si impatienter: à sinistris Domini es cruci-
 fixus, an non ad hoc significandum tibi vtile fuit, te tibi ante oculos suos,
 tam crasso caractere depingi?

Domine Iesu gratias ago tibi, quod pro meo bono inter duos latrones
 crucifigi voluisti, valde inde proficio, siue æquo animo & sano, siue
 præuaricante seram cruce meas. Tu Deus Angelorum mediator & homi-
 num, qui pro nimio erga nos pietatis ardore, inter duos latrones in cruce
 pendere non erubuisti; respice super hanc familiam tuam, nosque à maligno-
 rum fortibus erutos, tibi que in cruce confixos; inter choros cœlestium
 iubeas aggregari. Adimple & illud in me, bone Magister, in quo mihi spem
 dedisti, cum diceres, cum exaltatus fuero, omnia traham ad me ipsam, tra-
 he me Domine, confige me tibi, vt totus mihi figaris in corde, qui pro me
 totus fuisti fixus in cruce.

§. 225. Iesus autem dicebat: Pater dimitte illis non enim sciunt quid faciunt. v. 34.

Incipit hic Christus breui moriturus condere testamentum, & ultimam suam declarare voluntatem, & primo omnium elevat mentem ad Deum Patrem suum, ad nostram doctrinam, & ait Pater, quo facilius eum fleat ad misericordiam, quasi diceret; memento te esse Patrem, non meum tantum naturalem sed & omnium creaturarum, maxime rationabilium, etiam peccatorum, secundum naturam eorum, monstra nunc te illis non Dominum, non Deum, non iudicem, sed esse patrem, siquidem ad tanta scelera inimicorum meorum condemnanda paterna benignitate opus est mihi. Filio ergo tuo dona offensas omnium in te commissas, non potes hoc negare tali filio, in talibus circumstantiis oranti.

O Domine, ista oratio tua, ad patrem ex cruce transmissa, est valde brevis sermonis contextu, sed valde turgens sensibus & affectibus præclaris. Ego similem in tanta brevitate non vidi, nec audiavi ante te esse usurpatam. Non miror igitur tibi totum genus humanum, & Dominium omnium in cælo & terra, esse donatum à Patre, qui tam admirabili eloquentia apud Patrem perorasti. Meruit Herodiadis filia saltando concinne dimidium regni, meruerunt alii alia munera & præmia pro suis quibusdam dictis, uti Virgilius & factis, uti Heroes statuas quasdam honorarias, sed tua oratio omnium verborum inventionem, & consequenter etiam merito longe exsuperavit.

§. 226. Non enim sciunt quid faciunt. v. 34.

Si enim scivissent Iudæi Iesum esse Regem gloriæ, Christum non crucifixissent, si & peccatores nosset, quis essent, quam offenderent, utique non ita libere peccarent, si majestatem ejus & potentiam, si gravitatem & enormitatem considerarent; si animæ beatitudinem, quam perdunt, si inferni tormenta, quæ merentur, si strictum iudicium, quod effugere non possunt; si terribiliam terribilissimam mortem corde & animo perciperent, crediderim potius omnia tormenta mundi, contumelias & terrores parati essent sufferre, quam Deum, vel levissime offendere. Sed si modo, uti tunc crucifixores, nesciunt quid faciant, quomodo peccant cum peccatum omne supponunt libertatem arbitrii, & libertas requirat advertentiam ad malitiam vel bonitatem sui actus, relinquentem ipsum in potestate ad utrumque? dico, quod & sciebant scientia sufficiente ad peccandum necessaria, & nesciebant, tantâ scientia carentes, quanta opus est, ut pie ab animo benevolo excusati non possint. Hanc nescientiam eorum attendebat misericors Dominus non istam, proverbium est:

Ve ferias. stipes quilibet aptus erit. Ita, vt pie excuses facile, si velis, prætextum reperies, amor enim aperit, odium aperit mala.

Quanta est in Christo caritas! quid non ex eo cogitauit? non attendebat ille, quod Iudæi toties audiissent & vidissent oculis se esse filium Dei: sed quod ad crimen augendum accusator adduxisset, id ad imminuendum Christus adduxit, imitare hoc, qui cupis esse beatus, cum Christo. *Fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est.*

§ 217. *Diuidentes vero vestimenta eius, v. 34.*

Ante faciem Crucifixi Iesu, in conspectu piæ matris, quæ libenter magno ea emisset, diuidunt vestimenta Iesu Carnifices, quæ pia mater forte fecerat ipsa & ei aptauerat, quæque sanguine ipsius Domini hinc inde, vt gemmis erant quasi interlinctæ Creuit etiam ex ista parte afflictio Christi, quod in manus talium hominum sanctissima illa ornamenta deuenirent, non honesta largitione, sed forte ac fortasse primo disceptarunt de partitione, demum cum partes æquabiles ex toto apparatu fieri non possent, & ad contentionem vergeret disceptatio, sortes adhiberi visum fuit,

Ecce anima mea quam sollicitè crucifixores tractant de vestimento crucifixi, ille etiam meliora multo parauerat eis, corpus nimirum suum dare in Sacramento gratiam in spiritu, &c hæc non attenduntur, vti pannorum assumendo quaruntur. Sic fiet etiam cum tuis rebus, quando morieris hæredes tui valde anxij erunt de pannis & supelletilibus & nummis, de alijs nihil. Vix oculos claudes in morte, cum ad clauces, & cistas peruolabunt &c.

§. 228. *Miserunt sortes. v. 34.*

Quanam illa pauperis Christi fuerint vestimenta, tot numero, & pretio tanto, vt & ea amauerint milites, & super amatis artes potuerint facere, ad S. Marcum dixi fuisse nimirum Albam donatam ab Heroode, purpuream, chlamydem à Pilati domo, & talia præter pallium & tunicam & sudariolum seu mappam & similia necessaria, quæ ipsemet ex horto ad domos Iudicum suorum attulerat, neque enim sordidam pauperatam Christus coluit, sed honestam aptam fini suo, gloriæ Dei, zelo animatum, exemplo futuri sæculi. Adde, non carere mysterio, quod vt Caiphas sua dirupit vestimenta, tunica vero Christi seruata fuerit integra: iste enim fuit Iudæorum Pontifex, cuius sacerdotium protinus erat scindendum, & in

fortem illius substituenda mater Ecclesia, quæ Christi vestis dicitur, & usque ad sæculi consummationem mansura integra. Dices: hoc tempore calamitosa à Christi hostibus scinditur & laceratur, quia veram orthodoxæ fidei doctrinam evertunt, ut eam suis affectibus depravatis conformem reddant apostatæ. Equidem fateor, & huc atque illuc agitur variis eorum seismatibus, sed soliditas ipsius per Christum servatur in illis, quos ipse elegit & in sedis Apostolicæ obsequio conservabit, pro qua Christus ait; Petre rogamus pro te, ut non deficiat fides tua. Nihil est temeritate eorum sceleratius, qui boni haberi cupiunt, & interim vestem Christi quam milites integram servaverant, dividunt, cum fieret vestimentorum Christi partitio.

A Mantissime Domine, adjuva sponsam Ecclesiam tuam, quæ contristata supra modum, passim ruitura affligitur. Quot sunt qui se ipsos ab ea segregantes, quantum in illis est, sibi dividunt tua vestimenta? Hos nos pati oportet, quamdiu tibi placuerit. Verum ô Pater misericordiarum integra maneat benedicta tunica tua inconfurtilis, quo unitas Ecclesiæ inviolabiliter serveretur, ne charitas vera qua tu & Ecclesia utriusque & sponsa unum estis, unquam labefactetur. Stet semper in conspectu tuo ut non gradatur obliuioni. Ambulet coram te, ad tuam Sanctissimam voluntatem semper adimplendam. Admitte illam quotidie in thalamum tuum ad perfectam ibidem semper hauriendam doctrinam qua proles suas indies instruant. Largire & mihi gratiam ut tanquam filius obedientiæ, ei tanquam veræ matri, me semper subiiciam, & non aliud optem, cogitem, cupiam, loquar aut agam quam ipsa, à te sponso suo edocta, mihi imperet, aut mandet, ut in omnibus tuo exemplo cum ipsa patiar, & pugnem, & cum ipsa post hanc vitam, per te in perpetuum exultem & læter. Nam si hic cum ipsa non inueniar in gratia, non potero cum illa.

§. 229. *Et stabat populus spectans, v. 35.*

Hiante ore, oculis fixis, tam in Christum, quam latrones, tam iustos quam principes sacerdotum; quid Christus circa extrema dicturus, facturusque esset operiens, quo modo & quo tempore moriturus esset. Latrones similiter, quid quisque dicturus & quomodo moriturus esset, ut fieri solet in publicis rerum suppliciis, imo universim, ubi aliquid novi fit, aut ædificando, aut pingendo, aut litigando, emendo &c. ibi populus libentissime spectat, ut Athenienses semper ad aliquid novi erant proni. Iste appeti-

Y

rus

tus spectandi à pueritia se prodens, videtur à natura inditus esse, quod sensus nostri perceptione objectorum quasi mulceatur, juxta illud Aristotelis, omnis homo naturaliter seire desiderat. Accedit tamen sæpe ad hunc naturam impetum amor ferendi, imo otiositas.

Egredere & tu anima mea, egredere & contemplare in monte Calvaria in Cruce pendentem Iesum, considera & intue bene & exactè ora ibi dignum objectum est. Ecce beatos pedes, venerandas manus, benigna brachia, amabile pectus, humiliter projice & adora, quia Deus est, etiam cum Maria pedes osculare, quia summus pontifex est, huius manus prehensa, quia dominantium Dominus est, in brachia huius in vola, quia pater est, in huius pectus incumbere, quia sponsus est. Inspice vulnera pendens, viscera miserentis, sanguinem morientis, pretium redimentis. Hæc quanta sint cogita, hæc in statera tui cordis appende: ut totus tibi figatur in corde, qui pro te totus est affixus in Cruce.

§. 230. Et deridebant eum principes cum eò, v. 35.

Principes & populus, Dominus & servus, Rabbini synagoga & scribæ in Lege docti, cum suis discipulis seniores, cum junioribus pueri, civis Solymorum & exul omnis natio & populus, gentilis & Iudæus: eum populi ductorem, impostoremque vocitabant. En egregium sane Regem Iudæorum: En egregium Messiam & similia, ridicule vociferabantur. Alii thesauros ab eo requirebant, antequam moreretur. alii ubi regni sui proceres essent. Alii adorantes simulare orabant ab eo promoveri ad officia. Alius dicebat: quid iste esset filius Dei: filius Diaboli. & talia horrendaque ac tacenda. Denique etiam garriebant, ecce nunc sedem majestatis occupat inter duos Iudæorum nequissimos. Et qui Cæsari tributa dari tam sollicitè defendebat, iam Cæsaris autoritate sentit sibi tributum mortis imponi, iam à Cæsare sui favoris in ipsum indicem remunerationem promotionem accepit.

OAnima Deo dilecta, nolite obsecro scandalizari in eo, qui in signo à deo maledicitur, iste brevi regnabit à signo. modicum expectate & facies vestra non confundentur. Ista probra sunt semen gloriæ iam, iam & hac die secutura & manifestanda. expectate feramus moram breviculam abundantia præmij compensabit doloris intensionem.

§. 231. Dicentes: Alios salvos fecit, v. 35.

Ut in comædis quivis proprium peculiaremque modum perferat

suæ exhibendæ congruentem habere solet; ita in hac actione plebs & principes eius ad calumnias, injurias & blasphemias Christo irrogandas sese gravissimè exercent, ratiocinantes tanto majorem se honorem relatu- ros, quanto immanius Christum calumniari potuissent vnus dicebat: *Alios saluos fecit, se ipsum saluum faciat*, si operæ pretium velit facere in salute dan- da. alii dicebant: *descendat nunc de Cruce*. Alii dicebant: *se filium Dei vocarit, quare nunc non liberat eum: iste Deus? alius dicebat: si tu es Christus, descende nunc de Cruce*. Quorum autem hæc? Et ejustam manifesta miracula, quæ videri potuerant esse diuina, non pro miraculis veris habeantur apud populum; sed pro præstigijs & fascinationibus, apud se ita cogitantes: si non se saluum faciat, descendendo de Cruce, quod non faciet, quia uti Christus Messias mundi Saluator manebit in Cruce: saltem persuadebimus populo eum non esse Messiam, & per consequens nulla vera miracula perpetrasse, & ita impostorem fuisse, & bene à nobis adjudicatum morti.

ECce, venisti anima mea ad locum jaculi: *Ecce ibi est sagitta porro ultra se, id est captam quidem tuum multum excedens siue spectes intelligentiam, siue praxin & sequelam. Sed confide, si Dominus quærete dabit, etiam dabit inuenire & colligere & intelligere, festina igitur velociter, ne steteris collige sagittas & adfer ad Dominum tuum omnia enim hæc ad tuæ salutis augmentum sunt, & ad eius laudem & gloriam, qui pro te pertulit uni- uersa. Ille permisit sibi sua benefacto exprobrari, ne tibi tua male facta, post baptismum, post pœnitentiam in suo nomine dandam, exprobrari possent, &c. etiam ut ferre posses, si quandoque de bono opere lapideris, gratiam procurauit.*

§. 232. *se saluum faciat. v. 35.*

Verbum est irrisorie permittentium, hortantium, imo petentium, et- iam impetrantium, nempe, si potest. non potest autem. etsi vellet, nimis arctè illum clavi tenent &c. Ficta fuit salus, quam alijs dedit. detectæ sunt veritatæ eius, in nostro examine. Plebs simplex delusa est, nos pene- trauimus fundum imposturatum, ut omnes vident, imo ipse sentit & per- sentit.

ECce, anima Christiana, Deus tuus est passus calumniam, quid tibi simile illius exprobrationibus potest evenire? & tamen ille tulit, ta- ceendo. Quid tu facies? imo quid facis in minoribus multo casibus? clamas, imple civitatem, quiritaris per viciniam omnem, Dei hominumque fidè obtestaris & excitas. Sed neque ab igne cœlesti à tonitru & fulmine, à

grandine & legionibus diabolorum imprecandis te tenes. O quantum chaos est iater te sic agentem & inter Christum Dominum sic patientem!

§. 233. Si hic est Christus Dei electus. v. 35.

Ultima & acutissima maligni suggestio est ista, qua tentator ut olim conatur elicere, an hic homo sit ille propter quem, in cælo à se contemptum, ex cælo est præcipitatus Magna tentatio, cui si Dominus non responderet, videbitur negare quod antea affirmauerat toties nempe se esse principium, missum à Patre Salvatore &c. sed, ubi quivis nostrum impegisset, ibi Dei sapientia pervasit. elegit aliud tempus ad respondendum, aliud ad tacendum. Sciens, quod qui tacet, neque affirmat, neque negat. Ista Regula juris usus prudenter serpentis sibilum profligavit.

ECce anima mea, nihil Domino tuo potuerunt impij improperare, nisi quod sanctum est & divinum, mortuos fulcisse, agros sanitati restituisse, alios salvos fecisse, mira operatum esse: Hæc autem magis congruunt eius exaltationi: quam opprobrio: lætare, quia Sanctus est Salvator tuus, etiam inimicorum suorum approbante lingua.

§. 234. Illudibant autem ei & milites, accedentes. v. 36.

Vel milites istac iter habentes, quales sunt nobiles, equites, armigeri, conductitii, prædiali in vicinis Hierosolymæ castris, vel viarum custodes contra prædones: vel milites cohortis positæ cum centurione ad custodiam supplicij, arcendumque tumultum, si quis pro supplicio afflictiendis assumeret zelum, vel egressus è civitate intenteret spoliū. Solent talem tales longius collocari, ut obequitantes circumspicere & libere extramuram commeari & terrere possint. Hi igitur qualescunque fuerint audientes risum plebis & principum, accesserunt subinde & per vices, ut & ipsi audirent viderentque propius, quid istic ageretur ludicri & ridiculi, adhæc enim audienda videndaque homines sunt valde proni maxime otiosi homines. Forte etiam alio modo accesserunt, irrisorie nimirum, porrigentes manum apertam, ut à novo Rege, in solio regni sui sedente iam, vel in tribunali, in quod eum levaverant, pro gratia tali, acciperent donativum vel congiarium more Imp. Romanorum dicentes, Ecce serenissime & Clementissime Rex, nos te creavimus & promovimus in Regem, coronavimus, in pompam tecum exivimus, & parati sumus ad prociendum belli tecum gerendi, donativum poscimus. Talia cædo plurima per ordinem esse factitata ab isto hominum genere, quod non solet esse simplex in scurilizate & vexandi modis.

Dominus

Domine Iesu misereor tui in tanta afflictione, supra humanum captum attentata, sed tu dixisti, vt magis misereretur animæ meæ, quæ in talis opprobrijs æternitatem incidere potest. Ecce Domine hoc facio, quæ vnquam male egi, dixi, vel cogitavi ea detestor, & auersor, & confitebor, & expiabo.

§. 235. *Et acetum offerentes ei. v. 36.*

En Fabricator fontium, & mellis, & lactis & saccari & aromatum: Dominus & vini & sicera & balsami, iste potatur aceto. Sed quare aceto? & quidem antequam diceret *fitis*: Quomodo hoc inuentum venit in milium mentem? quid eis cum aceto? Credo sanè quod videntes illum ad omnia tacere, & præ verecundia faciem ante se demittere, opinatur fuisse quasi animo deficeret, siue deliquium pateretur, & sic ad conceptum aceti peruenisse, nisi aliud acius acumen subit huic aceto! Sed ista excitatio per acetum & confortatio cerebri, si vere ei necessaria fuisset, & ab illis intenta, tamen ad maiorem acerbicatem tendebat, vt nimirum viuacius audiret opprobria sua, & sic oblatio ex se bona in eo casu fiebat mala, ex intentione præbensis.

O Deas! quo non est progressa tua adiuventio? nimirum in patièdo per maliciam hominum. Certe offensas Dei in te satis expiasti. iniuriam Dei vltus es in te, quia ipsa infirmorum solatia versa sunt tibi in tormenta. Tibi igitur gloria sit æterna ad Patris dextram. Amen.

§. 236. *Et dicentes: si tu es Rex Iudæorum saluum te fac. v. 37.*

Vt milites placerent Iudæis, etsi ignorarent vim calumniarum & argutiarum, quas effundebant Iudæi, ipsi tamen repetendo imitati sunt, & sic Dominus noster scandalis istis Gentium, quæ à Iudæis accipiebant, etiam cruciari debuit. Neque sane leuis est punctura animi, si hi quoque ex inimicorum ore opprobria dicant, quæ ipsi non intelligunt quæ effutiant. Toleramus, si inimicus maledicit nobis; si pueri & fatui inimicos, maledicentes imitantur vehementer certe compungimur, vulneramur & dure in animo angimur.

Domine ista & talia omnia venerunt super te, quasi pluuia, & ideo es dignissimus, qui tanta in cruce passus, toto orbe terrarum nunc honoreris in cruce. Bene igitur Ecclesia Romana sancit, tibi vsum frequentissimum crucis & Crucifixi, etiam in coronis Regum & Imperatorum. **O Domine per crucem tuam prosperè procede & regna contra iconoclastas,**

V 3

contra

contra Caluinistas, Turcas, Iudæos, qui tuas cruce demoliuntur, ut diabolo præstent gratiam, auferendo id unde ille dure cruciatur. Nos Catholici contra osculamur, portamus, in altariis, in oratoriis, in domibus, eam collocamus. Vicisti in eo signo, & vicit in eo Constantinus Magnus, & post vinctus ideo mane, vespere, ad cibum & potum, ad ingressum, ad egressum, ad omnia negotia, cruce (vix Tertullianus de suo tempore, iam vinctum fuisse testatur) armamur.

§. 237. *Erat autem & superscriptio scripta super eum literis Græcis & Latinis & Hebraicis. v. 38.*

Scripta, à potestate habente Pontio Pilato Præside, ex more Romanorum, ut sciretur nomen crucifixi & causa supplicij, ac ne exitus inæquæ supplicium illud inferri ex tyrannide aut iudicis malevolentia, sed ex iniuræ æquitate; nec sine diuinâ dispensatione iste mos inoleuit, ut per hanc inscriptionem fidei nostræ obiectum Christus præscriberetur, & quod pro nobis ille esset crucifixus. Triplici autem idiomate Hebraico, Græco & Latino conscriptus fuit, singulis rotis. Porro hisce tribus nempe pluribus linguis fuit scriptus, ut à pluribus legeretur. Tunc enim, ut constat ex Actis Apostolorum, in Hierusalem erant viri habitantes ex omni natione, quæ sub cælo est; quia ergo diuerso tunc loquendi atque scribendi genere vivebantur incolæ Ierusalem, ideo & nunc Pilatus Principalibus in linguis, quod Deus volebat, scripsit, & Apostoli postea in Pentecoste varijs linguis sunt vsi. Sed cur præcipuè tribus linguis Iudæica, Græca & Latina? quia istæ linguæ ob nationes quarum sunt erant clariotes, Hebræa quidem vti illius Prouinciæ propria & vernacula. Græca, tanquam regalis Orientalium Prouinciæ, quæ trecentis annis sub Græcorum fuerant imperio & sic affluenter in iudicijs & curijs linguæ suorum Principum, quos ante paucos annos, cum hæc fierent Romani sub egerant & de regalitate sua depulerant. Latina, quia hæc lingua, deiectis Græcis, iam cõperat ibi esse Regalis breui Græcam subactura & eliminatura. 2. Quia istæ tres linguæ erant linguæ omnium populorum humani generis. Omne enim genus hominum aut ex Sem aut Iaphet, aut Cham Filijs Noë prognatum creditur. Iam vero Hebræa erat ex Semitis, Græca ex Chamitis, Latina ex Saperigenis vti constat ex vetustis gentium originibus & propagationibus. 3. Iste tres linguæ sunt fontes aliarum linguarum, ut indicaretur ergo Iesum facturum omnium linguarum Principem, & omnium linguis colendum ac confiteendum, iuxta id Apostoli ad Philip. 2. *Omnis lingua confiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria est. Dei Patris.* Cum ergo omnium interesset scire crucifixum

zum, etiam omnium Gentium linguis fontalibus à Pilato Iesus Christus in cruce est promulgatus & predicatus.

A Nima n. ea titulos, & magnificis titulos Intuiffimi, Sereniffimi, Potentiffimi, Illustriffimi, Nobiliffimi. Item Sanctiffimi, Eminentiffimi Reuerentiffimi &c. Sed nullus horum nec omnes isti habent vim, quam iste habet: Iesus Nazarenus Rex Iudæorum. Iste demones fugat, Infernum terretur, mortem vincit, iste vt amuletum sacrum adhibetur Christianis, cum dicunt, *Titulus Iesu triumphalis defendat nos ab omnibus malis.*

§. 238. *Hic est Rex Iudæorum. v. 38.*

Licet homo Ethnicus esset Pilatus, imo iam paulo ante iniquissime egisset donando Iudæorum voluntati Iesum, hunc tamen titulum ex S. Spiritus instinctu, ad ignominiam quidem & dedecus Iudæorum gloriam vero & triumphum Christi decessit, 1. vt iniquitatis suæ maculam abstergeret vel potius velaret, specie benefacti, vt qui Iudæos Regem recusantes audisset, & ab ipsis regem amouisset, quem nolissent pati. 2. vt Christo aliquo modo satisfaceret pro iniurijs, quem contra Iudæorum voluntatem regem declarasset, & sic ei saltem hoc solatij daret quod sub titulo regio moreretur. & ideo etiam Iudæi hanc inscriptionem valde impugnarunt. Sed irritò conatu. Optabant illi, vt scriberetur, *quia ipse dixit se esse regem sed Pilatus contra aiebat. Hic est rex Iudæorum*, an autem ita dicitur quoque scripserit, *per verbum Est* signanter adiunctum, nemo ex ijs qui titulum crucis Romæ olim viderunt, asseruit. Siquid Lucas sententiam Pilati asseritiam descripserit, etsi verba ipsa ad litteram non depinxit. Voluerunt illi contumpere scripturam, aliter scribendo mox cum id non possent aliter exponendo. Sed Lucas præuenit eorum malitiam, sententiam Pilati posuit, ne Iudæus posset contra Christianum nugari. Valet verbum Iudæi longe absentis, certe plus valebit scriptura Lucæ, tunc præsentis.

Domine, omnia bene fecisti in sapientia tua, in pondere, numero, & mentura, non potest eis aliquid addere homo, sed nec demere sine tua autoritate. Benedictus es in throno gloriæ tuæ. agnosco Domine regnum tuum, regnum omnium sæculorum, & Dominationem in omni generatione & generationem, nobis ita Christiano nostro nomini respondere, vt fidem tuam, quam lingua nostra loquitur, etiam moribus vitæ fateatur, vt ad regnum tuum feliciter peruenire valeamus.

§. 239. *Finis*

§. 239. *Vnus autem ex his, qui pendebat latronibus blasphemauit eum. v. 39.*

Cum Christus Dominus omnibus haecenus admotis machinis diaboli & inferni arietatus, nondum frangeretur, nouum tormentum insolens & inauditum adinuenit, nempe vt vnus sceleratorum à sinistris pendens latro in cruce, cum Domino etiam altercaretur plane sine causa, sine ratione, proscindendo eum & calumniando, cum potius deberet ob locietatem in pœna habere aliquem affectum bonum. Solent enim ægri ægris, captiui captiuis, & similis fortis suæ fortis hominibus magis fauere, ex gr. quam diu aliqua persona est ancilla, fauet ancillantibus magis, quam dominantibus si eadem fiat Domina domus iam fauet Dominantibus contra ancillas. Itaque iste latro post omnes suas nequitias plane naturæ cursum in se abnegauit, & ideo singulariter iudico, eum à dæmonio fuisse illa hora gubernatum, quando ita contra naturam egit, & forte, dæmonem Iuda iam dirupto in hunc nouissime intrauit.

O Domine, quid hoc est? nonne satis erat Principes Sacerdotum & populi, cum Scribis & Phariseis, totaque spectantium turba, tibi illudere, & statum, personam, conditionem, doctrinam, miracula, ceteraque omnia in te lacerare, nisi & hic homo vilissimus & perditissimus latro, in eadem tecum damnationis pœna constitutus, diabolica te lingua conscinderet? O quam grauius hæc blasphemix & maledicta manuetissimi Iesu cor sauciarunt! nam maledicta coniecta in calamitosum hominem, & miserum, magis pungunt, quam ipsa calamitas, tantoque penitus dissecant cor, quanto naturalius & misereri miserorum, quam eis insultare. Domine propono nunquam afflicto, addere afflictionem, maxime, si sem in eadem afflictione cum alio. hoc enim nimis est diabolicum.

§. 240. *Dicens, si tu es Christus, saluum fac teipsum & nos. v. 39.*

O peruerse & perditè homo, cur tu sic loqueris? an putas te gratiam aucupaturum apud Iudæos blasphemantes Christum? frustra, ipsi non sunt Domini terræ, vt possint te liberare, sed Pilatus. iste autem magis fauet Christo, & eum tamen non voluit liberare. An os te vis tempus, quod tibi longum sit eo modo breuiare & mollire? Ah! isto modo id non allexeris, sed cruciatus corporis augebis noua crucifixione conscientie tuae. An forte efferatus es, vt instar canis rabidi mordeas quem primum potest an quia ceteros calumniantes Christum times, ideo Christum patientissimum aggredieris, impune aggressurus eum, non alium ita? sane tunc adhuc

ratione vteris, sed ea pessime vteris, contra rationem, quia ideo aggredi aliquem, quod in iis sit, est esse malum, quia alius bonus est.

Domine nescio quid de hoc furcifero dicam. Certe ille dignum ostendit esse, qui de terra viventium abraderetur & poneretur cum blasphemis, praesertim, cum, quantum in eo fuit, alterum latronem conatus fuerit incitare, simulando se in eius favorem loqui, dum ait, saluum fac te, & nos. plus de hoc homine, quid dicam, nescio, interea miror ego potius, Domini mei incomprehensibilem patientiam in omnibus tormentis & ludibrijs; sapientiam in verbis, bonitatem in manifeste & peruerse aduersantes, virtutes omnes, naturae caprum.

§. 241. Respondens autem alter increpabat eum. v. 40.

Providit coelestis Pater, ut, dum vnus pendentium in cruce blasphemaret omnium indignissime Dominum N exciraretur (spiritus alterius latronis & tacentem ad omnia Dominum defensare inciperet, & tacentibus ceteris omnibus qui circumstabat, iste quasi ex Cathedra vel suggestu caput fieri Aduocatus & Procurator Christi. Sed vnde huic latroni tanta bonitas, ut qui in homines erat grassatus, cum liber erat, nunc victus & morti propinquus incipiat contraria studia & tam repugnantia priori suo instituto? Credo quod lumen naturae sequens, vidit in Christo illam admirandam taciturnitatis gratiam, & contra furiosum modum agendi Iudaeorum, & sic dispositus fuit ad ulteriorem illuminationem & rectitudinem voluntatis, & confessionem oris.

Domine, quando non facio recte, obsecro permittite me in admonitionibus tribulationes incidere, ut contigit huic latroni defensori Christi, & in his ipsis lumen bonae mentis sequendo ad tuam gratiam ampliorem me disponere. nunquam oppresso insultare, magis autem defendere, si utiliter possit id fieri, & sic te Dominum in tuorum vni te colligere, solari, vestire, potare.

§. 242. Dicens, neque tu times Deum. v. 40.

Hoc exordium mihi videtur indicare, hunc hominem iam apud se de Christi Domini perspecta innocentia cogitasse, atque Iudaeos in animo suo tanquam impio & timoris divini oblitos damnaasse; vnde eidem sententiae socium latronem sese iam implicare subindicat, exprobrans ei quasi diceret: istos Iudaeos utpote sanos, liberos & petulantes potui tolerare, quod maledicebant, quia multum habent temporis ad poenitentiam, vel saltem videntur habere; te vero, qui iam stas in limine mortis & vitae,

X

galia

taliam facere non est ferendum. Pudeat te, vel nunc non timere Deum, datus sentis eius manum,

EN vera fraternitas, vera caritas & zelus animarum, quo, quis quaerit salutem alterius; fratres erant ambo, saltem latrocinio, & in malis, desinit hic esse socius in malo, & alterum allicit, ut ambo sint socij in bono, ambo sancti, ambo fratres in timore Domini, ut sint pietatis cultores ambo, qui socij malitiæ fuerunt. Querit hic ut sint iustitiæ filij, qui erant antea diaboli. Operam dat, ut sint filij Dei, qui erant ambo socij damnationis, studet hic ut fiant ambo salutis æternæ participes, & ideo hortatur alterum, ut agnoscat Deum & reuereatur per verba. *Neque tu times Deum?* Considera Christiane miles, quomodo hic fidem astruat ex initio sapientiæ, timore Domini.

§. 243. *Qui in eadem damnatione es? v. 40.*

Scilicet mortis per sententiam Pontij Pilati Præsidis irrevocabilem & quidem morti iam proximus, qui iam Dei digitum sentis, & alijs liceat, malitia & corde perverso esse quando valent, & in delictis sunt, in cruce impium esse, excedit omnem modum humanum. Cum potestatem ille habeat & corpus & animam tuam perdendi in gehennam ignis. Itaque rogo te, si frater esse porro vis, respisce; agnosce Deum tuum tibi præteritum, iam pro te patientem & moriturum, pete gratiam eius, pete veniam mecum peccatorum tuorum, dum vivit ille adhuc in tormentis, dum operatur sanguis eius & tu vivis ne facti pœniteat. Dum mortuus fueris, inter tempus nascendi & tempus moriendi medium est tempus acquiriti gratiam Dei, & tempus perdendi. Istum terminum si transferis, præoccupatus morte spatium pœnitentiæ invenire non poteris. His & similibus pijs admonitionibus & argumentis conabatur latro bonus fratris animam lucrari, nobis in exemplum illustre, ut quando rationabiliter possumus, nullum non lapidem moneamus ad vnam saltem Christo animam lucrandam.

O Deus qui & mihi representas in mente terribilia illa hominis extrema, & felicitatem æternam sanctorum. An moueor? induratum saepe est cor meum, plus quam Pharaonis, non volo dimittere delectationes meas illicitas, non volo relinquere affectus carnis, vere cum sic constitutus sum: tunc ego sum sicuti iste impœnitens latro. Sed ô Deus conuerte me obsecro tunc, & fac ut sim sicuti latro alter, increpëm me, & vindictam sumam de me, infligendo ieiunia mihi, disciplinas, ciliciorum asperitates, & similia.

§. 244. *Et nos quidem iusti. v. 41.*

Iustus accusator sui est, ait scriptura, mira sententia, vera tamen nam per fidem iam iustificatus primum agnoscit, sicuti latro bonus, & confitetur peccata sua, & innocentiam Christi, & contritus de his, libens recipit pœnitentiam & pro satisfactione crucis mortificationem, confusionem & tormenta huius vitæ tolerat & exemplo est alijs ad conversionem, hinc exaggerat peccata sua dicendo aliquando etiam coram hominibus, ea gravissima esse, & pœnam maiorem meruisse quam ferat.

Salve latro, salve pœnitentium exemplar. Tu melius ostendis viam salutis quam Apostolus Christi Iudas, iste ex Apostolo factus est Dux volentium vitam. Salve ego te sequar in pœnitentia, qui secutus sum in impœnitentia. Latrocinatus sum ego, pro dolor, animam meam peccatis occidendo & aliorum animas scandalum dando. ecce pœnitentiam ago, & iam incipio.

§. 245. *Nam digna factis recipimus. v. 41.*

Pergit latro bonus prædicare ex sua Cathedra & tacente principali magistro propter causas ratiocinabiles sub magister pro eo verbum bonum eructat quod principalem Magistrum loqui non quadrabat, nempe confessionem culpæ, cui debita sit pœna, quam portant, quasi diceret, iusto iudicio & ordinario processu, damnati sumus, quia fures & latrones, bonorum spoliatores fuimus & vitæ hominum præter innumera alia peccata de quibus coniuncti iudicialiter & confessi. hic autem Iesus sanctus segregatus à peccatoribus nulla contra eum allato testimonio veraci, neque confessus, sed tanquam ovis innocens ad victimam ducta, per aliorum invidiam & peccatorum in hac specie damnationis reperitur, & ideo tu peccator non habes ius ipsi improperandi damnationem.

Vide quantam suorum criminum cognitionem habuerit pius hic latro, quantoque eorum odio tactus sit, dum ait, *nos quidem digna factis recipimus!* comprobatur iudicium sententiam, eique subscribent, libenter se mortem subire profiterentur: deinde non timet irritare Iudæos, à quibus iratis tunc maxime omne genus ludibrij & cruciatus expectare poterit, maxime cum alter latro contraria via gradiebatur, qui, ideo, ut credibile est, conuitia in Dominum tam acerba iaciebat, ut ea ratione Iudæorum sibi conciliaret benevolentiam, quod tamen iusto Dei iudicio non obtinuit, At hic, cuius cor tetigerat criminum suorum dolor,

nihil magis cupiebat, quam quidquid vitæ reliquum haberet in emendandis peccatis insumere, erat in lucro positurus si ob eam causam a ludæis atrocius plesteretur. O quam diuersæ sunt viæ hominum! & quam dispares consequenter exitus eorundem!

§. 246 Hic vero nihil mali gessit. v. 41.

Vnde quæso tibi ô latro, ruri solum & carceribus, assueto ista cognitio & iudicium? ut scias hunc nihil mali fecisse! miror, an tibi hoc cœlestis Pater reuelauit? an argumentis quibusdam & discursibus ernisti? an in eo innocentiam dare es intuitus? Certe nescio quomodo ad illam scientiam perueneris, gaudeo tamen quomodocunque perueneris, te peruenisse eo, quia mihi profuit valde tua cognitio & coniuncta ei confessio, imò toti mundo, qui singulis annis audit eam confessionem & gaudet in Deo suo, Iesus, quod à te clamantibus impijs contrarium, est innocens declaratus.

Domine Iesu da imitari quem colimus pium, latronem sanctum, ut qui infirmitatis nostræ conselij de tua virtute confidimus, sub tua semper pietate gaudeamus, dixisti enim, bone Iesu, Ego si exaltatus fuero à terra omnia traham ad me ipsum, Ecce exaltatus es. Ecce traxisti latronem, trahere, trahere & me, Domine: trahere oculos, ut nihil iam libeat, nisi vel te, vel propter te videre: trahere intellectum, ut nihil deinceps arbitretur se scire nisi Iesum Deum suum & hunc Crucifixum: trahere voluntatem, ut nihil deinceps aut amare aut amare possit, nisi eum qui se tantopore dilexit. Trahat, imò & urgeat me Domine Iesu charitas tua, ut iam non sibi viuaturus tuus, sed ei cui plus mille vitas debet, qui pro ipso mori dignatus est. Paratum cor meum Deus, paratum cor meum, sagittasagitta illud iaculo cordis tui ut fiat cor secundum cor Dei sui, sicuti factum est latronis sancti.

§. 247. Et dicebans ad Iesum: Domine, memento mei. v. 42.

Cum iam bonus latro aduerteret se oleum & operam perdere in latrone consodali, nec spes vlla affulgeret conuersionis post tot effluces, & pias admonitiones, increpationes, argumenta ad hominem, sed ipsum permanere corde obstinato, in sua peruersitate & malitia, cogitauit non negligere propriam animæ salutem, relicto suo socio, & convertit se ad Dominum corde, ore & oculis, videntque eum oleo tendente ad occasum, Christum quoque tendere ad mortem

mortem exhaustis plane viribus, & jam inclinare sanctum caput ad emittendum spiritum, acclamavit pœnitenti corde & petiit gratiam eius, dicens: *Domine memento mei*, antequam hinc discedas me relicto. *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis meæ*; sume me tecum, ut tecum vivam & non moriar morte æterna. Agnosco te omnipotentem Dominum cœli & terræ maris, & omnium, quæ in eis sunt. Quidquid enim habent terrarum Reges & principes, Comites & nobiles tanquam feudatarii habent, mutuo habent, & ad tempus, *in manu autem tua omnes fineteris* in sempiternum, insuper Cœli Cœlorum agnoscent te solum Dominum. Quamobrem, Domine Univerſorum, memento mei ut tecum esse possim in regno tuo, tibi ibidem servire, te laudare & benedicere in sæcula sæculorum, quia tu solus Dominus, tu solus altissimus, bone lesu.

O quam bona est ista oratio, præ sermonibus sacerdotum & scribarum. Ista sonet sæpe in auribus nostris. Ista sapiat in corde, ut suo tempore sonet in ore quoque nostro ad laudem Dei & nostram salutem, Domine &c.

Domine Dominus noster quam admirabile est nomen tuum in universa terra! quoniam elevata est magnificentia tua super Cœlos, ex ore infantium & lactentium perfecisti tandē, propter inimicos tuos, ut destruas inimicum & ultorem diabolum & satellites. Obsecro te fac & me agnoscere te & laudare nomen tuum Domine, uti laudavit iste latro pœnitens.

§. 248. *Memento mei cum veneris in regnum tuum. v. 42.*

Merito hæc sancti latronis vox mirifice commendatur, qui Christum esse Regem regum post mortem suam, agnovit, etiam cum sceleratis condemnatum, spinis coronatum, videns infontes eius manus, quibus nihil unquam mali admistum est, sanguinem stillantes: sacros pedes ejus, nunquam à justitiæ semita aversos, crudeli confixos clavo, latus nudum ac inerme, pulcherrimam faciem in quam desiderant Angeli prospicere, prorsus deturpatam & omni specie destitutam, cor denique benedictum quod nulla unquam impuræ cogitationis macula attigit, denique internæ afflictionis prælo compressum. Quid vero est quod postulat? Hoc non sedere ad dextram vel sinistrum, uti Ioannes & Iacobus postulabant, sed solum *Memento*, quasi diceret innumera mea flagitia nequaquam admitunt ut ista petam; satis mihi fuerit qualemcunque tandem gratiam mihi exhibueris, non peto temporalia nec vita prolongationem vel liberationem de Cruce, sicut socius meus, cui similes sunt qui in ægritudine intendunt

X 3

Corpo-

Corporis curam filiorum & divitiarum, de anima nihil aut parum tueri sero, sed hoc unum oro: Memento mei. quid est Memento me? Parum est & multum. parum si spectes obvium sensum, multum si reconditum. recurrit mihi in mentem historia Patriarchæ Josephi, ille dicebat pincernæ Pharaonis, Memento mei cum tibi bene erit. parum erat hoc sero verborum spectato multum re, quia pincerna memor Josephi, in caula tunc educeretur è carcere, vestiretur pulchre, audiretur à Rege, fieretque alter à Rege potens in toto regno, Parum ergo erat *Memento mei*, & multum erat, quid hic latro dicebat.

O Rex gloriose cæli & terræ, memento quæso & mei jam enim venisti in regnum tuum. O fili Dei qui sedes modo à dextris Patris cui memores miseræ animæ meæ, maxime in hortâ obitus mei, quæ in hujus mundi carcere captiva detinetur. Fac me audire clementiæ verbum, verbum illud consolatorium quo latronem erigebas dicens: *Hodie mecum eris in Paradiso*. Quod utique confestim fiet si à me abstuleris nubem vitiorum. Tum enim mox tibi mea iungetur anima, atque in te requiescit, qui es Paradisus spiritualium deliciarum requies, & plena facieras beatorum.

§. 249. Et dixit illi Iesus. v. 43.

Notandum hic imprimis quam gratanter & apertis ulnis recipiat peccatores Christus Deus, & quam amanter se gerat in conversione eorum & audiat eorum desideria & preces ad se clamantes, & exaudiat humiliter & eis respondeat, ne diutius detineantur suspensi. iam potest loqui Dominus, antea, cum malediceretur erat quasi mutus & non habens in ore suo redargutiones. Audiamus igitur & nos sicuti Christus hic quamprimum audit, & respondeamus humiliter verbis & precibus eis condonantes ex animo, non ficto, quidquid in nos peccaverint. Confessarii vero recipiant humaniter vere pœnitentes qualescunque, ne desperent, aut animo despondeant, de veniâ peccatorum impetranda; sed spem veniæ promittant & vitam æternam, eos absolventes, sicuti Christus latronem sero pœnitentem absolvit in Cruce, tanquam Rex pontifex & sacerdos secundum ordinem Melchisedech (& novi testamenti primus) à culpa & pœna. sed caveant & prospiciant sibi peccatores ne per hanc Christi gratiam & exemplum peccatoris sero pœnitentis decipiant se metipso, inferentes latro in fine vitæ maximam misericordiam à Deo consecutus est, vivam ergo in peccatis & perseverabo in eis ducens in bonis dies meos donec veniat reus meus, tunc & ego convertar ad Dominum quem spero mihi pro-

hi propitiaturum, sicut & huic latroni, maxime cum non sit abbreviata manus Domini. Caveant inquam talia presumptes, & audite D. Aug. dicentem: *Sicut latro in fine veniam meruerit de omnibus peccatis suis, non tamen dedit baptizatus peccandi & perseverandi in malo auctoritatem. Tunc enim primo baptizatus est baptismo fluminis, quia tunc primum confessus est. Ex singulari ergo privilegio factum est quod iste latro in fine dierum veniam obtinuerit privilegia autem non faciunt legem communem.* Hanc dico audite sententiam non vestram peccatores, nam vos optimo S. latronis exemplo impiissime abutimini, cujus conversio nobis ob oculos non depingitur, ut inde majorem peccandi licentiam sumamus, sed ad hoc unum proponitur, ut qui in multis offendimus omnes in extremo vitæ articulo nunquam desperemus. Sciant igitur omnes, quod qui spe veniam consequendi, offendunt, postquam Dei vocem audire contempserint, iterum Deum invocantes justissime non exaudiantur, nimirum qui Dei monita contemnunt, merentur vicissim ab illo contemni, exprobrante eis: *vocari vos manumque meam extendi & non fuit qui afficeret, & rursum, cecinimus vobis & non saltastis.*

O Domine Iesu qui in Cathedra Crucis existens stupenda tua patientia & admirando tuæ charitatis exemplo latronem mirifice ad te traxisti, adjuva me ut ad imitationem tui similia ego miracula faciam, proximos meos exemplis huiusmodi ædificans ut mali ea videntes compescantur, boni vero ad majorem perfectionem attendantur, dignare etiam ex tua gratia ad fidem veram, ad spem firmam, ad castum & Sanctum amorem voluntatem meam permovere, ut per hæc tua dona justificatus integer, perfectus, bonus & sanctus secundum tuum placitum in medio vitæ meæ, & in fine, tam in extremo die iudicii inveniar.

§. 250. Amen dico tibi hodie meum eris in Paradiso. v. 43.

Ecce paratum amabat de peccatis sero pœnitentem! quantum honorabat sui honoris defensorem, & recentem Martyrem adhuc pene madentem peccatis, & in Cruce pendentem Christus canonizat & ei iure jurando promittit delicias Paradisi, non cras, non post septimannam, aut mensem aut annum, sed hodie antequam hic dies transeat.

O Beatum Christi confessorem, quem tam brevi deduxit Dominus per vias rectas & ostendit illi regnum Dei! ô felicem Martyrem, qui inter agmina Sanctorum hodie collocatur ubi in eum fruitur suavi Dei Charitatis visione!

O Ani-

O Anima mea, respira inter tot lacrymas paulisper a deo iucundis novis auditis. Attende hodie paradisi portas aperiri per fidem (spem & charitatem) Latronis unius. Animare ad tam iucundum nuntium, & vero Evangelium. Excita te etiam ô Catholicæ seu Romanæ professor Ecclesiæ. Christus ingentibus suis expensis redimit omnes, & quia latro iste redemptionis pretium sibi applicat per fidem, spem & caritatem, ecce ille intrat in regnum. Da igitur mihi fidei, spei, & charitatis augmentum, ut aperiantur & mihi Cæli portæ: operi mihi eas, Domine, aperiri quas mea peccata occluserunt, clavem tenes: occlude vero portas inferni, quas eadem peccata aperuerunt, in die mortis, ut, sicuti bonus ille latro tecum per veniam ad paradysum Amen.

§. 251. Erat autem fere hora sexta. v. 44.

Apud Iudæos hora sexta, ab ortu solis in æquinoctio, (apud nos est hora duodecima meridiana) Iesus est Cruci clavis affixus, & est cum latronibus deputatus & præ tormentis sitiens felle saturatus: occurrit mihi horarum discrimen in passione Domini annotatum. nempe hora prima Iudæorū (quæ est apud nos hora sexta matutina) ducunt Iesum ad Pilatum, falsi testimonijs multum accusatum in collo percutiunt manibus ligatum, vultum Dei conspuunt, lumen Cæli gratum: Deinde cum Germanis esse; hora nona ante meridiana; Crucifixe clamitant, hora tertiæ (juxta Iudæos) illis induunt vestem purpurarum, caput eius pungitur corona spinarum, Crucem portat humeris ad locum poenarum: & hora nona Iudæorum quæ apud nos est tertia pomeridiana Dominus Iesus expiravit, heli clamans animam patri Commendavit, later eius miles perforavit, terra tunc tremuit, sol se obscuravit. Quid autem sibi vult hoc discrimen horarum? Basile est earum Horarum, quas ab Apostolorum tempore Ecclesiastici & Regiosi servant in officiis divinis.

Domine Deus rex cæli & terræ Crucifixe propter hominem, securator intuper cordium & renum, Iudex iuste, dignum & iustum est, ut te fideles tui per omnes horas laudent, & cum hoc non possint singuli opifices & aliter impediri curis suis, optime factum est, quod per elemosinas & oblationes pias constituti sint clerici, & religiosi qui semper die ac nocte laudent te penso horarum Ecclesiasticarum pro passione tua. sed & sexta hora diei vitæ meæ iam transit, quæ est virilis ætas, pro pudor & dolor & nihil boni operatus sum adhuc in ea, sicut nec in prima quæ fuit pueritia nec in tertia, quæ fuit adolescentia mea, ut exercerem me in virtutibus, & operarer in vinea tua, quæ est Ecclesia militans, item anima mea. Sed cheu
oiole

otiose horas meas impendi, & loco laboris boni fuit in me sensum
 evagatio, inclinationes & affectus inordinati ad Creaturas, elatio, vana
 gloriatio, impatientia & alia peccata contra Deum, proximum, me-
 metipsum sive contra præcepta decalogi & Ecclesiæ. Omnes voces meæ
 ad laborare debuissent pro his, sed eo forte vel rato intendi animum, resi-
 piscam igitur ab hoc intolerabili errore, & vel hodie incipiam tua gratia
 ad intus neglecto Corpore animam excolere. Nulla hora tera est ne qui-
 dem XI. imo nec XII, apud bonum Patrem familias ante erogatio-
 nem.

§. 252. *Et tenebra facta sunt v. 44.*

Trium fere horarum spatio quo Dominus in Cruce pependit, etsi
 non adeo densæ ut nihil omnino videri posset, quasi Ægyptiæ vel morte
 media, alioquin omnes diffugissent, sed quales in crepusculo, ut milites se
 videre & alloqui possent, quanquam & stellas apparuisse tradit auctor de
 miraculis dicens: *Vti nox, qua Dominus natus est, in diem, sic dies qua
 passus est in noctem versus est, non enim ferre potuerunt astra conditorem suum in
 Cruce nudum, illudum à iudeis, agentem animum, ideo lugubres vestes induerunt, &
 proximam summi patris familias mortem deplorarunt, silentio & orationi mentali
 qua se Dominus immolabat in Cruce servierunt. si Dominus illis indulisset lo-
 qui, sine dubio clarissima voce omnes nequitias, iniquitates & peccata
 principum Iudæorum & populi derexissent, propter ejusmodi exitiale
 facinus, nempe Christi innocentis turpem & crudelem occisionem.
 Sed ubi es tu, ô anima mea, quod te non sentiam? dormis? an vigilas? Cœli
 te atra veste regunt, quod videant suum Creatorem occidi, tu vero nihili
 facis cum tui causa occidatur? flet Cœli tamen non redimantur, quia
 non peccarunt, & tu ô anima mea, non fles, quæ peccasti & tamen tu re-
 dimeris, si neque propter ossium fragorem, propter deformitatem mem-
 brorum Christi, neque propter illam mœstitiâ elementorum, ne uni-
 cam quidem lacrymam spargis, quando te ex alto peccatorum sopore sur-
 recturum speras!*

O Sol justitiæ te adoro ac compello, ut duæ radios misericordiæ
 velis mittere, atque tenebras ignorantia meæ, tenebras passionum,
 tenebras perverforum operum dissipare. E contra immittere in me tene-
 brarum inferni timorem.

Y

§. 253. 14

§. 253. *In universam terram usque in horam Nonam. v. 44.*

Ut videretur & sentiretur ab omni Creatura rationabili indicium, que fieret non esse has tenebras naturales, sed supernaturales, implicabat enim in plenilunio (in quo solo fas erat Iudæis pascha celebrare) naturalem fieri eclipsin. Visa ergo per totum mundi spatium, in Asia, Africa, parte Americæ & Europa, non unius horæ spatio, sed plurium insolitis tenebris facile omnes adverterint, non levem esse causam, ob quam Deus permetteret tam insolentem rem evenire, & sic disponi ut quando paulo post venirent Apostoli prædicantes passum Dominum ex die & horis tenebrarum verisimilitudinis caperent, argumenta.

Domine hæc sunt signa potestatis tuæ miracula patrantis ad conversionem gentium, qui Iudæis dedisti Scripturas. Benedictus es tu, qui unicuique opportuna præbes argumenta conversionis, hæreticis rationes syllogisticas, gentibus miracula, Iudæis scripturas, peccatoribus timorem pœnarum, iustis spem æternorum bonorum. Vere bene omnia fecisti.

§. 254. *Et sol obscuratus est. v. 45.*

Ut iusta funebria Creatori tuo sol persolveret, quoniam moriente patrefamilias tota domus nigris vestitur in signum luctus: ita mundus iste tenebris vestitus est. Insuper detestationem sceleris Iudæorum, quasi indigni essent, quos aspicere sol deberet, & digni quibus subduceretur verus sol Christus eiusque Evangelii tam en, quo ablato in tenebris cæcitas & ignorantia permanerent, dixerant enim Iudæi *Tolle, tolle hunc*, quasi dicerent gravis est etiam nobis ad videndum, itaque & sol noluit eos aspicere, & sic quodammodo clamavit, *tolle, tolle istos, & disperge eos in nationibus*. Oritur hic quæstio quantæ fuerint istæ tenebræ: item quid manentibus tenebris, à sexta usque ad nonam, præsentibus egerint quod hæ tenebræ Iudæis essent ob vêturæ hora sexta diei iam olim Iudæis propheta Amos prædixit: *Oscides sol in meridie & tenebre scere faciã terrã in die luminis sui*. Quo loco manifeste ad literam loquitur Propheta de terra Iudæorum Et ideo suspicari liceret, eas tenebras ultra Iudæorum terram non tetendisse, & revera AA. sunt, qui tenebras tantum referre volunt ad Iudæorum regionem, sed mihi videtur tutius esse, credere Evangelio Christi, quo dicitur *tenebræ factæ sunt in universam terram*: & solem esse obscuratum. nam in Ægypto teste Arcopagita Dionysio, tunc in civitate Heliopoli commorante: & in Bithynia urbes concussæ sunt maximo terræ motu, ut refert Eusebius: & Romana Civi-

vitas, ut refert Orosius. Has civitates & loca præcipuas, potissimum com-
 memoravimus quod Heliopolis sit Africa, alter locus Asia Roma Eu-
 ropæ, & ejusmodi tenebræ tanto maiorem præse tulerunt admirationem
 quanto diffusiores & contra Physicas rationes & præter omnium expe-
 ctationem contigerunt quoniam naturaliter solis defectio nunquam in
 plenilunio contingere potest ipsa autem Eclipsis quarta decima luna lu-
 daici mensis accidit quo die Iudæi suum pascha celebrare ad vesperam
 incipiebant juxta legem. Cum igitur naturalis eclipsis requirat, ut luna
 Corporis sui interiecta radios solares intercipiat eosque impediat ne lu-
 men suum super terram possit producere quomodo hora meridiana istud
 fieri potuisset statite sole in Meridiano & luna longe sub pedibus nostris
 manente? Atque hinc apparet satis clare etiam populos illos qui tunc so-
 lem utpote nocte habentes, apud Antipodas Europæorum & Africanor-
 ù, etiã has tenebras sensitse: quia deficiente sole à suo lumine etiã Lunam
 plenã necesse fuit deficere, quia Luna semper lumen suum à sole mutuatur.
 Ex quo perfectius verificatur sermo S. Lucæ, dicentis tenebras super uni-
 versam terram factas fuisse, quando & sol ab una parte orbis & Luna ab
 altera parte orbis simul defecit. Cur autem Deus tenebras tunc immisit:
 nisi ut Iudæos præsentis admonitos redderet gravissimarum tenebrarum,
 quæ olim ipsis ab Egypto egredientibus contigerant, quando Sacramen-
 tum agni paschalis obier vari sancitum fuit, ut à Tyrannide Egyptiorum
 & tenebrarum liberati possent: subindicans quod Christus foret in Cruce
 immolandus ut sui Corporis hostia omnes in ipsum credentes à tyrannicã
 servitute vitiorum liberaret, ideo quemadmodum tenebræ tribus diebus
 pene tunc visæ sunt, ita nunc totidem horis oculis omnium offensa fue-
 runt.

O Verus sol justitiæ, iustum omnino est materialem hunc solem obscu-
 rari, te prætristitia obscurato, & jam occasui proximum, ut sicuti ille
 ad alterum orbis transibat hemisphærium: sic nos de statu priore filiorum
 Adæ id est de morte transiremus ad aliam vitam, cuius tu fuisti causa: ne
 igitur quæso permittas a deo me excocari, ut nolim allequi quod ratio
 dicat esse consentaneum; illumina oculos meos, ne unquam obdormam
 in morte, ne quando dicet inimicus meus prævalui adversus eum *illumina*
tenebras meas, & totius huius noctis mundanæ insidias, tu à me repelle pro-
 pitius, salva me omnipotens Deus & lucem mihi concede perpetuam.
 Amen.

§. 255. *Et velum templi scissum est medium. v. 45.*

Duplex velum erat in templo Iudaico, unum anterius, alterum posterius, quo maxime obtegebatur atrium illud venerabile, quod sanctum Sanctorum dicebatur, in quo erat arca Dei & propitiatorium quod quidem velum eo tempore scilicet in Christi morte scissum est, ut intelligerent tam Iudaei quam Christi fideles, quae in templo eius mysterio praedicata erant, iam esse reserata, & antea permissa, abolenda esse legis veteris Sacramenta, nec amplius umbris & figuris obtegenda, sed synagogam in Ecclesiam transmigraturam, & quod tabernaculo nunc amittente ita uti propagata esset via Sanctorum, & ingressus pateret ad Caelum, Christo reserante, & praeuente per sanguinem suum, & introeunte, jamque rerum diuinarum arcana omnia summa ac ima patefieri.

Sed quid miram templi velum scindi medium quando vivum Christi templum ipso expirante soluitur! Gratias tibi sacerdos magne atque animarum nostrarum Pontifex Christe: ita si quidem per te velum hoc scissum est ut te per Corpus tuum tanquam per apertum iam velum, sequentes in aeternum caeli tabernaculum introeamus. Et utamoto iam velamine, quod super Moyse facie, eiusque volumine, sed potissimum super corda parentum nostrorum positum erat, usque ad interiora velaminis, etiam viscera misericordiae intuendo, penetremus: sperantes quod aliquando in sancto Sanctorum, revelata te facie ad faciem contemplabimur, videndo te sicuti es.

§. 256. *Et clamans voce magna Iesus ait. v. 46.*

Iure clamat ut aspiciamus in auctorem vitae, & consideremus novissima eius, infigentes cordibus nostris verba mysteriorum eius, verba testamenti, ultima, nobisque salutaria: clamat ut audiamus, ut attendamus, ut corde percipiamus, & bene & saepe ruminemus: clamat tanquam ad surdos ut lectionem eius bene percipiamus ultimam, quam ex cathedra Crucis nobis legit: clamat tandem ut illa sua terribili voce infernus praedam dimittat, quam per tot retro saecula tenacissime in faucibus suis tenebat: si enim Dominus in Lazari morte clamavit quando eius animam ab inferni dentibus extraxit: quanto majori voce congruum erat clamare, ut infernus valido illo clamore deterritus vincos quos in lacu tenebat, liberos permitteret.

Do.

Domine clama ne cesses annuntia mihi scelera mea. Audiet peccator uti Lazarus audiuit, si tu clamare non cessaueris.

§. 257. *Pater in manus tuas commendo spiritum meum. v. 46.*

Animam curare eiusque salutem noctu & interdiu querere debemus, & eam non negligere, cum ipsum corporis esse & operari in anima consistat, eademque anima corpus omni sensuum officio destituat, si ipsa a corpore recedat: ideo curam habuit de anima Christus, ut homo, ut commendaret eam Deo Patri, maxime in extremis, & per hoc ostendit se ut verum hominem mori, nec tamen solum hominem, sed ut Deum & hominem, in vnus personæ subsistentia & sic nobis modum relinqueret, quomodo nos debeamus gerere, si quando illud timendum mortis iter nobis calcandum sit: nec alio auxilio aut solatio instructi simus, nisi ut pretiosam & Christi sanguine emptam animam, summo cum ardore animi, Omnipotenti Deo commendemus, ut illam ab omni periculo conseruet. Profecto quod Christus, tamen filius Dei esset & ipsa iustitia, animam suam cœlesti commendavit Patri, magnopere admirandum est & non dubitandum magnum sub eo mysterium delitescere: ut amor Christi erga nos ita magnus fuit, ut omnia nostra negotia sibi imponeret, & pro proprijs haberet: ita quoque omnes animas a se redemptas proprias iudicauit, ut cum Patri commendaret animam suam, iudicaret se pariter eidem omnes aliorum animas commendasse: adeo ut quidem animam propriam sollicitus, aliorum tamen animas nimirum Christianorum tuorum, non fuerit oblitus. Caput & membra, membra item ac caput, non nisi corpus vnum efficiunt, & in vno corpore non nisi vna anima Christus est e caput nostrum & nos illius membra sumus: adeo ut ex Christo eiusque Ecclesia, spiritale mysticumque corpus confletur, cuius animam Christus in ligno crucis suo Patri commendauit: dicens, *Pater in manus tuas commendo spiritum meum* singula verba perpendamus & addiscamus quid sit nobis in tribulatione faciendum: *Pater*, inquit, Deum Patrem cogita & vicisti, Patre Deo hæc pateris, vidente, imo omnia in nobis, præter peccata, fouente. Quid times? ne filium Pater velit perditum? at voluntariè genuit nos verbo veritatis: nec ut perderet, genuit, nihil enim odit eorum quæ fecit. An forte metuis ne eo te saluum & incolumem volente, aliquis eo fortior te opprimat non est illo fortior. *In manus tuas.* Contemplare manus illas quæ & omnia possunt, & omnia continent & omnia agunt & omnia largiuntur: in his manibus es & times? Timeo, inquis, non quidem ne nolit me saluum, aut ne volens non possit: sed ne ego ipse illius & voluntati &

Y 3

potens

potentiæ obstitam: Ego enim solus obistere ei possum, illius de me ipsa bonæ ac sanctæ voluntati. Ergo te solum times? cum vero nihil est tibi contulius quam ut te ipsi totum tradas, & hostem, à quo tibi metuis potentissimo ac fidelissimo Domino custodiendum credas. Dic igitur: *Pater tuus manus tuas commendo spiritum meum, tene illum ne illo mihi obstit illius visu, sicut infans sibi obest gladio, stultus tormento, custodi eum, ne fugiat à te, qui nunc ab inimicis ad te confugit.*

Eta Domine Iesu, sine delictorum nostrorum respectu, non secus atque ipse animam tuam gloriosam Patri cœlesti commendabas, ita tibi placeat animas nostras vitiosas, & peccati sordibus inquinatas eidem offerre & commendare, ut sanguine tuo pretioso emundatas non ad dexteram suam tecum collocare dignetur, sed saltem ponere supra scabellum pedum suorum.

§. 258. *Et hæc dicens exspiravit. v. 46.*

Cum diuinum verbum videret cursus sui finem adesse atque obedientiam se Patri iam compleuisse, proposuit sibi iter suum laboriosum tandem concludere, vitæque suæ ærumnosæ finem imponere, ideo vinculum ac unionem, quæ corpus inter ac animam erant dissoluit, sine omni tamen diuinæ personæ separatione vel à corpore vel ab anima sua. Quamobrem clarum validumque clamorem edidit, illoque suam agoniam terminavit, humanæque redemptioni finem impotuit, cum inclinatione capitis, & sui spiritus redditione in manus eius cui eum commendaauerat. Itaque conuulsi sunt oculi eius, flauescere ac nigrescere vultus, corpus omnino cepit frigore obrigescere & deformata coma, cruor concrefcere cor non amplius micare, & arteriæ tanquam fracto organo ab harmonia suæ musica desistere.

O Anima mea. O Cor meum anne tibi volupe est remanere etiam nunc in hac vita siquidem dator vitæ est mortuus! O mitissime ac dilectissime Domine Iesu, propter mortem, quam mei causa sustinisti; immensosque dolores mei causa exhaustos, rogo te quod cum dignus aut paratus non sim reuellere spiritum meum ex corpore tecum, nihilominus tamen grauissima mea peccata ex anima mea reuellantur atque ad compensationem pœnarum mearum tu eadem in tuorum meritorum & satisfactionis mari demergas. Etenim Pater tuus unicam acceptabit guttam potius tui sanguinis, quàm pœnas meas, quas mille annis igne purgante sum expensurus.

§. 259. *Videns autem Centurio, quod factum fuerat, glorificauit Deum. v. 47.*

Quis fuit hic Centurio? vnanimi Pp. sententia dicitur fuisse ille quidem, qui lancea latus Domini aperuit, & hæc ex occasione quod cum mor-

neris Centurionis esset, ne viuis crucifixus deponeretur de cruce, ad ipsum pertinebat experimentum facere, an iam obijisset, in quo nihil piaculi admittere putabat: vocabatur autē hic Centurio Longinus 100. militum Capitaneus qui vero mores vitam & mortem huius Longini nosse desiderauerit, ea ex insigni historiographo Petro de Natalibus mutuaui legere non pigeat.

Sed vnde tam subita cognitio & certitudo veritatis Dei in homine Ethnico, in homine militari, in homine nesciente vnum Deum, sed cultore variorum Deorum? Vide iam tum virtutem sanguinis Christi caligabat oculis mentis iste Longinus imo cæcus erat, aspersus est super illum sanguis Christi, & ecce vidit. immundus erat & ecce aqua de Latere Christi effluens eum mundauit. hac aqua lotus fuit, hoc sanguine tinctus Centurio. nam cum ex officio nollet vt frangerentur crura Christi mortui, & ipse, ad probam, transfigeret latus in cruce pendentis, effluxit sanguis & aqua ē Christi latere & per lanceam eius ad manus Centurionis primum peruenit & primus illius vim perleuit. Deus meus semper hac aqua ablue, hoc sanguine tuo conforta me imo inebria me.

§. 260. Dicens: vere hic homo iustus erat. v. 47.

Quid Centurio iste senserit, & dixerit audimus obiter ista legentes, profundius autē capimus verba eius pensitantes, quomodo pensitabimus? dico, per quendam orandi modum, quem S. Ignatius Fundator Societ. Iesu tradidit, dicens: vt in singulis alicuius sacri textus verbis hæreamus per aliquam morā temporis donec aliquis sensus animo occurrat, Faciamus hoc. Vere, ait Centurio, q d. cæterorum hominum multi iusti esse videntur, vt & meus Præles Pilatus lauans manus coram populo, & alij innumeri sese à delictis excusantes, sed specie rebus, iste autē crucifixus verè talis erat, quia cæteri homines talia patiēdo non tamen sic mori solent. Imò, qui talia nō patiuntur, sed in lectulo suo molli, inter amicorum solatia moriuntur, tamen tam iuste ac sancte mori solent, quis enim morientium apud nos orauit per persequentibus se Deum? quis in manus Dei spiritum suum commendare solet? Augustus Cæsar amicos, assidentes lectulo mortis suæ, monebat, vt sibi peracta scena vitæ plauderent, & cortinam reduxit obijtque, non sic iste homo fecit, qui dixit in manus tuas Pater, commendo spiritum meum. Primus, qui hoc fecit. *Hic Homo*: Cæteri homines sunt vulgares, iste fuit singularis, & talis vt per excellentiam possit dici Homo, cæteri comparatione eius, magis pecudes vel bestię. quomodo enim agunt alij homines? cum patiuntur, indignantur, mordent, fraudent, lacerant, hoc & bestię faciunt. Iste homo, cum patiebatur,

non

non comminabatur, ceteri homines in aduersitate solatia sibi conquirent, iste etiam latronem in pœna socium, matrem sub cruce & discipulum compatiendo labantes & pressuram patientes consolabatur, ceteri homines in aduersitate dicunt: Hoc mali certe malus genius, seu Diabolus mali homines, venefici, & mali, mihi malum crearunt: iste vere homo, vere rationalis, dicebat in cruciatibus: Deus meus, Deus meus, vt quid deteliquissime, ceteri homines solent dicere: Age, si Deus me nolit iquare, Diabolus inueniet, iste homo autem dicebat: Deus meus, Deus meus. Alij homines conqueruntur lacrymabiliter, & indignanter polcunt, quæ delinunt, iste mansuetissime dicebat, *Sitio*. ob has causas dico, *iustus erat*. quomodo iustus simpliciter iustum dicunt morales Philosophi. 1. *Generaliter*, cui nihil perfectionis secundum speciem suam debita deest, quomodo temperans, fortis, prudens, tuum cuique tribuens iustus esse dicitur. 2. *Specialiter*, cui nihil perfectionis eius, quam erga alterum tenere potest, deficit, quomodo ille dicitur iustus, qui tam debita, quam indebita bona alteri prudenter confert. 3. *Specialissime*, qui cuncta alijs debita, sub juris quod habere merito cedit, omnibus his modis, iste homo iustus erat; ceteri aliquo vel vno horum modo, vel in aliqua hora solum, vel erga aliquos solum, Ecce ita iste Centurio loquebatur de Domino crucifixo.

O Centurio, bonum dedisti Domino nostro testimonium, vnde hoc didicisti? credo meditando, siue æqua, & non per Passiones distorta, rationis lance ponderando. Bene habet, conabor & ego post hac meditari, perpendere B. V. Mariam imitari, quæ fuit Princeps meditantium de Christo, vt pote de qua scriptum est, quod conseruabat omnia, quæ de eo dicebantur, & quæ fiebant, conferens ea in corde suo. talis meditatio fuit utilis schola centurioni, & mihi erit.

§. 261. *Et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud, & videbant quæ fiebant, percutientes pectora sua reuertebantur. v. 48*

Videntes obfuscationem solis media in die ad tres horas terribilem terræ motum sentientes, verba sapientiæ plenâ de cruce audientes; rursus nantes etiam Christi famam & ante mortem eius doctrinam sanam, benefasta populo vniuerso Iudæorum, in mortuorum resuscitationem maxime Lazari multum prædicata, redierunt à rabie sua, & furore ad cor, ad institutionem Pontificum ad æstimationem Christi, à præuaricatione ad præceptum, & transgressionem ad pœnitentiam, quam tundendis pectoribus ex naturæ lumine ostendebant. nunquam enim sic aliquem reorum viderunt mori. nunquam talia verba audierant ex cruce dici, nec talia ostenta

ostenta monstrari. & ideo admirantes intra se, & ingemiscetes dicebant
 eypresse: O quare tam iniustum reputaui. Prophetam hunc, nunc mor-
 tuum & iustum coram Deo & hominibus! Cur verbis Principum Iuda-
 tam facile credidi & deceptus sum? qui oderant iustum & cogitabant era-
 dere nomen eius de terra, & suppressere, ne memoria eius ultra habeatur.
 O quid feci, quod iniuste eum accusaui ad suggestionem & fauorem Prin-
 cipum Sacerdotum & Scribarum populi,

O Deus, utinam omnes homines ita conuerterentur, ex his quæ vident
 & audiunt. Utinam ira compungantur, qui peccauerunt. Video cer-
 te quod pectora bene contundantur à peccatoribus, quoniam dura fue-
 runt Deo ad audendum Gaudeo me esse interim in illa Ecclesia in qua
 pectus tundere est in vfu, nempe in Romana. ibi crebræ sunt pectoris tun-
 siones, cum dicimus *Confiteor*, cum dicimus *Agnus Dei*, cum audimus *Domine non sum dignus*, &c. Isti sunt realiter Euangelici, qui hoc damnant, sunt
 nominaliter Euangelici, sed ne quidem nominaliter, si vere æstimare ve-
 limus.

§. 262. *Stabant autem omnes noti eius à longe, v. 49.*

Omnes eius cognati, familiares, amici, discipuli, vnica matre Iesu &
 Ioanne exceptis, stabant à longe cum Christus penderet in cruce, qui eum
 securificauerat, cum esset liber, & prædicando circumiret castella & mira-
 cula perpetraret, cum triumphans ante quinque dies intraret Hierosoly-
 mam, & præ gaudio ante eum præcedebant vel sequebantur, vt gratiam
 eius adipisci mererentur qui filius David prædicabatur & Rex Israel & be-
 nedictus, nunc vero cum audiunt maledicta in eum torqueri, cum infelix
 habetur, cum in cruce pender ab eo recedunt, quia gratiam ultra nullam
 expectare posse videntur, vt bene de Christo dici possit, quod *Quid, i. Trist.*
Tempora si fuerint nubila solus eris, Multum tunc fama Christi & fides de di-
 uinitate eius obscurata erat, quando noti & amici eius se à Christo absen-
 tabant, declinabant eius consortium & familiaritatem, ne in suspicionem
 venirent ad Magnares Iudæorum, quod contra se, & iudicium ipsorum
 Christo adhererent, ipsorum inimico vti spargebant.

O Mortales hic est mundi cursus, vt, vbi non datur amplius spes tueri,
 siue in honore, siue diuitijs aut alijs commoditatibus, elongent se ami-
 ci ab amico in prosperis multum dilecto. Et hoc inter homines fieri
 eo modo, tolerari potest, quia homo non est plerumque homini adeo ne-
 cessarius; Sed qui elongant se à te, Domine, peribunt; perdidisti omnes qui for-
 nicantur

Z

nicantur

nicantur à te. mihi autem adherere Domino bonum est, siue in prosperis, siue in aduersis. nec elongabo me à te in æternum, Domine. ne peream, sed viuam.

§. 263. *Et mulieres, quæ secuta eum erant à Galilea hac videntes. v. 49.*

Quod mulieres à longe steterint vel sederint, facilius tolerandum est, natura sua magis timidæ sunt, idcirco inter viros Christi notos & terminas fit discrimen. Habet enim etiam Deus discretionem naturalis potestatis & imbecillitatis. Vidimus id in horto, cum discipulos dormientes inuenit, gradus ibi & discrimen inter dormitantes fecit.

Domine, tam discreti non sunt plerumque homines, isti fere ab vnoquoque exigunt, quod ab vno factum esse vident, vel quod ipsi cogitari fieri debere, æqualiter ab vno quolibet volunt exigere. non est discretio in terra. Est aliquis robustus superior, iste omnes supponit æque esse robustos subditos, & æqualiter ex suâ mensura eos impellit. Est aliquis superior languidus, omnes æque ut ipse languidos esse facile inducit in mentem. Idem error in scholis, in regimine temporali in spirituali multifariam contingit, sed à nullis peius hic peccatur, quam ab A catholicis, isti omnes volunt esse æquales, si inæqualitatem inueniunt statim damnant. & propter paucorum improbitatem in Clero, totum Clerum condemnant, propter aliquorum militum iniurias omnem militiam execrantur &c. non est hoc spiritus Dei, iste discretus est, inter viros & fœminas facit, & relinquit discrimen potestatis.

§. 263. *Et ecce vir, nomine Ioseph qui erat decurio, & vir bonus & iustus. v. 50.*

Insignis laus datur huic viro, ex suis meritis, tam fortunæ quam morum, tam personæ quam nominis sui. Faciamus quandam mysticam circa ipsum anatomiam. 1. Vir erat, in hoc nota animositas & naturalis temperamenti excellentiam, capacem eorum ornamentorum, quæ virtutes debentur. 2. nomen eius erat Ioseph, id est accrescens, siue ut accuratius explicem, vorium addat, augeat, adiciat, primus enim id nomen inter homines sortitus, illud assecutus est à sententia matris suæ Rachel, quam pariter dixit; Gen. 30. *Addat mihi Dominus filium alterum.* de quo interpretabilis mihi posset esse sermo, accommodatus ad istum Ioseph, posteriorem. 3. dicitur & fuit Decurio. qui titulus duplici modo potest exponi, semel ut sit titulus minor Centurione, quasi dicas decem præpositis militibus

litibus quem & decarchum, & Decanum alij vocant. potest etiam exponi ut sit titulus centurione excellentior, quasi dicas, decem centurionibus præpositus & consequenter mille viris, quidam enim censent Centurionis nomē esse magistratus super ignobiles, seu pedites, Decurionis super equites & nobiles, & plebem in Centurias, nobiles in Decurias fuisse distributas, & huiusmodi Decuriarum nobilium Principem dictum esse Decurionem. Ut, ut sit dignitatis eo tempore non exigua fuit, cuius etiam nobilitas ex nobilissimo sepulchro quod sibi nonum construxerat ex lapide dignosci potest. Hac enim de causa Chrysof. hom. in Ioannem fateatur Ioseph fuisse nobilissimam ab Arimathea Ciuitate, quæ alio nomine Ramath siue Ramathaim dicta est, eratque ciuitas separata Leuitis, sita in Sophim monte Ephraim, in qua Ciuitate vnctus fuit Saul primus Israelitici populi Rex & sepultus Samuel Propheta Domini. dicitur idem Ioseph vir bonus & iustus fuisse. Magna laus, cuius pietas ex eo elucet, quod Christum è Cruce poscerit, & depositum Sindone munda obuolutum sepultura proprijs manibus cum Nicodemo & Maria Matte Iesu tradidit, eratque expectans regnum Dei, nec vnquam consentire voluit in necem Christi, vel actus aliorum Principum populi vel seniorum, quia iniustos eos esse videbat liber per gratiam Dei & Passionibus cæterorum.

Dilexisti Domine iustitiam & odisti iniquitatem, propterea voluisti ut iustus tui corporis curam haberet ad sepeliendum, & iniquos odisti, & ut illi non apponerent manum tuo corpori sepeliendo. Cauisti, indicans quod nolis sanctam Eucharistiam sumi ab impijs sed à bonis & iustis. O Domine fac me bonum & iustum, uti fuit iste Ioseph ut merer non solum tangere digne tuum sanctissimum Corpus in venerabili Eucharistia Sacramento ad sepeliendum in sepulchro cordis mei, sed & id gloriosum videre, quandoque in cælis in sæcula sæculorum. Amen.

§. 264. *Hic non consenserat consilio & actibus eorum. v. 51.*

Quia rectissime viuens vnicuique quod suum erat reddent, nemini nocens, iustitiæ amans, idcirco crudelia Collegarum suorum, consilia ad mortem Iesu excogitata, non approbauerat, boni Senatoris officium semper egerat, & honestis rationibus Christi innocentiam probauerat: socios insuper monuerat ut se ab iniurijs vobis diuerterent, protestatus non approbare quæ fiebant:

Z z

sed

sed & hæc omnia egit sine animi virulentia: postquam vero legitime fecit quidquid potuit, ne Christus crudeliter & impie occideretur hoc tandem vnum in animo suo retinuit, vt corpus Iesu honeste sepeliretur, hinc ab Euangelista, non sine causa, eius iustitia, & actus honesti toti mundo in exemplum per Euangelium sunt promulgati.

Domine & hanc gratiam mihi concede, ne vnquam iniquo consilio vel adesse velim, vel cooperari, minus vt consentiam iniquitati minime vt concludendo iniustitiam inter sim, vel maleuolo animo, vel spiritu vindicationis procedam.

§. 265. *Ab Arimathæa ciuitate Iudææ, qui & ipse expectabat regnum Dei. v. 51.*

Postquam Euangelista bonitatem viri huius & iustitiam, ad laudem & honorem eius, descripserat, vt magis magisque innotesceret, describit etiam patriam eius & Ciuitatem iuxta qualitates eius quas habuit bonas, At igitur natus in Ciuitate Leuitica in qua Sacerdotes Leui sedem suam habebant & in qua Anna ac Heliana maritus eius nati sunt, & in qua nunquam vlla idola aut Idololatria permilla fuit, distabat, in qua & Samuel Propheta natus est, & in qua Dei iussu primus Iudæorum Rex vnctus erat, ab eodem Samuele. Sed parum hoc erat nasci in ciuitate tam præclara, addidit & ipsi fidem & spem & caritatem exemplo suorum maiorum, fuit bonus & iustus, vti fuerant qui ante eum erant de illa Ciuitate laudati. Hoc multum fuit.

Domine, sancti per fidem vicerunt regnum tuum, operati sunt iustitiam, adepti sunt reprobationes tuas, ideo stant ante thronum tuum laudantes & benedicentes te in sæcula sæculorum, sic me obsecro sanctum fac & iustum, vt per operationem iustitiæ merear adipisci regnum tuam, & te laudare per æterna sæcula & ultra. Amen.

§. 266. *Hic accessit ad Pilatum. v. 52.*

Quia erat notabilis persona de ordine curiæ & nobilitatis, habens officium ad ministrandum Curia, ideo facilem habuit accessum ad Pilatum, cui seruebat, neque sanè alius quispiam facile ausus fuisset intrare ad illam Præsidis, & gentilis eo tempore, propter rabiem Iudæorum & periculum contaminationis, quam non curabat pius hic Christi discipulus, qui

videtur

videns, quod ministri Pilati omnibus in Christo peractis in Monte Calvariaz, de loco crucifixionis ad propria redissent, etiam animaduertens legem Mosaicam iam esse sub veli in templo scissuram terminatam & inuavidam factam, eandem cum Christi corpore honestè sepelire intendit, & hac mente accessit ad Pilatum, & petijt sibi donari corpus Iesu iam defuncti. Considerandum hic, quod nullum tempus tam malum est, quin saltem aliqui boni remaneant ad consolationem afflictorum, & bonorum defensionem, sic tempore Heliaz cum omnia plena essent idolis, & fallis cultibus reseruaret tamen sibi Deus septem millia virorum, qui non curruerunt genua ante Baal, ita & mortis Christi tempore omnia plena erant scandalo, impietate & dissidentia in Christum, alij enim impie conuitabuntur alij abnegabant, alij scandalizati de ipso tam turpiter morro, nihil amplius boni vel suspicabantur, Ioseph hic ab Arimathia pro se hoc loco nihil motu aliorum vel impietate vel dissidentia, in fide persistit, & confortatus constanter adijt Pilatum, & ausus est petere corpus Iesu, quod nullus discipulorum ausus fuisset postulare.

Magna pietas, magnanimitas maior, maximus amor & gratitudo discipuli huius enituit, in magistri defuncti corpus, pietas, vt sepeliat; magnanimitas, vt a deat Præsidem; amor, vt non curet contaminationem, & ludæorum persequentium Iesum, iram & indignationem.

§. 167. Et petijt Corpus Iesu. v. 52.

In quem finem? vt honorem exhibeat mortuo vltimum amoris signum. Bene, sed quis nostrum in tali circumstantia id fecisset? vt damnati ad supplicium corpus peteret? etiam sepeliret? si iste Ioseph fuisset ex sanguine iunctis transiret ista animositas. Si etiam plebeius fuisset homo nunc cum sit nobilis, cum sit alterius familiaris, habeo satis quod mirer, nec possum inuenire caulam, nihi magnam gratiam & insolentem quidem.

Domine Deus, ego hic recordor quod nutritius tuus Pater Ioseph sit dictus, & iste hoc tempore, quo crucifigebaris, iam erat defunctus, & credo, quod ad illius venerandam memoriam, alteri idem nomen habenti dederis tam insignem gratiam, vt quod ille viuens fuisset inter omnes homines primariè facturus, id iste Synonymus eius attentaret & perficeret. Idcirco propono valde hoc nomen in honore habere, quia non noui aliquè eo nomine insignitum qui non eximij aliquot vel sanctitatis, vel similibus donis fuerit exornatus ecce Patriarcha Ioseph quantus non fuit, in Genes

neis &c. libris laudatur? Ioseph nutritius Domini quam celebris, & quam nunc celebrior sit per Carmelitanos? Ioseph ab Arimathea, jam est propositus. Ioseph cognomento *Iusti* Act. 1. celebratur Iosephus ludæus historicus, tempore Vespasiani; etsi infidelis fuit Christo tamen laudem insignem dedit, majoremque quam ullus infidelis: & ideo ea gloria ornatus est à Deo, ut propter eloquentiam in historia Græcus Livius appellaretur.

§. 268. *Et de positum involuit. v. 53.*

Accepta potestate à Pilato petebatur mons Calvaria, & cum devotione, reverentia & amore Christi corpus deponeretur è Cruce per Christi amicum, an una cum cruce an per scalas cruci admotas? non habeo pro certo determinare, communis est opinio pictorum, imo doctorum quod per scalas admotas sit depositum. Et haud dubie videntes familiares & notiores Christo, quid fieret à Iosepho, accesserint etiam ipsi, & operam contulerint, veluti Ioannes, Petrus, & Nicodemus &c. uno hoc, altero aliud præstante, tunc dubio procul B. V. M. corpus exanime amplexa fuerit, & B. M. Magdalena ad Crucis radicem venerabunda advoluta, alii coronam spinicam pro reliquia sancta, alii aliud rapuerint, & servaverint,

Domine Deus in Ecclesia tua Catholica varia sunt charismata & dona gratiarum, alius excellit ordinis sacri dono, ut Episcopi, alii dono sapientia uti Doctores, alii mortificatione linguæ in loquendo, ut Carthusiani, alii in paupertate ut Franciscani, alii in solitudinis studio, ut Eremita, alii in zelo animarum & clerici diversarum congregationum & societatum. Idecirco ego quoque imitatione B. Ioseph ab Arimathea conabor in aliqua virtute excellenter me exercere, nempe in humilitate, hæc erit mea officina uti B. Iosephi istius fuit mons Calvaria.

§. 269. *Involuit Sindone. v. 53.*

Ei Sindoni hunc vicissim Dominus gratiam dedit, ut fieret instar sigilli, utpote in qua Dominus sui corporis vulnerati effigiem anteriorem posterioremque impressit, ut sicuti B. Veronicæ in sudario porrecto faciem, ita & Iosepho huic totius corporis figuram impressam consignavit. Fecit igitur Dominus pie & amanter cū sua Ecclesia, quod solent amantes inter se præstare, nempe in discessu à se memoriale imaginemve suam donare præsentiam corporalem secundum aspectabilem propriamque figuram

ram erat subtracturus, & illius loco imaginem sui substituit. vivus igitur nobiscum est per Eucharistiam & quasi mortuus nobiscum est per imagines, de quarum licitu usu ut non essemus solliciti, ipse fecit, qui nobis sui corporis imaginem linteo seu Sindoni Iosephi impressit, calumnetur Romanam Ecclesiam hæreticus hostis imaginum sacrarum, Christus eam defendit.

DEus meus, qui figuram Corporis tui emortui. &c.

§. 270. Et posuit illum in monumento. v. 53.

Posteaquam à Iosepho, Nicodemo, Ioanne, Magdalena & aliis piis viris & mulieribus lacrymis, forte etiam aqua more Iudæorum esset Corpus Christi bene totum, aromatibus involutum manus & pedes compositi & prædicta Sindone amicti, caput sudario coopertum, sicut moris erat præcedentibus Angelis, ut illud pro dignitate honorarent, & sequentibus pia matre Iesu, & condolentibus aliis matronis & consanguineis cum fletu & lacrymarum ubertate, ultimum deferrent honorem: portantibus ipsum Iosepho nobili Decurione & Nicodemo forte & Lazaro & Ioanne dilecto Christi Apostolo, illustrissimis viris, prima sepultura Christiana est inchoata in capite nostro Christo in qua nec crux defuit, utpote quæ modo portaverat Dominum, nec aqua benedicta, lacrymarum saltem piarum, nec thus orationis nec cantus gemituum cordialium, quorum loco hodie symbola ipsa adhibentur nimirum aqua à sacerdotibus consecrata, & thus Arabicum benedictum, & signum crucis seu Crucifixi imaginem representans, cum cantu Ecclesiastico, &c.

LAudo vos omnes Christiani, quicumque devote sepulturam corporum Christianorum procuratis, cum iis ceremoniis, quas in Christi Domini funere adhibitas fuisse ratio convincit, digna sunt enim corpora, quæ spiritus S. per baptismum fuerunt habitaculum, ut aliquo competenti honore habeantur, præsertim cum eadem sint aliquando surrectura ad vitam, uti speramus beatam, quando in fide & communionem S. Ecclesiæ Catholicæ sunt defuncti, quorum reliquias sepelitis. Laudo etiam vos, quod illorum corpora ab Ecclesiastica sepultum arietis, de quorum infidelitate vel pagana, vel Iudaica, vel hæretica aut Mahomerica vobis constiterat vel de quorum excommunicatione non soluta iudicium circumfertur. talia enim corpora nequaquam spiritus Sanctus habitaculum sed mali spiritus commoratio fuisse sciuntur, & ideo merito

in

in contumelia relinquuntur etsi terræ sint mandanda aliquo abiecto loco, propter reverentiam Naturæ humanæ, quam in similitudine carnis verbum assumpsit.

§. 271. In monumento. v. 53.

Monumentum quidam Grammatici deducunt à *monos* solus, unus, unicus, & *humentum* id est domicilium in terra sive homo paratum, & hi monumentum distinguunt à monimento, quod à verbo *moneo* de flexum significat structuram monitoriam, qualis est epiraphium, statua, cippus, Mausolæum &c. alii tamen inter monumentum & monimentum non credunt esse discrimen aliud quam unius literæ varietatem dialecto introductam. Ego cuique suum de re ista iudicium integrum remitto, & discrimen aliquod in præsentia accepto, & contempletur Dominum meum Iesum Christum positum in monumento, nempe domicilio seu loculamento terreno, uni soli deputato, vere enim illud domicilium unius soliusque Christi fuit, intra terram paratum, utpote in quo nondum quisquam fuerat positus, nec postea poni permissus. Vti igitur Christus valde proprie accepit monumentum, ita non video eum ullam nasctum esse monimentum, de nulla enim inscriptione, titulo, similive super monumento eius erecto, lego, nisi ipsum crucistrophæum, cum titulo I. N. R. I. Græce, Latine & Hebraice conscriptum pro monimento sumi placebit, quod rursus in meditantium arbitrio depono.

O Christiani, sive vos post mortem vestram epiraphiis, & similibus honoramini, sive non; habetis unde utriusque solatium capiat. Ecce Dominus vester Christus, & sine tali honore fuit & eodem non caruit, super eius monumentum non video structuram memorialem, video tamen super ipsum montem, in quo monumentum eius est ad latus incisum, erectam illi Crucem & titulum præclarum super ea conscriptum, si igitur post mortem tali honore quempiam dignatum spectatis Domini exemplo factum reputate, finaliter, in humilitate Christi & Magistri vestri quiescite exemplo, omnes tamen Catholici hac parte laudandi, qui imitatione sui Dei & Domini, sibi crucem super monumento suo erigi curant vel optant, potest suum proprium trophæum, quod meruerunt, quando in vita Crucem post Iesum portaverunt.

§. 272. Exciso, in quo nondum quisquam positus fuerat. v. 53.

Quinquaginta circiter passibus à monte Calvariæ erat hortus in quo
monu-

monumentum sibi extrui curaverat Ioseph ab Arimathæa novum ad sui Corporis sepulturam, in quo nondum quisquam positus fuerat: erat hoc rotundum, altum, dealbatum, firmum, affabre elaboratum, excisum in Petra, quæ omnia provide pro Christi sepultura fuerunt adornata, nisi enim fuisset in solida Petra firmatum, & obfirmatum ostium lapide magno, potuissent sub specie aliqua veritatis accusare discipulos Iudæ quod furati fuissent corpus eius, & resurrectionem finxissent, & nisi novum fuisset vel alius positus in eo ante fuisset, potuissent dixisse, quod alius suscitasset Iesum vel loco Iesu surrexisset aliud corpus ad vitam, sicut in Elisæi propheta sepulchra accidisse narratur ubi corpus mortui proiectum surrexit, & bene novum sibi elegit Christus sepulchrum qui per mortem omnia iam generat nova facere omnia novum Testamentum, novam legem, novum sacrificium novos homines.

Mirabilis Deus in sanctis suis, in eo maxime, quod omnia illis cooperantur in bonum ipsorum. Ecce Ioseph homo nobilis & potens, paucis diebus ante passionem Domini monumentum sibi destinatum absolvit, operarii vix desiderant in eo parando, & ecce tam opportunè Christo Domino servitutum est paratum. Quis vero te Iosephe impulit spiritus ut propè Calvariæ locum infamem, hortum tibi faceres, & in eo monumentum non cogitabas, quod illo modo esses requiem habiturus juxta patibularios? certe credo hanc extructionem non carere aliqui insigni miraculo & pari cum illo, quo Dominus sibi ultimæ cænæ locum paravit, quia nimis homines natura sua horrent dehonorationem, etiam quo ad locum sepulturæ.

§ 273. Et dies erat parasceves. v. 34.

Posteaquam Evangelista descripserat totam historiam Christi passionis, eiusque sepulturam, & locum meminisse etiam voluit temporis quo hæc facta fuerunt, in die nempe parasceves qui erat dies ante sabbathum & quidem sabbathum in quod eo anno incidebat Festum paschæ. portio parasceve Græcum interpretatur præparatio quo nomine sextam feriam appellabant Iudæi, quia illo die præparare solebant omnia necessaria ad diem sequentem festum solemne Iudæorum.

O Beate Luca, bene nobis explicuisti feriam hebdomatis in quâ passus est Dominus. Hanc feriam prudentissimè observat S. Ecclesia Catholica singulis quidem septimanis abstinencia &c., præcipue tamen semel in anno in maiore seu sanctiore hebdomade. Et ecce dies olim à gētilismo digrata veneri facta est per passionem Domini ex die voluptatis, dies afflictio-

Aa

nis,

nis. Non placet hoc ventris ministris. isti quantum in se est tollendo afflictionem abstinentiæ restitunt gentilem voluptatem Veneri.

§. 274. *Et sabbatum illucescebat. v. 54.*

Sole tendente in occasum die Veneris sabbatum incipiebat more Iudæorum. & hoc indicatur verbo illucescebat, etsi enim noctescebat, vere tamen sabbatum, id est qui es bene illucescere dicebatur, tenebræ enim & nox quieti destinata sunt tempora. Habebant autem Legem specialem Iudæi, quod sabbatha sua seu festos dies à vespera ad vesperam celebrare debebant, & hunc morem etiam assumpsit S. Ecclesia Catholica quæ festis diebus assignavit in divinis officiis & primas & secundas vespertas, quomodo igitur modo à primis vespertis ordimur festa, ita Iudæi sabbatum suum & pascha illius anni ordiebantur. Hoc nobis dicit S. Lucas.

Iterum gratias tibi dico B. Luca Evangelista, qui tam pulchre nos erudit in caeremoniis veteris legis bonis & rationalibus, ut intelligamus, unde nostros ritus Catholicos hauserimus in ordinandis officiis divinis. Incedede pro nobis ut in illis servandis simus semper constantes.

§. 275. *Subsecuta autem mulieres, quæ cum eo venerant de Galilæa. v. 55.*

Moveor super constantia harum mulierum & fidelitate erga Dominum suum & Magistrum. quem enim securæ fuerant vivum in Galilæa, verbum eius & doctrinam percipiendo, eum & mortuum sequuntur ad tumbam usque, ut gratiam exhibeant & ultimum honorem, & si ultra occasio ferret. etiam more Iudæorum eius corpus vnguentis optimis lincerent animo gratitudinem spirante supra omnia aromata.

O Sanctæ mulieres, Christo devotæ, & sequaces eius dignæ estis, quæ à cunctis generationibus honorem & laudem habeatis, quoniam Dominum universorum honorastis primæ, & dedistis exemplum præclarum aliis, quæ vos etiamnum sequuntur.

§. 276. *Viderunt monumentum. v. 55.*

Postquam à viris sanctis & principibus Iudæorum Nicodemo Iosepho & Ioanne & Lazaro, corpus Iesu decenter positum fuerat in monumento, & ipsis exeuntibus intraverunt piæ hæ mulieres (& non enim decebat permisceri viris tam honoratis, nec locus sepulchri permittebat) & videntur monumentum id est loci constitutionem, circum circa eam
consi-

considerantes, & quemadmodum positum erat corpus Iesu. Faciebat hoc amor. amor enim volat, currit, & non tenetur, quærit quod diligit, modum nescit sed super omnem modum fervescit, labores non reputat, ut frui possit amato & eum honorare.

Domine Iesu, videam & ego inspiciamque sedulo monumentum mysticum corporis tui, quod est cor meum, in quo toties poneris, per sacram communionem, qualiter sit constitutum an album virtutibus, an nigrum fuligine Passionum & peccatorum. Videam postro quomodo componaris in eo, an decenter? an inordinate? præparem me obsecro ut veniam cum virtutum aromatibus, omnes peccati foetores inde procul abacturus, & si quid vitiosum in eo & macularum sit ferventibus amoris lachrymis abstergam semper, ut amore tuo fervens ibi permanere possis, & ego quiescere quiete conscientia immaculata.

§. 277. *Et quemadmodum positum erat Corpus eius. v. 55.*

Nescio cur tam curiose contemplata sint mulieres istæ piæ situm corporis Dominici, nisi ad unctiorem faciendam per ipsas, præter eam quam iam impenderant ipsi Ioseph ab Arimathia & Nicodemus principes. non enim eis alio poterat servire ista notitia. si vero etiam ipsæ corpori Iesu post mortem exhiberent honorem, amoris suo utcunque satisfaciebant, eumque placebant, & conscientia suæ, magna distanti beneficia in se collata, gratitudinis debitæ onus aliquantum alleviabant.

Ela, Deus meus, tu es gloria mea & exultatio cordis mei. agnosco me debilem nimis in amore tuo & imperfectum in virtutibus, ideo necesse habeo à te confortari. dilata me in amore, ut discam interiore cordis ore degustare quam suave sit amare & in amore lique fieri & natate imiter amorem harum foeminarum, sim de gratitudine erga te sollicitus, deficiat in laude tua anima mea, amem te plusquam me; honorem te plusquam me, nec me amem nisi propter te, & omnes in te, maxime qui vere amant te.

§. 278. *Et revertentes paraverunt aromata & unguenta. v. 56.*

Vtique à monte Calvaria & sepulchri loco reverserint in urbem Hierosolymam in admiratione, lachrymis & amore plenæ, & cum festinatione ut emerant aromata variarum specierum, & unguenta optima, adhuc ante initium diei festi, ut eo celebrato statim re-

dirent paratis unguentis ad sepulchrum eius & corpus Iesu unguere possent, & honorem vltimum & amorem ostendere dilecto. O amor! ô gratitudo! ô liberalitas harum mulierum! quam profusa sunt erga Christum afferentes, non solum se ipsas totas, quæ secutæ eum fuerant à Galilæa, multa commoda relinquentes propter Christum, sed & quæ habebant nempe rerum temporalium copiam, in acceptatissimam Domino & eius Apostolis conuerterunt oblationem.

ERubefce igitur, ô anima Christiana, quod cum certo credas Christum Deum tuum vitam iam immortalem viuere, nec mortem ei vitæ dominari posse, cum magna nihilominus tepiditate & negligentia his quæ ad seruitium eius spectant, intendas. Erubefce, quod unguenta bonorum & odoriferorum operum, quibus spiritualiter Dominum perungere posses, non emas assuetudine, lectione, meditatione, auditione, inquisitione apud Patres spirituales &c. Istæ mulieres in iudicio surgent contra te tepidum, ignaum & acediosum, quia illæ mortuo tam feruenter seruierunt, tuus quidem glorificato.

§.279. *Et Sabbatho quidem fuerunt, secundum mandatum. v. 56.*

In Decalogo dicitur: *Memento, vt diem Sabbathi sanctifices. & 23. Leuitici Ha sunt ergo feris Domini sancta quis celebrare debitis temporibus suis, mense primo quarta decima die mensis ad vesperam, Phase Domini est, dies autem septimus, erit celebrior & sanctior, nullumque seruuile opus facietis in eo.* Secundum ergo hæc præcepta siluerunt ab omni opere seruuili imò ab emendo aromata & præparando; sed in meditatione sua ardescebant & cogitabant quomodo optima quæque præparare possent ad Dominici Corporis conseruationem, nullis parcens sumptibus, aut diligentia in excogitandis optimis unguentis feruentes desiderio, vt dies festus & solemnus citius transire posset, quo visitare liceret iterum Christi sepulchrum, & opus exercere pietatis, deuotionis, gratitudinis.

Harum mulierum exemplo informati tum corporis, tum animæ corpore non expellamus, audientes, quod à Christi inhumatione, quamdiu operari licuit, mulieres aromata pararunt, & toto quidem Sabbatho ab omni opere cessarunt: vbi autem illuxit dies, quæemerant aromata struere confici curarunt, vt venientes ad monumentum ungerent Corpus Iesu.

Hic

Hic considera o anima mea, quam diuersa fuere Dei & hominum circa Christi sepulturam iudicia. Quae enim erant Iosephi & Nicodemi &c. iudicia, (excipio B. V. Mariam & Mariam Magdalenam de qua VII. Dæmonia eiecerat Dominus, in quibus specialis fides Resurrectionis eluxit Matth. 28.) nisi humana, de Christo vt mero homine & Propheta procedentia, nempe, honeste sepelire, vermēs à Christi corpore arcerē &c. at Deus Pater longe alio tendebat, scilicet ad comprobandam certius corporis Christi resurrectionem: ideo permisit quod mulieres iuxta Legis auctoritatem, toto Sabbato à confectione vnguentorum cessarent, quo interim tertio die is, qui in cor terræ descenderat, resurgeret & sic Angeli resurrectionis triumphum mulieribus manifestarent. Quis ergo non videt luce meridiana clarius, quod sub operibus humanis diuina operentur mysteria? vult enim Deus, quod vocationem nostram sequeamur: & tunc per nos efficiet, quod suae placitum erit voluntati: Nobis exemplo sunt memoratae mulieres quae resurrectionem non cogitabant, tantū abest vt eam sperarent: alias pro affectu pietatis aromata non praeparassent: & interim Deus Pater Corporis Christi resurrectionem parauit. Itaque nos exhibeamus tanquam organa diuinæ voluntati conformia, & ab ipso in nobis promouebitur, quidquid decens & opportunum iudicabit: cuius voluntatem non solum illi perficiunt, qui se præbent suae vocationi per omnia obsequentes, verum etiam perficitur in alijs iudicio rectæ rationis repugnantibus, vt patet in his qui erant hostes Christi, & sepulchrum eius signabant, atque lapide munerunt ac diligentius custodierunt, per hos enim resurrectionis articulus factus est illustrior.

Finis iam Passionis tuæ Epilogus mysterio secundum Lucam, Clementissime Domine, da vt Passionis tuæ & Crucis mortificationem iugiter cum sancto Luca in corde & corpore portem, vt & eius effectum merear obtinere & finem.

Confiteor namque libere, o Domine, coram sancta Maiestate tua, quod sum minor cunctis miserationibus tuis, & indignus valde creaturis omnibus ad meum vsum procreatis terra, aëre, aqua, igne, auibus, bestijs, arboribus, plantis fructibus, auro, gemmis & singulis ad vtilitatem meam productis ex infinita tua bonitate, nullo exigente merito aut flagitante voto meo. Itaque ex intimo cordis affectu, misericordiam tuam inexhaustam imploro, non vt me in hoc sæculo maiestate aliqua vel magnitudine gloriæ exornes, aut aliquo, quod in terris speciosum apparet & oculos hominum perstringit, sed vt largiaris mihi ignominiarum, tuarum, miseriarum tole-

raturum per te consortium Tua vulnera, sanctam Crucem tuam Domine & mortem. Erunt scilicet hæc ignis, qui affectum meum penitus congelatum inflammabit: aër, qui sterile solum conscientiam meam fecundabit: aqua, quæ duritiam meam emolliet & sordes eluet: terra, quæ bonos in me erumpentes cogitatus solidabit: aurum, quod adeo me opulentum reddat, ut, quidquid usquam pretiosum exstiterit impofterum contemnere despiciam.

ITaque Domine angustia & languores tui sint mea delicia, tui dolores meum solatium: tuæ spinæ sint mihi rosæ & odoratæ violæ: tua Crux, meus triumphus: tua mors, mea vita: sic sic eximar à furore diuini iudicii, qui hisce medijs, quæ in hac S. secundum Lucam Passione descripta sunt, sopitus est. sic à persecutionibus tyrannicis Mundi, quem his armis victi securus ero: sic tentationibus Diaboli his instrumentis elusas victor ridebo. Etiam Domine mi, qui petras terræ scidisti, scinde & pande cor meum lapideum; qui terram tremere fecisti, me affectionibus bonis fac ferri & flueret ad te. Qui mortuos ad vitam reuocasti, habes in me nouum Lazarum, plus mortuum primo. Qui visitasti infernum, & exspoliasti, ecce me omnium inferni pœnarum reum, iterum exspoliare potes.

APeri itaque Domine, sepulchrum animæ meæ detestandis peccati cadaveribus plenum, egrediar per te liber ex eo, qui per me in eo vincus sum. Visita me per tuam gratiam, ut præparem tibi & varia & optima & odorifera virtutum unguenta & atomata: sinde ac contere cor meum dolore de vita præterita concepto, ut sim nouum monumentum & ad te qui supra omnem mundum es petra har acre ipsa experiar, quod Sabbathum meum sis in quo vnice quiescam in sempiternum.

Finis Passionis SECUNDUM LUCAM.

Adlo